

Ljudska

PRAVICA

LETO XXII. Štev. 121

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

»LJUDSKA PRAVICA«
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 — MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK. OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 — OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
 V REDAKCIJSKI POVEZANO-
 STI Z »BORBO«

Miha Marinko: ZA TITOV ROJSTNI DAN

Čedalje topleje in pristranskeje izražajo naši delovni ljudje vsako leto, ko čestitajo tovarišu Titu, svoje polno zaupanje, ljubezen in hvaležnost. Praznovanje Titovega rojstnega dne se je razvilo povsem spontano — samo od sebe, iz najgloblje spoznanja ljudskih množic — da sta življenje in delo tovariša Tita neločljivo povezana z razvojem in pridobitvami naših narodov.

Teško bi bilo najti na svetu primer, da kak narod goji tako zaupanje v svojo vodilno osebnost, da je z njo tako intimno povezan, da bi bil njegov boj za narodno in socialno osvoboditev, za gospodarski in družbeni napredek tako veličasten, uspešen in tako organsko zrasel v določeni osebnosti, kot sta naš boj in naša preobrazba posebljena v tovarišu Titu.

Predvsem ni primera, da bi bila v določeni osebnosti v taki meri utelešena revolucionarna družbena preobrazba, kakor je to pri nas, ko nam ime Tito pomeni sinonim za izbojevano svobodo — nacionalno in socialno — sinonim uresničenja naprega razvijanja in izpopolnjevanja doslej edinstvenega sistema socialističnega demokratizma.

V odnosih naših delovnih ljudi do tovariša Tita ni sledu kakršnegakoli strahospoštovanja, ki smo ga opažali v preteklosti in ga še danes zasledimo v nekaterih deželah, — ki poraja tako usodne posledice v razvoju osebne svobode in napredka ljudske miselnosti. Ni sledu kakršnegakoli vsiljevanja neke osebne avtoritete ali kakršnegakoli avtokratske težnje, podobne stalinizmu, ki v našem socialističnem demokratičnem družbenem sistemu sploh ne bi imela pogojev in možnosti obstanka. Nasprotno, pristen odnos naših ljudi do tovariša Tita se je samoniklo razvil na upravičenem zaupanju, temelječem na neštvisnih dejstvih, ki se kopičijo iz dneva v dan malone že dve desetletji Titove gigantske dejavnosti, s katero je povezana usoda naših narodov. Ta odnos se izraža v zaupanju v pravičnost in zaščito pred krivico, v občutku ponosa, socialističnega patriotizma in prepričanja, da se socialistični odnosi v naši skupnosti nenehno izpopolnjujejo in s tem ustvarja vse lepša bodočnost.

Znano je, da tovariš Tito nad vse ceni neposredne stike s preprostimi delavnimi ljudmi. V to svrhu, kadarkoli ima priložnost in čas, lomi vse protokolarne okvire in razdalje, ki mu jih nalaga položaj državnega poglavarja, da bi se neposredno razgovarjal z ljudmi o njihovem življenju in delu, o doseženih uspehih in napredku in sprejemal misli in konstruktivne praktične predloge ter sugestije. Skupaj z njimi se bori proti napakam, nepravilnostim in krivicam, nad katerimi se pritožujejo. Stotisoči naših državljanov širom po Jugoslaviji so imeli že priložnost za tak neposreden stik in pogovor s tovarišem Titom v obojestransko veliko zadovoljstvo. Pristranost in sprotištvo sta značilni lastnosti v njegovih odnosih, tako s sodelavci — političnimi in državnimi funkcionarji, — kakor s preprostimi posamezniki iz ljudstva. O teh vrlinah tovariša Tita se lahko čestokrat prepričajo tudi gostje iz drugih dežel. Te njegove osebne lastnosti še zlasti stopnjujejo ljubezen in zaupanje naših narodov v tovariša Tita.

Naklonjenost in simpatije do tovariša Tita že davno niso več samo naša stvar. Bolj in bolj prevevajo tudi občutke in težnje naprednih ljudi daleč po svetu. S svojimi lastnostmi pravega ljudskega voditelja osvaja srca vseh, ki teže po osvoboditvi človeka izpod kakršnegakoli izkoriščanja in zatiranja, vseh tistih, ki se borijo za svobodo in neodvisnost svoje domovine, vseh ljudi, ki iskreno teže po utrditvi miru in razvoju vsestranske

ga in plodnega mednarodnega sodelovanja.

Za zunanji svet sta »Tito« in »Jugoslavija« en sam enoten pojem. Se več. Pod tem pojmom se s tem predočuje svojstven

goslavije v tem svetovnem dogajanju. To morajo zdaj priznati tudi tisti, katerim naša socialistična razvojna pot ni pogodu.

Leta 1948 in kasneje so bila proti nam uporabljena vsa, tudi

najbolj monstrozna sredstva, od znane gospodarske blokade, od najbolj strupene obrekovalne subverzivne propagande, od odkritih pozivov in provokacij na državljansko vojno, do grožnje

z neposredno oboroženo agresijo; po drugi strani pa je prišlo do najrazličnejših poskusov, da bi od nas kaj izsilili v zvezi z gospodarsko in obrambno pomočjo. Pri vsem tem smo mi ohranili svojo popolno neodvisnost.

Ohranili smo jo in dosegli še mnogo več. Borec se za svojo neodvisnost in svoboden socialistični razvoj smo prek praktičnih izkušenj tega boja utrdili v sebi spoznanje, da sodobnih mednarodnih problemov ni moč uspešno reševati s silo groženj, z blokavsko politiko, marveč da je opirajoč se na miroljubne sile potrebno uveljavljati načelo aktivne koeksistence. V tem svojem prizadevanju smo dobivali v najrazličnejših delih zemeljske oble prijatelje in zaveznike, ki so bili istega prepričanja. Danes zmaguje načelo aktivne koeksistence po vsem svetu in postaja temeljno načelo mednarodnih odnosov, iz katerih postopoma izginja napeto vzdušje »hladne vojne«. Delež naše dežele v mednarodnih odnosih in v mednarodni politiki že zdaleč presega okvire, ki bi ustrezali njenemu zemljepisnemu oziroma demografskemu položaju ter gospodarski moči. O pomenu te politike, ki je dejansko neločljivo povezana z imenom tovariša Tita, nam pričajo njegova potovanja v tujino, od katerih sleherni pripovednik tako k nadaljnji utrditvi ugleda naše države kakor tudi k uveljavljanju njene zunanje politike v mednarodnih odnosih. Dogodki, kot so delhijska in beograjska deklaracija, bandunška konferenca, pomembne spremembe v zunanji politiki Sovjetske zveze, boj za spremembo značaja severnoatlantskega pakta, uspehi pri obravnavanju mnogih mednarodnih gospodarskih in političnih problemov, skratka vse tisto, kar danes označujemo z izrazom ženevski duh — vse to nezopredljivo potrjuje pravilnost naše zunanje politike.

Prisrčen sprejem, ki ga je tovariš Tito doživel med svojim

nedavnim obiskom v Franciji, ter soglasja njenih in naših državljanov glede mnogih bistvenih vprašanj mednarodnih odnosov, njegov bližnji obisk v Sovjetski zvezi, kakor vrsta drugih izmenjav obiskov, predvidenih v bližnji prihodnosti — vse to zgovorno pričča o mednarodnem pomenu in spoštovanju naše politike ter o ugledu, ki ga v drugih deželah uživa tovariš Tito.

Najnovejši razvoj v Sovjetski zvezi, posebej še politična smer, določena na XX. kongresu Komunistične partije Sovjetske zveze, v marsičem pomenita potrditev naših stališč tako glede odnosa do mednarodnih problemov, kakor tudi glede presoje perspektive, splošnega razvoja socializma in odnosov med socialističnimi in naprednimi gibanji. Res, da gre pri tem bolj za dejansko kot pa za formalno priznavanje deleža, ki ga imajo v boju za socialistično obravnavanje bistvenih vprašanj sodobnosti naša dežela in naši komunisti s tovarišem Titom na čelu, toda dejstva sama dajejo zadostno priznanje našemu boju za neodvisnost in za svobodni socialistični razvoj.

Ko čestitajo tovarišu Titu za 64. rojstni dan, se naši delovni ljudje zavedajo, da je on mogel zasnovati takšno enotno in socialistično politiko tako na notranjem kakor na zunanjepolitičnem področju; da smo z njo mogli doseči toliko uspehov in zmag samo zato, ker se je vedno ravnal po znanstveni socialistični misli, ker se je vedno zavezal za ustvarjalno razvijanje te misli in sam dajal zgled takšnega ustvarjalnega razvijanja, ker se je ta politika opirala na težnje vseh naprednih družbenih plasti v naši deželi in ker je vedno tudi upoštevala nove oblike naprednega družbenega razvoja po vsem svetu. V tem je vsebina in genialnost tovariša Tita.

Zato navdaja danes srca vseh naših delovnih ljudi vroča želja, da bi bil zdrav in da bi še dolgo živel.

program, ki temelji na naši stvarnosti. V odnosu do tega pojma programa, do naše stvarnosti, zavzemajo svoje stališče celi narodi, skupine ljudi in posamezniki in s tem stališče do naše zunanje politike. V skladu s tem, kakšni so njihovi cilji in težnje, zavzemajo svoje stališče simpatij in antipatij do naše dežele, do tovariša Tita, ki postaja tako v mednarodnih odnosih najeminentnejša državniška in politična osebnost.

Popularnost socialistične Jugoslavije, predvsem njene zunanje politike, katere nosilec je tovariš Tito, je dosegla že tak obseg, da morajo tudi tisti, ki jim naša politika, zlasti naša družbena stvarnost, nista povšeči, paziti do kakšne mere smejo odprto napadati to našo politiko, to našo stvarnost, ker groba sredstva obtoževanja, obrekovanja, podtikavanja in napadanja Jugoslavije in Tita kot sredstva sovražne politike predstavljajo danes le še bumerang-orozje, ki pred obličjem množic udari tistega, ki ga uporablja. Zaradi tega postaja prikritim reakcionarnim krogom čedalje težje skrivati svoje stališče do nas.

V zadnjih letih, zlasti še v minulem, 64. letu življenja tovariša Tita, je prišlo do dogodkov, ki so na svetovnem prizorišču bistveno izboljšali mednarodne odnose, zmanjšali napetost iz dobe hladne vojne, odprli perspektivo miroljubnega urejanja mednarodnih spornih problemov in prispevali, da zdaj narodi gledajo na svoj jutrišnji dan z večjim zaupanjem in z manjšim strahom. Vsi poštene ljudje in prijatelji miru ter napredka po svetu priznavajo delež in zasluge Tita in Ju-

PRISRČEN IN PRIJATELJSKI RAZGOVOR V BELEM DVORU

Predsedniku Titu so čestitale delegacije iz raznih krajev naše dežele

in mu izročile darila posameznih delovnih kolektivov, mest, družbenih organizacij in vojaških ustanov

Beograd, 23. maja (Tanjug). Predsednik republike se je mudil danes dopoldne dobro uro v Belem dvoru in prisrčnem in prijateljskem razgovoru s 35 delegacijami posameznih delovnih kolektivov, mest, družbenih organizacij in vojaških ustanov z nad 170 člani, ki so mu čestitali za 64. rojstni dan in mu izročili darila.

V dveh dvoranah se je mudilo z najrazličnejšimi darili, od daril, namenjenih predsednikovu gospodinjstvu, do raznih drugih izdelkov, 35 delegacij iz raznih krajev naše dežele. To izredno toplo srečanje se je začelo s pozdravom: »Zdravo tovariši«, ki ga je predsednik Tito naslovil na delegacije, ko je stopil v prvi salon. Po širni dvorani je zadonelo dolgotrajno ploskanje ljudi raznih poklicev, zadovoljnih, da se jim je ponudila priložnost, da navežejo neposredne stike s svojim predsednikom. Ko se je pozdravljanje poleglo, se je predsednik Tito obrnil na navzoče, se jim toplo zahvalil za obisk in jim rekel, naj se počutijo kakor doma.

Pozdravljajoč delegacije, je predsednik Tito rekel:

»Tovariši in tovarišice, toplo se vam zahvaljujem za vaš obisk in srečen sem, da lahko danes tu z vami pokramljam. Vsako leto, ko pridete k meni, mi ostane po raz-

govoru z vami mnogo vtisov. Vi namreč izražate ob teh priložnostih svoje odobravanje glede tistega, kar smo mi v enem letu storili. Mislim, tovariši in tovarišice, da smo mi, jaz in moji tovariši, skupaj odgovorni z menoj, storili vse, kar je bilo v naših močeh, da bi se naša dežela kar najbolje razvijala znotraj in da bi imela čimveč ugleda v zunanjem svetu, da bi čimveč pripomogla k sistemem, k čemur teži človeštvo, namreč, k čemur težijo mir, se enkrat vas toplo pozdravim in prisim, da se počutite kakor doma.

Predsednik republike je potem pristopal k vsem delegacijam in segal v roke njihovim članom, ki so mu čestitali k rojstnemu dnevu in pripovedovali o svojih delovnih uspehih.

Prvi so mu čestitali predstavniki Gasilske zveze Jugoslavije ter mu izročili doprni kip gasilca in listino, s katero pozdravljajo predsednika Tita kot moža, ki se je neutrudljivo zavzemal in se še zmeraj zavzema za to, da bi

gasili svetovne požare povsod, kjer vzplame. Gasilci Jugoslavije so obljubili predsedniku Titu, da bodo tudi odslej budno varovali našo deželo ognja, vojne in vsake druge nevarnosti.

»Ljubo mi je, da mi je vojska podarila goloba miru,« se je obrnil predsednik Tito k naslednji delegaciji, k predstavnikom nekoga centra zveze JLA.

In tako je šlo po vrsti od prve do zadnje delegacije izmenjavaje najpristranejših besed med predsednikom republike in njihovimi člani. Eni so pripovedovali maršalu Titu o svojih uspehih in mu pojasnjevali, s čim se zdaj ukvarjajo. Drugi so ga prosili, naj jih ob prvi ugodni priložnosti obišče, tretji pa so ga spomnili na njegove prejšnje obiske. Predsednik Tito je rekel, da bi se rad odzval vsem vabilom, da ga pa ovirajo državniški posli, vendar pa je v nekaterih primerih rekel uslužbenecem v svojem spremstvu, naj zapišejo vabilo predstavnikov kolektivov, ki še niso imeli priložnosti, da bi videli med seboj predsednika republike.

Potem, ko je pozdravil vse delegacije in si ogledal darila, ki so mu jih prinesli, je predsednik Tito povabil svoje goste, naj gredo z njim v sosedno sobo, kjer je

stala miza z jestvinami, sadjem in pižama. Za predsednikom Titom so se stiskali delegati, da bi bili čimbliže njega, zakusko pa so pustili za pozneje. Tedaj je pristopilo k predsedniku najbližje stoječe deklet s spominsko knjigo in ga prosilo za njegov podpis. Drugi okrog nje, ki na to niso prej pomislili, so jemali iz žepov partijske knjižnice, fotografije in drugo, kar jim je prišlo v naglici pod roko, in na vse se je predsednik potrpežljivo podpisoval. Bilo je blizu sto navzočih, ki jim je dal svoj podpis. Ko se je zvrstilo tako veliko število, so drugi, stoječi dalje od mize, za katero se je predsednik podpisoval, pozvali svoje tovariše, naj prenehajo z zbiranjem podpisov, češ da so prišli, da bi govorili z njim. Sele po tem opozorilu je predsednik vstal in prisedel k drugi mizi, okrog katere so bili zbrani predstavniki več beograjskih podjetij, ki so se enkrat ponovili svojo željo, da bi predsednik obiskal delovne kolektive, v katerih delajo.

Na koncu tega prisrčnega srečanja s predstavniki ljudstva iz posameznih krajev naše dežele so se vse delegacije posamezno slikale s predsednikom republike na enem izmed vhodov v Beli dvor.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NOSILCI TITOVE ŠTAFETE NA PRAGU BEOGRADA

Štafetine palice je deset tisoče kilometrov nosilo nad milijon Jugoslovancev

Nosilci štafetnih palic iz vseh delov naše dežele, ki hite proti Beogradu, da bi predsedniku republike Josipu Brozu Titu, kot osako leto doslej, prinesli tople in priskrbe pozdrave naših narodov ob njegovem 64. rojstnem dnevu, se že bližajo glavnemu mestu. Jugoslovanski narodi bodo letos do najdaljši izročili svoje priskrbe čestitke ljubljenski tovarišu Titu prek svojih izbranih predstavnikov in stotisočev nosilcev že tradicionalne Titove štafete.

Štafetine palice imajo za seboj že desetstotice kilometrov in nosilo jih je nad milijon Jugoslovancev. Tekli so pionirji, mladinci in ženske, delavci in kmetje in celo starci, da bi na ta način sporočili svoje pozdrave za tovariša Tita.

Ni bilo mesta, vasi ali naselja, v katerem se je štafeta ustavila, ne da bi ji prebivalci priredili svečan sprejem in slovo. Tega dne je bilo v vsakem takšnem kraju praznično razpoloženje, na ulice in trge je prišlo staro in mlado. Učenci so zapustili šolske klopi, delavci tovarne in številne gospodinjice svoje domače delo, da bi tudi oni manifestirali ljubezen do Tita. Vse je bilo v zelenju in cvetju. Na ulicah mest in vasi so plapolale državne in rdeče zastave. Ko so mimo njih ob cesti Bovec—Tolmin pritekli nosilci štafetnih palic, so kmetje zapu-

stili pluge in pohiteli na cesto, proseč mladince, naj dovolijo tudi njim malo teči in ponesti čestitke: »Sporočite tovarišu Titu tudi naše pozdrave, so zaklicali mladinci. Do takšnih prizorov je prišlo v skoro slehernem našem okraju — v Bosni, Makedoniji, Vojvodini, Srbiji in Slavoniji.

POSLEDNJI KILOMETRI

Glavna štafeta Srbije, ki je 17. maja krenila z Iriškega večja, je sinoči okrog 19. ure prispela v Subotico, kjer je prenočila. Danes zarana bo nadaljevala pot preko Sombora, Odžakov in Bačke Palanke do Novega Sada, kjer bo prenočila, da bi jutri, 25. maja okrog devetih nadaljevala pot proti Beogradu preko Sremskih Karlovcov, Indjiji, Stare Pazove in Batajnice.

Tudi glavni štafeti Hrvatske in Slovenije ter prva štafeta kopenskih enot JLA, ki je krenila iz Maribora, niso več daleč. Vse tri štafete so prenočile v Djakovu, kamor so prispelle sinoči okrog osmih. Danes bodo zgodaj zjutraj nadaljevale pot preko Osijeka, Dalja in Vukovara proti Sidu, kamor bodo prispelle proti večeru. Štafetine palice bodo potem prevzeli nosilci Srbije in jih ponesli dalje preko Rume in Batajnice — hkrati z njihovo glavno štafeto do Beograda.

Štafeta Bosne in Hercegovine, ki je krenila iz Sarajeva 14. maja, ima za seboj že večino poti. Štafeta je tekla skozi Zenico, Tuzlo, Dervento, Banjo Luko, Jajce, Bihać, Drvar, Livno, Mostar, Tjeniste na Zelengori, Fočo in Gorazde. Sinoči je prispela v Vlasenico in, potem ko je prenočila, danes zjutraj nadaljevala pot proti Zvorniku, kjer jo bodo prevzeli nosilci Srbije. Vzporedno z glavno štafeto Bosne in Hercegovine teče tudi druga štafeta kopenskih enot JLA, ki je prav tako krenila iz Sarajeva.

Tudi glavna štafeta makedonskega naroda je že prestopila mejo svoje republike. Sinoči je prispela v Kraljevo, danes zjutraj bo nadaljevala pot preko Čačka proti Kragujevcu, kjer bo prenočila. Na tej progi hkrati nosijo tudi tretjo štafeto kopenskih enot naše Armade.

Glavna štafeta Crne gore je krenila šele včeraj iz Ivanograda, sinoči je prispela v Lijevo Rijeke in tam prenočila. Danes je nadaljevala pot preko Titograda, Kolašina in Bijelog Polja do Tuna, mejnega mesta proti Srbiji, od koder jo bodo ponoči prenesli do Uba, kamor bo prispela popoldne ob osmih. Tu bodo izročili palice nosilcem iz Srbije.

PROGRAM SPREJEMA V BEOGRADU

Vse glavne štafete bodo prispelle na stadion JLA v Beogradu popoldne ob 15.30. Razen republiških štafet bodo na stadion hkrati prispelle tudi štafete kopenskih enot JLA iz treh raznih smeri, dalje štafete Jugoslovanske vojnne mornarice in z Batajnice s helikopterjem štafeta Jugoslovanske vojnne letalstva. Na stadion bodo tudi prinesene štafetine palice Zveze za konjski šport.

DNEVNA KRONIKA

Milentije Popović v Nišu

Član Zveznega izvršnega sveta Milentije Popović se je mudil dva dni v Nišu, kjer si je ogledal zavode RR, tovarno strojev in železniških vozil »Stanko Paunović« ter podjetje »Moravka«, pri čemer se je zanimal za uveljavljanje novih gospodarskih ukrepov in za probleme gospodarskih organizacij. Predsinočnim je Milentije Popović v Domu JLA dve uri odgovarjal na vprašanja političnih in javnih delavcev o najbolj perečih zunanje-političnih vprašanjih in notranjih problemih naše države. Včeraj dopoldne se je razgovarjal s predstavniki raznih ustanov in organizacij o kulturnih in zdravstvenih problemih mesta.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 24. maja:
Spremenljivo oblačno. Temperatura ponoči med 8 in 12, na Primorskem okoli 15, čez dan do 25 stop. C.

STANJE VREMENA

Nad srednjo in južno Evropo se pridružuje področje nizkega zračnega pritiska, ki se pomni. Alpski predel pa so po vplivom frontalnih motenj, ki povzročajo nestalno vreme.

Zvezna komisija priznala več novih sort pšenice

Zvezna komisija je doslej priznala 13 sort pšenice in več sort drugega žita, ki so jih z uporabo znanstvenih metod dobili naši vodilni kmetijski strokovnjaki. Za široko uporabo novih sort žita so že določili kmetijska področja v skladu z vrsto zemlje in podnebjem. S tem bodo iz kmetijskega postopoma odstranili raznovrstne domače in tuje sorte žita, ki so dajale majhne donose, ter omogočili stabilnejšo proizvodnjo teh kmetijskih kultur.

V soboto prvi trolejbus proti Viču

Rekonstrukcijska dela v Kardeljevi ulici v Ljubljani so v glavnem zaključena. Prav tako so že montirali gornji trolejbusni vod od Ajdovšine do Viča. Vse je torej pripravljeno, da bo v soboto v zgodnjih jutranjih urah odpeljal iz remize prvi trolejbus do Viča, potem pa se bo začel redni trolejbusni promet od Ježice do Viča. Na novi progi bodo vozili štiri stari Fiatovi in pet novih, v ljubljanski »Karoseriji« izdelanih trolejbusov.

Govor E. Kardelja na plenumu Glavne zadrudne zveze FLRJ

Glasilu Glavne zadrudne zveze Jugoslavije »Zadrudni glasnik« je v zadnji številki objavilo govor podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja na nedavnem plenarnem zasedanju Glavne zadrudne zveze FLRJ.

Vida Tomšičeva predavala v Zaječaru

Na prošnjo komande garnizije JLA je včeraj Zaječar obiskala tov. Vida Tomšičeva, članica CK Zveze komunistov Jugoslavije. V polni dvorani Doma JLA je tov. Tomšičeva imela predavanje o zakonu in družini v socializmu. Po predavanju se je razgovarjala s predstavnicami ženskih organizacij in drugimi javnimi in političnimi delavkami, pri čemer se je zanimala zlasti za socialno zdravstvene probleme okraja.

ZADNJE PRIPRAVE ZA RAZSTAVO

»Stanovanje za naše razmere«

Ljubljana, 24. maja. — Se dva dni — in odprla se bodo vrata ene najpomembnejših razstav po osvoboditvi: »Stanovanje za naše razmere«. Razstava — kakor smo že poročali — bo na dveh krajih. Njen propagandni del bo v novi palači Gradina na Titovi cesti, komercialni del pa na Gospodarskem razstavišču.

Da je ta obsejna razstava res skrbno pripravljena, nam povedo že imena organizacij oziroma ustanov, ki pri njej sodelujejo: Stalna konferenca mest, republiška društva arhitektov, zavodi za napredek gospodinjstva, higienski zavodi, Zavod za stanovanjsko izgradnjo Ljubljana, Zavod za preiskavo materiala v Ljubljani, hidrometeorološka služba, OLO Sarajevo, mestna vrtnarija Ljubljana, Ekonomski inštitut in še vrsta drugih organizacij.

Propagandni del razstave bo zavzemal blizu 2000 kv. metrov površine v treh ravninah. Obiskovalec si bo lahko ogledal posamezne vrste sodobnih stanovanj ne samo na projektih, ampak tudi dejansko — že zgrajena oziroma montirana stanovanja, in sicer tista, ki najbolj ustrezajo pojmu »stanovanje za naše razmere«. Največ zanimanja bo vret-

jetno vzbudila vrstna hiša po projektu »Trata«, ki je dobil prvo nagrado.

Na razstavi si bo moč ogledati tudi sodobno gospodinjstvo v praksi, kar bodo prikazovale tovarišice iz ljubljanskega Zavoda za napredek gospodinjstva. Tu bodo na vpogled elementi sodobnih kuhinj, v katerih je vse tako razporejeno, da zavzema čimmanj prostora in da ima gospodinja čimmanj poti pri delu, oziroma, da je njen vsakdanji trud skróčen na optimum. Prav tako si bo vsakdo z zanimanjem ogledal principe ostale sodobne stanovanjske opreme.

Na vsej poti po razstavi bodo razmešeni panoji s slikami in grafičnimi prikazi. Vseh panojev bo nad 360. Na koncu razstave si bo obiskovalec lahko ogledal plastično podano študijo o stanovanjskem problemu v Sarajevu. Zanimanja pa bo vzbudila tudi hortikultura, ki jo bo prikazala mestna vrtnarija Ljubljana.

Navedli smo le nekaj poglobljenih značilnosti te razstave, podrobneje pa bomo o njej poročali po otvoritvi. Priprani smo, da ne bo nikomur žal, ko si jo bo ogledal.

V Ljubljani se je začel kongres radiologov Jugoslavije

Hkrati so odprli razstavo rentgenskih aparatov — izdelkov številnih tujih in domačih podjetij

V Ljubljani se je včeraj začel III. kongres radiologov Jugoslavije, ki ga je sklicala Zveza zdravniških društev FLRJ oziroma zvezni odbor radioloških sekcij. Z delovnim programom bo kongres nadaljeval delo do petka, ko bo sprejel ustrezne zaključke.

Predsednik kongresnega odbora prof. Jože Hebein je ob začetku pozdravil delegate in goste, med njimi pokrovitelja kongresa akademika dr. inž. Antona Kuhlja, sekretarja Sveta za zdravstvo LRS Lojzeta Piškurja, pomočnika sekretarja Sveta za zdravstvo dr. Toneta Ravnikarja, predsednika Slovenskega zdravniškega društva dr. Draga Mušiča, zastopnika sanitete JLA in druge. Na kongres je prišlo 113 delegatov, ki zastopajo vse naše republike.

V pozdravnem govoru je prof. dr. Hebein poudaril pomen in razvoj rentgenologije pri nas, še zlasti pa nujnost izpolnitve opreme rentgenskih inštitutov. Po pozdravnih besedah nekaterih gostov je kongres začel z delovnim programom, opoldne pa so se delegati zbrali na Gospodarskem razstavišču, kjer so odprli razstavo rentgenskih aparatov in pribora. To razstavo je organiziral kongresni odbor, njeni otvoritvi pa so prisostvovali tudi predsednik okrajnega ljudskega odbora Ljubljane dr. Marjan Dermastia ter zastopniki številnih zdravstvenih ustanov in organizacij.

Preden so si ogledali razstavo, je prof. dr. Hebein s kratkimi besedami očrtal njen pomen: naši zdravstveni delavci in drugi naj se seznanijo z najnovejšimi pridobitvami tehnike na tem področju. Na razstavi razstavljajo izdelke nekaterih domačih in številna tuja podjetja, predvsem iz Češkoslovaške, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Švedske, Italije in Nizozemske.

Izmed domačih podjetij vzbujajo veliko zanimanje zlasti izdelki Zavodov RR — podjetja za izdelovanje radio in rentgen aparatov iz Niša. Ta tovarna, ki je prva prešla na serijski način proizvodnje, izdeluje sedaj že več kot 100 raznih izdelkov, na področju rentgen-diagnostike pa aparate najrazličnejših vrst, ki lahko povsem zadovoljujejo domače tržišče.

Svoje proizvode je razstavila tovarna filmov in fotopapirja iz Zagreba Fotokemika. Solidne rentgenske aparate pa razstavlja tudi ljubljansko podjetje Elektromedicina, ki se je razvilo v zadnjih letih iz majhne popravilnice rentgenskih aparatov v podjetje, ki izdeluje nove rentgenske aparate in različne pribor. Med tujimi razstavljavci so vzbudili posebno zanimanje izdelki podjetja Siemens Reiniger-Werke iz Zahodne Nemčije, zlasti najnovejše aparature, s katerimi je moč olajšati diagnostično delo rentgenologov.

Razstava, za katero je bilo sprva mišljeno, da bo odprta od 23. do 28. maja, bo bržkone podaljšana; tako se bodo naši rentgenologi lahko seznanili z najsoodnejšimi pridobitvami s področja rentgenske aparature, pribora, filmov in kemičnih potrebščin. Uprava Gospodarskega razstavišča se je potrudila, da je razstavo vzorno uredila. M. N.

Brazilska parlamentarna delegacija v Postojni

Brazilska parlamentarna delegacija, ki je predvčerajšnjim prispela v Slovenijo, je včeraj obiskala Postojno. Delegacija sta med drugim spremljala podpredsednik Ljudske skupščine Slovenije dr. Ferdo Kozak in zvezni poslanec Todor Vujanović. Člani delegacije so si ogledali Postojnsko jamo, zatem pa nadaljevali pot proti Reki.

Hudožestveniki v Zagrebu

Člani moskovskega Hudožestvenega teatra so včeraj prispeli v Zagreb na šestdnevno gostovanje. Moskovskim umetnikom, ki so prispeli v Zagreb v dveh skupinah, so priredili na zagrebškem letališču in na železniški postaji priskrben sprejem. V imenu gledaliških delavcev so goste pozdravili gledališki in kulturni delavci.

SEJA ODBORA ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO REPUBLIŠKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Izpopolnjevanje zdravstvene zakonodaje

Ljubljana, 23. maja. — Na današnji seji je Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS razpravljal in sklepal o predlogu zakona o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah, o predlogu zakona o bolnišnicah in o predlogu zakona o zdravstvenem strokovnem nadzorstvu nad zdravstvenimi zavodi. Seje so se udeležili tudi predsednica Sveta za zdravstvo Olga Vrabčeva, sekretar za zdravstvo Lojze Piškur in zastopniki Republiškega zbora za socialno zavarovanje.

Vse tri zakonske predloge je obrazložil sekretar Sekretariata za zdravstvo pri Izvršnem svetu Lojze Piškur. Poudaril je, da predstavljajo ti zakonski predlogi nadaljnje izpopolnjevanje zdravstvene zakonodaje. Ti zakonski predlogi ne prinašajo ničesar bistvenega novega, marveč legalizirajo doseženi razvoj, hkrati pa omogočajo nadaljnje razvijanje zdravstvene službe v skladu z novim komunalnim sistemom ter pripravljajo temelj za izdajanje podrobnejših predpisov s tega področja.

ZDRAVSTVENI DOMOVI SO ZDRAVSTVENA SREDIŠČA V OBCINAH

Predlog zakona o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah ureja organizacijo in delo temeljnih zdravstvenih zavodov zdravstvene službe. V predložitvi Jugoslaviji takih zavodov skoraj nismo poznali (razen šolskih poliklinik, bratovskih skladnic itd.). Po vojni pa smo uspeli že postaviti široko mrežo teh zavodov. Njihovo število v glavnem zadošča, primanjkuje pa jim predvsem kader, zlasti za preventivno zdravstveno službo, oprema, v posameznih primerih pa tudi orientacija za pravilno delo. Posamezni zdravstveni domovi se namreč izgubljajo v kurativnem delovanju, pri čemer je zapostavljena preventivna zdravstvena služba, ki ji zakonski predlog daje poseben poudarek. Zakonski predlog legalizira že doseženo decentralizacijo zdravstvene službe in govori o udeležbi državljanov pri upravljanju in zdravstveni službi. Tov. Lojze Piškur je pri tem omenil, da sodeluje v družbenih organih na področju zdravstva v Sloveniji že nad 3500 državljanov.

Eno izmed načel zakonskega predloga je enotnost zdravstvene

službe, kajti v zdravstvenih domovih je združena preventivna in kurativna dejavnost. Vendar pa zakonski predlog rešuje to vprašanje dokaj prožno, v tem smislu, da dopušča možnost za osamosvojitve n. pr. dispanzerjev, poliklinik, če je to potrebno in če se taki zavodi osnujejo za območje celega okraja. Zdravstveni domovi naj po tem zakonskem predlogu postanejo zdravstvena središča občin. Zdravstvene domove in zdravstvene postaje (med domovi in postajami ni bistvenih razlik glede njihovih nalog, marveč je razlika le v tem, da ima zdravstveni dom več zdravstvenih strokovnih enot) lahko ustanavljajo le občinski ljudski odbori, pri čemer veljajo posebni predpisi za obratne ambulante, ki jih lahko ustanove tudi podjetja. Okrajni ljudski odbori pa lahko ustanavljajo take zdravstvene zavode, ki imajo pomen za celotno okrajno področje (bolnišnice, dispanzerje itd.).

V Sloveniji je sedaj 75 zdravstvenih domov in 96 zdravstvenih postaj. V te domove oziroma postaje je organizacijsko vključenih 67 pomožnih zdravstvenih postaj, 129 zobnih ambulant in postaj, 23 splošnih šolskih ambulant, 17 šolskih zobnih ambulant, 18 otroških dispanzerjev, 27 dispanzerjev za žene, 284 posvetovalnic za matere in otroke, 45 protituberkuloznih dispanzerjev, 27 kožno-veneričnih dispanzerjev, 2 protitrahomska dispanzerja s 14 protitrahomskimi postajami in 425 babic.

Vzlic svojemu velikemu pomenu in nalogam zdravstveni domovi in postaje doslej kot celotna niso bili pravno organizirani v tem smislu, da bi bile njihove naloge in okvirna notranja ureditev določene s pravnimi predpisi. Vendar pa so bili ti zavodi formalno ustanovljeni, imeli so svoja pravila, upravne organe itd.

le ljudski odbori, marveč tudi lahko druge organizacije. Naslednji zakonski predlog pravno ureja strokovno zdravstveno nadzorstveno službo, ki naj zagotovi nadaljnji napredek zdravstvene službe. Doslej je bilo načelno pravno urejeno le strokovno nadzorstvo nad zobozdravstvenimi zavodi in lekarnami, medtem ko je bilo vprašanje strokovnega nadzorstva nad drugimi zdravstvenimi zavodi odprto. Po zakonskem predlogu je zdravstveno strokovno nadzorstvo nad zdravstvenimi zavodi sicer decentralizirano, toda le do okrajnih ljudskih odborov.

V načelni razpravi se je predstavnik Republiškega zbora za socialno zavarovanje Roman Potočnik pozanimal, ali zakonski predlog ureja tudi organizacijo in delo rehabilitacijskih zavodov. Dalje se je tov. Potočnik pozanimal, kako zakonski predlog ureja finančno poslovanje zdravstvenih zavodov; pri tem je omenil, da sedanje finančno poslovanje zdravstvenih zavodov ne stimulira krepitev preventivne zdravstvene službe, ker zavode spodbuja k temu, da opravijo čim več zdravstvenih storitev. — Ljudski poslanec Jože Peterjan pa je med drugim poudaril potrebo po izdatnejšem sodelovanju med zdravstvenimi zavodi in zavodi za socialno zavarovanje. Hkrati je tudi omenil, da iščejo ljudje iz preventivne zdravstvene službe dodatni zaslugek v kurativni, kar slabi prizadevanja za okrepitev preventivne ter bi bilo to vprašanje treba reševati v ustrežnejšim nagrajevanjem v preventivni službi, na kateri je v zakonskem predlogu močan poudarek. Sekretar za zdravstvo Lojze Piškur je v odgovorih na ta vprašanja oziroma pripombe dejal, da bodo finančno poslovanje zdravstvenih zavodov uredili zvezni predpisi, ki se pripravljajo, za podrobnejšo pravno ureditev organizacije in dela specialnih zdravstvenih zavodov, med katere sodijo tudi rehabilitacijski zavodi, pa zakonski predlog pooblašča republiški Izvršni svet.

Po načelni razpravi, v kateri je sodelovalo več poslancev, je Odbor za zdravstvo in socialno politiko začel podrobno razpravo po poglavjih in členih omenjenih treh zakonskih predlogov. M. Z.

Enotno ureditev njihove organizacije pa bo omogočil predlagani zakon.

PREDLOG ZAKONA O BOLNIŠNICAH

Pravno materijo glede bolnišnic vsebuje predlog zakona o bolnišnicah. V LRS je deluje 28 bolnišnic, od tega 18 splošnih in 10 specialnih, med njimi dve za duševne in živčne bolezni, šest za pljučno in dve za kostno tuberkulozo. V pravnem pogledu je bilo njihovo delo urejeno še na osnovi starega zakona iz l. 1930. Po določilih zakonskega predloga mora imeti bolnišnica najmanj tri oddelke: internega, kirurškega in porodniškega. Za daj teh pogojev še ne izpolnjujejo vse bolnišnice v Sloveniji, predvideva pa se, da se bodo nekatere izpopolnile. Število postelj v bolnišnicah in tudi število bolnišnic ne zadošča. V LRS pride 6,5 bolniških postelj na 1000 prebivalcev, medtem ko znaša srednjeevropsko povprečje 9 do 10 postelj. V vseh bolnišnicah v LRS je bilo predlanskim nad 154.000 bolnikov, to je približno desetina prebivalstva Slovenije, mnogi pacienti pa niso bili sprejeti oziroma so bili predčasno odpušteni zaradi razmeroma majhnih kapacitet bolnišnic. V prihodnjih letih bo torej treba razširiti nekatere obstoječe bolnišnice, nekaj pa bo treba zgraditi novih. Med drugim bo treba dograditi bolnišnico v Novi Gorici, izpopolniti bolnišnico v Murski Soboti, pripravljajo se načrti za bolnišnico v okraju Koper, predvideva se razširitev kliničnih bolnišnic v Ljubljani, v gradnji je bolnišnica za duševne in živčne bolezni v Idriji, z izgradnjo Topolišnice in Valdolte pa bodo v glavnem zadoščene potrebe po specialnih bolnišnicah za pljučno in kostno tuberkulozo. Po načelu, ki ga vsebuje zakonski predlog, naj bolnišnice ne bodo vase zaprti zdravstveni zavodi, marveč naj sodelujejo z drugimi zdravstvenimi enotami, tako da se njihova funkcija v tem pogledu razširja. Med drugim naj se bolnišnice tesneje povežejo tudi s poliklinikami. Zakon govori tudi o družbenem upravljanju v bolnišnicah. Za razliko od zdravstvenih domov pa bolnišnic ne ustanavljajo

SPOŠTOVANJE IN OBČUDOVANJE

Vtisi in mnenja znamenitih osebnosti o predsedniku Titu

In če bi bil jaz Jugoslovan, bi lahko bil samo na Titovi strani. Jaz glasujem zanj!

Jugoslavija je leto za leto premagala mnoge težave, za kar se mora zahvaliti prav tesni povezanosti med vodstvom in ljudstvom. Toda v življenju sleherne dežele so zmeraj problemi in o njih je govorila tudi Vidja Lakšmi Pandit, ko je opisovala svoje vtise. Pri tem je govorila tudi o Titu:

»Moje srečanje s Titom bo ostalo v mojem življenju posebno doživetje. V razgovoru z njim sem spoznala nekatere probleme, na katere zadeva Jugoslavija. Dobila sem tudi sliko odločnosti in poguma, s katerima bodo uredili te probleme.«

»Mnogo sem videla, se marsičesa naučila in se vrnila polna najugodnejših vtisov.« je pripomnila po vrnitvi v New Delhi.

Urednik indijskega časnika »Hindustan Standard« in sodelavec gospe Pandit G. Asvini Kumar Gupta ni mogel vedeti, kaj ona misli o Titu in njegovi domovini. Tega ni mogel vedeti iz preprostega razloga, ker je prišel na razgovor s Titom leto dni pred gospo Pandit, ko pa se je obrnil nanj, je indijski novinar rekel:

»Prihajam kot študent živiljske univerze, da se naučim nekaj od velikega profesorja živiljske univerze, kakršen ste vi. Vem, da mi niste profesor v aka-

napori, da je vse ljudstvo razumelo, kaj skuša ta vlada storiti.«

Isto misel o Titu, samo drugače povedano, je izrazil tudi predsednik burmanske vlade U Nu v svojem pismu, poslanem lani jugoslovanski mladini:

»Moji tovariši in jaz smo zelo ponosni, da smo dobri prijatelji z vašimi voditelji in prepričani smo, da bo vaša dežela napredovala pod pogumnim in daljnovidnim voditeljem v osebi maršala Tita.«

Ljudje, ki so navezali osebne stike s Titom, so zmeraj povezovali njegovo osebnost s sedanjostjo, minulostjo in prihodnostjo narodov Jugoslavije.

Kot gostitelj v Egiptu je tudi predsednik vlade Gamal Naser v svoji zdravici na kosilu na čast predsedniku Titu omenil te momente iz življenja narodov Jugoslavije:

»Kot vojak ste popeljali svoje ljudstvo skozi burne in nemirne dneve druge svetovne vojne. V najtežavnejših trenutkih vojne ste bili simbol želje velikega ljudstva, da brani svoj obstoj in da si zagotovi slavno mesto v analizi zgodovine. Junaka dejanja gibanja odpora, naodihujeva z vašim sijajnim usmerjenjem, bodo zmerom ostala veličasten zgled volje jugoslovanskega ljudstva, da se bori za svobodo in neodvisnost. Vi imate vse razloge, da z zadovoljstvom gle-

Ko je predsednika Tita in njegovo soprogo obiskala Vidja Lakšmi Pandit

nas straže pustile naprej in napolile k staremu, delno porušeni dvorcu, kjer je bil Titov glavni štab. Ko smo prispeli na dvorišče dvorca, pa smo opazili pod drevesom brlečo petrolejko in človeško bitje, sklonjeno nad zemljevid. Bil je mož petdesetih let, obrt, z modro belo ovratnico. In ko nas je opazil, je vstal in nam prišel naproti. Pozdravil nas je, nam segel v roko in nje go, od sonca zagoreli obraz, močnih pravih potez, je napravil na nas zelo globok vtis. Pozornost so vzbujale zlasti energične poteze njegovih ust in njegove modre oči.

Vojna in njene tegobe so že daleč za nami, toda spomin na tiste čase je ostal živ ne le v srcu narodov Jugoslavije, marveč tudi v zavesti ljudi iz drugih dežel.

»Mnogo sem slišal o bojih partizanov za svobodo vaše dežele in o naporih po izbojeh zmagi, da bi z maršalom Titom organizirali državo na novih temeljih. Občudujem tisto, kar je maršal Tit storil in kar hoče storiti Jugoslavija zdaj, namreč dolgo obdobje miru.« je rekel pred odhodom iz Jugoslavije leta 1953 feldmaršal Montgomery.

Iz mnogih izjav, člankov in knjig, pisanih o Titu, so narodi dežel, ki jih je Tito obiskal zadnja leta, zvedeli in brali o možu, ki je prihajal k njim na obisk, tako kakor spoznamo, ko prebiramo knjige, njihove junake, ne da bi jih videli. Tito seveda ni odkril resnice, da dobi človek najgloblje vtise in da so najpristnejša srečanja, ko se ljudje neposredno vidijo in se spoznajo. Pač pa je to resnico uporabil in jo uporablja tako, da lahko človek iz sadov njegovih potovanj povzame sklep, da bi svet hitreje in laže dosegel trajni mir in boljše medsebojno razumevanje, če bi se vodilni ljudje raznih dežel medsebojno bolje in neposredno poznali.

To je resnica, ki prodira v prakso državnikov, v prakso, ki bo, sloneč na odkritosrčnosti, največkrat rodila koristne sadove.

Tudi John Foster Dulles je na obisku v Jugoslaviji izrazil prepričanje o koristnosti neposrednih srečanj:

»Srečen sem, da se mudim v Jugoslaviji, ki sem jo prokričal obiskal. S posebnim zadovoljstvom pričakujem sestanke in razgovore z vašim predsednikom Titom. Njegovo vodstvo je bilo izredno po tem, da si je z veliko

onemo prizadeval ohraniti neodvisnost svoje dežele in da je s tem ciljem pred očmi izprical velik pogum in vztrajnost. To so orline, ki vzbujajo splošno spoštovanje.«

Tudi vtisi, ki jih je dobil minister Mendès-France v neposrednih stikih s Titom in njegovo deželo, poudarjajo izrazit pomen mednarodnega spoznavanja državnikov in politikov, ki imajo v rokah usodo narodov.

»Do maršala Tita,« je rekel Mendès-France na velikem lanskem zboru radikalov in socialistov v Pont Labeju. »gobjim čustva globokega občudovanja. Pogledar jugoslovanske države zasluzi najgloblje spoštovanje vseh, tudi tistih, ki se ne strinjajo z njegovimi političnimi nazori, že zaradi njegove neomajnosti in zvestobe lastnim idealom. Boj maršala Tita lahko primerjamo z bojem, ki so ga nekateri med nami bili med vojno. To je mož, ki se sistematično in odločno drži načel neodvisnosti svoje dežele...«

Neposredni stiki doma z državniki in drugimi ljudmi mnogih dežel sveta so skupaj z njegovimi obiski posameznih dežel prinesli tovarišu Titu mnoga prijateljstva vodilnih in preprostih ljudi. Tito in njegovi prijatelji so želeli, da bi to prijateljstvo koristilo njihovim deželam, da bi pripomoglo k razumevanju med narodi in h krepitvi miru na svetu.

O Titu pa niso govorili samo ljudje, ki so ga videli in poznali. Med ljudmi, ki ga niso videli, je bilo več takšnih, ki so pisali o njem in hoteli delati za koristi, nasprotno koristim, za katere dela on. Ni treba navajati nekaterih neokusnih, žaljivih in zmerom po svoje prirojenih konstrukcij takšnih zlonamernih ljudi, da se prepričamo, kako zelo nasprotujejo mislim in vtisom o Titu, slonečim na neposrednem poznavanju in srečanju z njim. Zadostuje omeniti samo enega takšnega pisca — bilo pa jih je več v raznih deželah — da bomo jasno spoznali vso samovoljnost in škodljivost njihovega početja.

Poglejmo kot primer knjigo Donalda Robinsona, ki v svojih »Sto najvažnejših ljudih sedanjega sveta« pršteva mednje tudi Tita. Toda v prizadevanju, da bi z dozevnimi dejstvi obvestil ameriškega bralca, objavlja po-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Prijateljsko srečanje z U Nujem

»Maršal Tito je znal postaviti na noge enotno domovino, sloneč na širokem političnem, gospodarskem in jezikovnem patriotizmu.«

(Iz članka Vincenta Auriola v »France Soir« 1955.)

Ljudstvom in kolikor postane sestavni del ljudstva. Če pa je osebnost ločena od ljudstva in če se skuša dvigniti na nekakšen pedestal, tedaj postane nekdo, ki se ga ljudje ne samo boje, marveč ga tudi sovražijo...«

Tako je govoril in govoril Tito o sebi, o svojih sodelavcih in

Pri predsedniku egiptovske vlade Nasera

ljudstvu. Toda o njih in o njem so izrekli vtise in mnenja tudi mnogi ljudje, ki so se osebno seznanili z njim, kakor so pisali in govorili o njem tudi tisti, ki ga niso nikoli videli. Novinarji in književniki, umetniki in javni delavci, politiki in državniki.

Iz teh vtisov in mnenj, vzeti iz bogatih arhivov brez kakor posebne izbire, si lahko ustvari človek sliko o Titu ter naporih in uspehih vsega ljudstva Jugoslavije.

Vseeno je, kje začnemo; če pa gre za Tita in njegovo domovino v zadnjih letih, bi lahko na primer citirali sedanjega predsednika francoske vlade Guya Molleta, ki je leta 1952 na čelu delegacije Socialistične stranke Francije obiskal Jugoslavijo in ob odhodu izjavil:

»Ne bi pošteno govoril, če bi rekel, da je v Jugoslaviji vse urejeno in da ni več težav na njeni poti. Toda Jugoslavija je sposobna, da te težave prebrodi.

demskem pomenu. Toda za nas Indije, ki smo bili vašemu enak boj, ste vi velik profesor. Rad bi uporabil vaše izkušnje in dobil od vas primeren pouk...«

G. Gupta je dobil odgovore na vsa vprašanja, kakor so dobili vsi, ki so govorili s Titom, zmerom jasne in neposredne odgovore na vsa vprašanja, ki so jih zanimala.

Njegova srečanja z ljudmi so bila zmerom neposredna. In vse, kakor je tudi to navdihnilo gospo Eleonoro Roosevelt, da je napisala o svojem srečanju s Titom v reviji »Look« leta 1954:

»Ko sem prokričal stopila o veliko sprejemnico, je Tito vstal in mi hitro prišel naproti. Bil je ljubozno, videti je bil odkritosrčno prijeten in prisrčen. Sedla sva, da bi se razgovarjala; začela sem proučevati njegov obraz. Njegova brada je čvrsto izoblikovana, gleda vas, ne da bi se izmikal pogledu, poteze njegovega obraza pa potrjujejo, da ima izkušnje, ki jih mlajši človek ne bi mogel imeti. Rasti ni visoke, pozornost pa vzbujala s svojo postavo in nastopom. Kadar kaj naroči, ni dvoma, da ve, kaj hoče, in da ne želi, da bi ga napačno razumeli, ali da bi njegov namen napačno razlagali.«

Eleonora Roosevelt je pisala v drugem časniku: »Chicago Sun Times« o Titu in njegovi domovini tudi tole:

»... ljudje v Jugoslaviji so vedeli, da je Tito živel, kakor so živeli sami, da se je boril z njimi z rami ob rami za svobodo, da je trpel z njimi in da vneto dela za ponovno izgradnjo dežele, hkrati pa napejša vse sile, da bi jim nudil večje možnosti v življenju. V tem je po mojem mnenju skrit nauk za vsako svobodno vlado na svetu, pa naj bo socialistična ali demokratična republikanska fronta, kakor je naša. Jugoslavija je majhna država, hkrati pa tudi federacija šestih neodvisnih dežel in zato so bili potrebni stvarni

date na uspehe, ki ste jih dosegli kot državnik. Naloga, stati na krmilu države o kritičnem obdobju v drugi svetovni vojni, ni bila lahka. Problemi na obeh področjih so bili zares ogromni, mednarodno obzorje pa še zdaleč ni bilo jasno. Potrebni so bili energija, pogum, iznajdljivost in železna volja, da ste se spoprijeli s temi problemi in jih uredili. Zato zaslužite naše najčestje občudovanje.«

Boj in zmaga narodov Jugoslavije proti močnim in surovim okupatorjem, je bila pogosto tema, ki so jo obravnavali časniki, revije in knjige. Tudi sam Churchill je v svojih spominih pisal o teh bojih med drugim:

»Partizani so pod Titovim vodstvom iztrgali orožje iz nemških rok. Njihovo številje je naglo narasčalo. Niso se ustrašili represalij Nemcev nad talci in vasmii, pa naj so bile še tako krvoave. Partizani so poznali samo eno: smrt ali svoboda. Kmalu so začeli zadajati Nemcem hude udarce in postali so gospodarji širnih področij.«

»V maršalu Titu,« je pisal Churchill na drugem mestu, »so našli partizani izrednega voditelja, ki se je proslavil v boju za svobodo.«

Vsekakor je Winston Churchill že prej vedel tisto, kar je rekel o partizanih in Titu prek londonskega radia leta 1953 bivši šef angleške vojne misije pri vrhovnem štabu narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije Fitzroy MacLean, ko je opisoval svoje spomine na prihod k Titu med vojno:

»Se danes mi je ostalo živo v spominu moje prvo srečanje z maršalom Titom. Neko noč so nas spustili s padalom o bližino njegovega glavnega štaba. Štab je bil na hribih, porasčenih z gozdom, in preden smo prispeli do njega, smo morali priti mimo partizanskih prednjih straž. Ko smo se legitimirali, kdo smo, so

Pokojni Louis Adamič je poklonil predsedniku Titu svojo knjigo

Znani kipar Joe Davidson je upodobil predsednika Tita

TITO V OKUPIRANEM BEOGRADU

Spomini na leto 1941

Leta 1941 je tovariš Tito živel cele štiri mesece v okupiranem Beogradu. To so bili vznemirljivi dnevi, polni dinamike ilegalnega dela: glavni partizanski komandant je stanoval v bližini glavnega okupatorskega poveljnika in glavni partizanski štab je bil zraven poslopja nemške obveščevalne službe!

Iz tega osjega gnezda, ki je nudilo razmeroma največjo varnost, je Tito najprej pripravil

Zvečer smo ga povabili na večerjo. »Kaj pa imate,« je vprašal. »Belo kavo, z mlečnim kruhom.«

»Rade volje sprejemem, ker imam to zelo rad.«
Potem smo dolgo sedeli in se pomenkovali v temi, kajti luči ni bilo...

INŽ. SLAVKO KOLAR

V Topolski ulici 14 v I. nadstropju je tov. Tito preživel prva

— Nekega jutra me je ustavil branjevec iz sosesčine, kate-rega otrokom je Tito kupoval bonbone, in rekel, kako na lepak v izložbi:

»Gospod Sveto, saj to je tisti vaš sorodnik. Takoj sem ga prepoznal.«

»Motiš se, seveda se motiš, to je bil nekdo drug. Tisti je bil hud reakcionar.«

Savičevič prijatelj, zdaj podpolkovnik Branko Medić je živel nekaj dni s Titom v Zvečanski ulici.

— Spala sva v isti sobi. Seveda nisem vedel, kdo je, toda po obnašanju tovarišev, ki so prihajali, sem sklepal, da je kak višji voditelj. Zvečer je bral pozno v noč...

»DRINSKI ČETOVODJA«

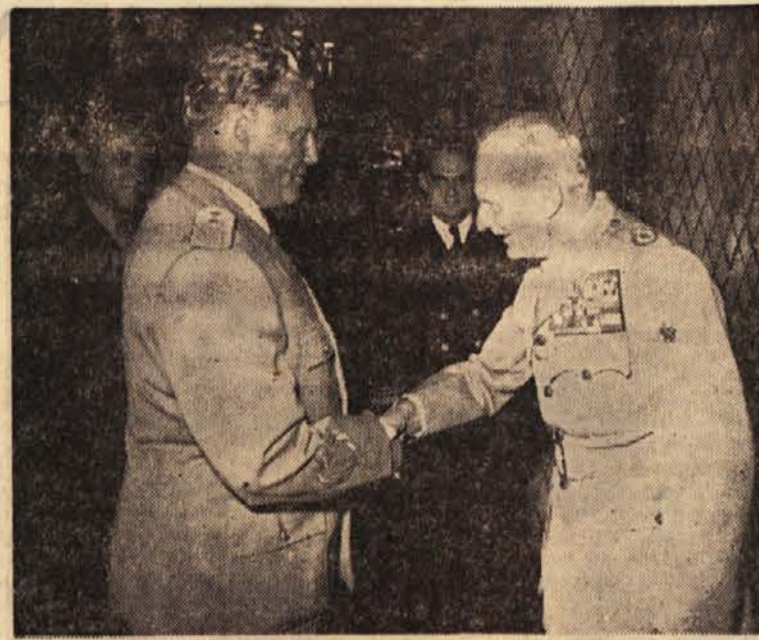
Na desni strani dedinskega bulvara stoji majhen muzej, posvečen velikemu datumu naše sodobne zgodovine. V tej osamljeni, od zelenja obdani hiši, je bil sprejet 4. julija 1941 odločen sklep, da je treba nemudoma začeti z oboroženo vstajo. Vila uglednega Beograđana in direktorja »Politike« Vladislava Ribnikarja je bila varen kraj za pomenben in dolg sestanek Politbiroja.

— Tovariši so prihajali posamič, vsake četrte ure eden, se spominja Jara Ribnikar. Jaz sem jih počakala na cesti in jih pripeljala v vilo. Vsakokrat sem se morala preobleči, da kdo ne bi bil postal pozoren na moje sprehanje. Sestanek je trajal ves dan. Okrog

poldneva sem stopila v sobo in jim prinesla malo suhe hrane.

V tej vili je Tito imel razgovor s četniškim vojvodo Javorskim. Pokojni Ribnikar je tega pravoslavnega duhovnika in rodoljuba poznal in ga povabil na kosilo v vilo, kjer sta bila Tito in Lola Ribar. Duhovnika je razgovor navdušil in takoj je svojim novim prijateljem dal četniške izkaznice, ki jih je skupaj s pečatom dobil od vojvode Pečanca. Tito jih je vzel zase, za Rankovića, Milutinovića in Lolo. In ko je sredi septembra 1941 odšel na

(Nadaljevanje na 5. strani)

Feldmaršal Montgomery in maršal Tite

V Trebčah blizu Kumrovca

Pomenek z ljudmi, katere je Tito obiskoval

Podsreda. Na obeh straneh vasi se vzpenjajo strmi bregovi. Vaške hiše se stiskajo ob prašni cesti, avtobus je pravkar odropotal proti Kozjemu in dvignil oblak belega prahu. Ustavim se na križpotju in preberem napis na občestni tabli: Kumrovec 10 km.

Cesta zavije v zeleno sotesko. Pod njo se blešči v jutranjem soncu Bistrica; razkošatene vrbe se zamišljeno sklanjajo nad nemirno gladino potoka. Za streljaj oddaljene druge od druge stoje

kmečke kočice, okrog njih se raztezajo travniki in njivice. Visoko nad dolino se sredi zelenja oholo vzpenja proti nebu podsreški grad; kot nedotaknjena podoba minulih dni preži na borni in tihi kozjanski svet. Spominja na mogočne celjske grofe in njihove naslednike, na bose, z vilami in sekirami oborožene upornike Matije Gubca in Ilje Gregorića, na tiako in kmečke punte.

Nad tiho cesto se otožno prelivajo spomini minulih dni.

Po tej cesti je pred pol stoletja bosopetli z deum Martinom mali Jožek Broz iz Kumrovca. Na to cesto je prihajal Josip Broz potem, ko se je vrnil s širokih evropskih cest. Ustavljaj se je tam za Loko, kjer se cesta prevaja z bistriske strani proti Trebčam.

»Spominjam se ga, ko je nekoč prišel k nam v Trebče,« pripoveduje njegova sestrična. »Takrat sem ga prvič videla. Skočila sem pred njega na cesto in vprašala: »A, ti si tisti komunist!«

Na skromni hišici št. 47 v Trebčah je vzidana spominska plošča, ki govori o tem, da je semkaj prinajal Tito od leta 1936 do 1941 s člani Centralnega komiteja. V hišici je takrat zvela njegova teta Ana s svojim možem in otroki. Lete Ane zdaj ni več, umrla je pred petimi leti. Ko sem potrkal na vrata, je prišel na prag dobrodušen možak manjše rasti: Karl Kolar, mož tete Ane in Titov stric. Vstopili smo v hišo, najprej v majhno kuhinjo in nato v malo večjo izbo.

»Semkaj je prihajal Tito na obiske. Pogosto je bil pri nas,« je potrdil stric. »Prihajali so tudi njegovi tovariši.« Stric Karl je kljub osemdesetletni letom še čil in veder možak, svež spomin ima, ki ga leta še niso skalila. »Tule v tej sobi so se zbrali, včasih jih je bilo več, včasih manj. Prišel je

Kardelj, mladi Lola Ribar, Sušteršič, Kidrič. Posedli so za mizo, razložili po njej papirje in zaklenili vrata.«

»Pa so ljudje Tita poznali?«
»Malokdo ga je poznal, ker je bil dolgo po svetu.«

Stric Karl se spominja tudi podrobnosti. »Joža je zadnja leta prišel včasih z majhnim avtomobilom,« pripoveduje. »Nekoč je zapadlo nekaj snega, ko sta se pripeljala z Lolom. Nista mogla speljati, pa sem jima pomagal s kravo. Včasih je Joža prišel tudi sam za nekaj dni.«

»Kaj pa vam je povedal?«
»Vedno je bil trdno prepričan, da bo ljudstvo prišlo na oblast.«

Sredi pogovora so nam zmotili šolarji iz Bistrice. Razpostavili so se vzdolž ceste proti Podsredni. Nato so kmalu prišli s štafeto palice, se ustavili pred stričevo hišo in mlado dekletce jo je prevzelo, da jo ponese dalje. S stricem sva stopila na drugo stran Bistrice. Razkazal mi je borne njivice. »Slabo rodi,« je pravil. »Voda nam vsako leto poplavlja.« Prišla sva do male kočice pod gozdom. Podobna je bila prej kleti ali zidanci. V njej ima stric Karl majhen sodček domačega vina.

»Med vojno smo tu stanovali,« je pripovedoval. »Tule zgoraj pa je Joža nekoč spal na slami. Zmotila ga je gos, ki je prilezla na streho in sem jo moral z vilami prepoditi.«

Stric mi je pripovedoval o svoji ženi. Nič kaj rožnato nista

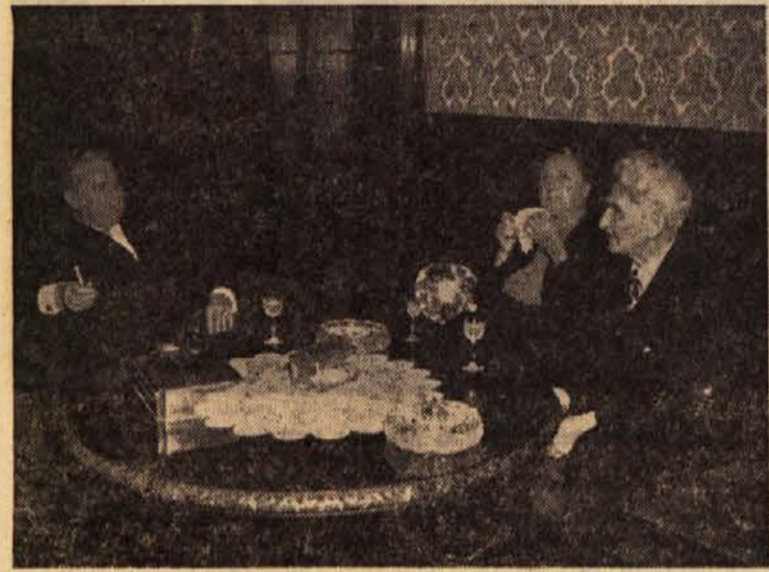
Titov stric Martin Kolar je še krepak možak

živela. Pravijo, da so tisti, ki revno živijo, veliko bolj dobrosrčni kot bogatini. Taki dobričini sta bili tudi teta Ana in stric Karl. Daleč naokrog so vedeli ljudje za hišo v Trebčah, kjer vzrejajo tuje otroke.

»Dvaintrideset tujih otrok sva vzredila z ženo. Eh, kakšen živčav je bil! Ko sva siroto spravila k sebi, sva jo dala v uk in ji preskrbela streho za vnaprej. Vsi otroci so se dobro odrezali v življenju.«

Razumel sem, zakaj je Tito tudi pozneje, ko deda Martina ni bilo več, rad zahajal k teti Ani v Trebče.

D. Vresnik

V razgovoru s pokojnim Etbinom Kristanom in njegovo soprogo

vstajo, zatem pa tudi vodil prve partizanske boje, ki so hitro zajeli vso deželo.

PRVA NOC

Ni znano, kdaj je Tito prispel leta 1941 v Beograd. Sodijo, da je bilo to v začetku maja, po plenumu CK KPJ, ki je bil v Zagrebu konec aprila. Napovedovalka Radia Beograd Zlata Raičković-Baltić, v stanovanju katere je Tito prebil prvo noč v okupiranem Beogradu, pa odločno trdi, da je bilo to kasneje.

— 20. ali 21. maja okrog četrte ure popoldne je z nekim tovarišem prispel lepo oblečeni možki, ki se mi je predstavil kot trgovec. Ker je v našem stanovanju ilegalno živel Ivan Milutinović, mi je bilo takoj jasno, za kakšnega trgovca gre, vendar še pomislila nisem, da je to generalni sekretar KPJ.

dva dni v okupiranem Beogradu. Od tod je odšel v Zvečansko ulico 44. Tudi ta hiša je bila prikrita očem, ker je bila umaknjena proti dvorišču.

Novi prebivalec Beograda je moral imeti tudi nove dokumente. Nekje so dobili fotografski aparat in fotografije so napravili kar v hiši. Čez nekaj dni je prispel tudi prazen obrazec osebne izkaznice. Neznani tovariš je dobil izkaznico na ime inž. Slavka Kolara, predstavnika češke trdke »Skoda« iz Zagreba.

Sele kasneje, ko so Nemci po dolgotrajnem in temeljitom iskanju ugotovili, kdo je Tito, objavili njegovo sliko in obljubili pri tem bogato nagrado v zlatu, je gospodar v Zvečanski 44 zvedel, kdo se je mudil v njegovi hiši. In ne samo on.

Svetozar Savičević pripoveduje:

Med obiskom ge. Rooseveltove

Vtisi in mnenja znamenitih osebnosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

vršno in predvsem neresno življenjske podatke o Titovem življenju in njegovem delu, o boju in položaju Jugoslavije. Tako med drugim pravi, da je bil Tito že leta 1924 na čelu sindikata kovinarjev in vodja ilegalne jugoslovanske Komunistične partije, čeprav je bil Josip Broz takrat samo delavec v majhnem vaškem mlinu in preprost član Komunistične partije in čeprav je šele 12 let pozneje prišel v partijsko vodstvo, potem pa kmalu na čelo Partije kot njen generalni sekretar. Tudi ostale Robinsonove navedbe, s katerimi hoče »seznaniti« ameriškega bralca s Titovo osebnostjo, so enake vrednosti. Morda je to naključje tudi z ostalimi 99 osebnostmi sveta, o katerih piše, in morda se bo ameriški bralec te knjizice, objavljene leta 1952, vendarle vprašal, ali vse to drži. Kadar je namreč govora o Titu, ljudje iz drugih dežel, ki so videli tega moža iz Jugoslavije, govore o njem drugače.

Eden izmed mnogih ljudi iz dežele Washingtona in Whitmana, eden izmed ljudi, ki so videli Jugoslavijo in Tita, je bil tudi ameriški kipar Joe Davidson, priljubljeni »biograf« v bronu. Ko je leta 1949 klesal iz sive glinaste gmote Titov lik, je kot »psihološki portretist« najvišjega ranga, kakor so ga imenovali kritiki, hkrati Tita proučeval. Zato ga ni imenoval diktatorja, kakor njegov rojak Robinson, marveč je o njem rekel:

»Na mnogih slikah sem videl precej ostro prikazan njegov lik, celo namrščeno resen. Toda to ni Tito. Tito ima razen izraza železne volje in globokega notranjega žiljenja v svojem nežnem nasmehu ter izrazu oči tudi širokogrudno dobroto in plemenitost. Iz njegovega obraza izžareva veliko človeško srce.«

Tri leta pozneje je Guy Mollet dopolnil starega umetnika z besedami: »Če bi bil Jugoslovan,

bi lahko bil samo na Titovi strani.«

Guy Mollet, Davidson, Eleonore Rooseveltova in Vidjaja Lakšmi Pandit, tu omenjene osebnosti in mnoge druge neomenjene so govorile tako zato, ker so videli Jugoslavijo in Tita, moža, v katerem so tako izrazito vtelesene lastnosti njegovega ljudstva in duh njegove dežele.

T. Stanojević

NEPOZABNI DAN

Sprejem predsednika Tita ob njegovi vrnitvi z obiska v Franciji je sicer že pol meseca mimo, toda človeku, ki ga pota čisto vodijo v delavska in kmečka domovanja, na šolska dvorišča in v učilnice, obrate in urade v krajih ob železniški progi od italijansko-jugoslovanske meje pri Sežani do Postojne in dalje, se hoče nočes zdi ko da je to dogodek včerajšnjega, kvečjemu predvčerajšnjega dne. Tod so številni delovni ljudje in otroci tokrat prvič neposredno pozdravljali maršala Tita. Zato zdaj njih kramljanje toliko pogosteje polnijo besede o vtisih, ki so na videz nekam drobni, a v resnici razkrivajo vse več...

»Pa si ga videl prav od blizu?«
»Kajpak! Komaj tako daleč sem stal od njega, kot...«

In mladostno je vstal izza mize, se zadeski oddaljil tri, štiri metre in nadaljeval:

»...kot si zdaj ti od mene.«
»Beži, no, Jožel! Da so te sploh pustili tako blizu?«

»Jej, Florjan, si nejeveren! Vsi tisti, ki smo bili zbrani na peronu prav nasproti njegovega vagona, smo bili deležni te prednosti. Vidiš, ti pa nisi hotel z menoj v Sežano! Žal ti je lahko, da me nisi poslušal.«

»Zal, žal! Če bi vedel, da bi se bil mogel preriniti tako blizu k njemu, že ne bi držal doma. Pa kaj hočeš...«

Tako sta kraški korenini neke iz duhovelske okolice nedavno tega premlevali

svečan sprejem predsednika Tita na prvi železniški postaji na domačih tleh.

»In kaj ti je rekel?«

»To je pa dobro! To je pa dobro!«

Kdo ve kolikokrat je šestdesetletna Sežančanka Anica Bonetova morala v zadnjih dveh tednih ponoviti te slovensko izgovorjene Titove besede? Kdo ve kolikokrat je hkrati dodala:

»Pa široko se je nasmehnil, ko sem mu ponudila košaro.«

Sežanske žene so se bile namreč odločile, da bodo predsedniku Titu ob postanku modrega vlaka v Sežani podarile nekaj steklenic pristnega kraškega terana. Vendar — kdo naj mu jih ponese? Mnogi so se ogrevali za enega izmed pionirjev, a drugi za kakega tipičnega kraškega vimo-gradnika. Zene, ki so za obdaritev dale pobudo, pa so menj nič tebi nič izbrale preprosto Anico in jo majske sončne nedelje zjutraj z vzklikanjem in ploskanjem borile na poti s perona v salonski vagon. Predsednik Tito se je prešerno smehljaj pri odprtem oknu, Anica pa se ni in ni mogla znajti.

»Bila je pač vsa iz sebe. Tako se je tresla od razburjenja, da je nekako zlezla v modri vlak šele tedaj, ko so ji s šopom rdečih tulipanov in košaro s steklenicami starega terana vred pomagali prek stopnic vagona tam blizu zbrani tovariši.«

Sicer pa tudi Postojščani niso pozabljivi. Ni jih kdo ve kako malo med njimi,

ki si znova in znova kaj radi drug drugemu pripovedujejo:

»Najbolje se je vsekakor odrezal Bratina.«

»Kar naenkrat se je pojavil pred Titovim vagonom.«

»Res — ko da bi hipoma zrasel iz zemlje.«

»Jaz pa rajtam, da najbrž še sam natančno ne ve, kako ga je zaneslo k Titu.«

In slednje si verjetno ni na moč hudo v laseh z resnico. Ko se je namreč modri vlak prikazal izza ovinka in je trenutek, dva kasneje privozil na postojnsko železniško postajo, je gimnazijski profesor Bratina že bil pri njem. Potem so si dogodki stideli najmanj s filmsko naglico. Vzhičeni Bratina je zdaj mahal predsedniku Titu v pozdrav z roko, zdaj ploskal, zdaj visoko dvigal klubok in si ga takoj nato sunkovito tlačil nazaj na glavo, vmes pa razburjeno in skrajšano venomer vzklikal:

»Žio Titol! Žio Titol! Žio Titol!«

In ko je naposled vlak komajda dobro obstal, je profesor Bratina že stal neposredno pod odprtim oknom salonskega vagona ter svetlih oči in razigranih lic mohl sproženo desnico knjišku:

»Zdravo, tovariš Titol!«

Široko nasmehan je tedaj tudi predsednik Tito sprožil desnico in rokavala sta se tako, ko da bi se poznala vsaj kakih petdeset let. Več! V tistem trenutku je po peronu kar zaorilo. Podoba je bila, da maršalu Titu hkrati stiska roko blizu tri tisočkrat tam zbranih zadovoljnih ljudi.

Vojtek Kavčič

IZ KRAJEV, KI NOSIJO TITOVO IME

TITOGRAD mesto socialistične graditve

Razgovor s predsednikom mestnega odbora Ikom Markovićem

Morda so v Jugoslaviji mesta, ki so lepša, zanimivejša in prijaznejša od Titograda. Toda so mesta, ki so človeku takoj od vsega začetka prikupna, o katerih za trdno ve, da bi jih mogel voljbiti. Zaradi pestrosti, kontrastov, širine, vitalnosti in mladosti. Prav tako mesto je Titograd. Mlado, zeleno mlado, živo, polno ustvarjalne nestrpnosti, življenjskega ognja. In polno kontrastov. Zdi se, da to mesto, ki je zrastle v desetletju po osvoboditvi, skriva v sebi vse polno obrazov: je Hercegnovi, je Cetinje, konec Sarajeva, je to in ono. Ali na kratko: Titograd, mesto socialistične graditve, mesto zrastle v svobodi.

Iko Marković je večletni predsednik občinskega odbora mesta Titograd. Mlad je kakor mesto samo, vitalen, živ, neumoren.

mesta. Treba je bilo velikih naporov, da se je stanovanjska kriza vsaj ublažila. S pomočjo resamo, vitalen, živ, neumoren.

individualno izgradnjo. Ljudski odbor dodeljuje interesentom brezplačno projekte in načrte za gradnjo stanovanj in doseženi so bili že dobri rezultati. Prav tako tudi kljub gradnjam primanjkuje šolskih prostorov. Vse šole v mestu imajo pouk v dveh izmenah, nekatere tudi v treh. Pomanjkanje šolskih prostorov je povzročilo letos, da se na strokovne šole ni moglo vpisati preko 700 učencev.

Drugo važno vprašanje je povečanje kapacitet obetajočih podjetij, zlasti ker mnoga podjetja še vedno niso kompletirana s potrebno opremo in se zaradi tega zmanjšuje možnost povečanja narodnega dohodka in rentabilnosti gospodarskih organizacij. Poleg rekonstrukcije večjih podjetij obstajajo objektivni pogoji za vrsto manjših obratov, delavnic in podjetij, s čimer bi se začela proizvodnja za široko potrošnjo, kar je tudi ena izmed nalog mestnega odbora Titograd.

Z izgradnjo gospodarstva se ustvarja ekonomska osnova, ki bo omogočila vsestranski razvoj mesta, toda za razvoj gospodarstva bo treba še mnogo dela in sredstev, saj je še vedno zaostalo in nerazvito kljub velikim naporom in pomembnim uspehom, ki smo jih dosegli v desetletju po osvoboditvi.

Moralna sva končati. Čakal ga je sestanek, na katerem se bodo odločili za dario predsedniku Titu. Mesto, ki nosi njegovo ime, mu misli pokloniti umetniško delo domačega kiparja Džurovića.

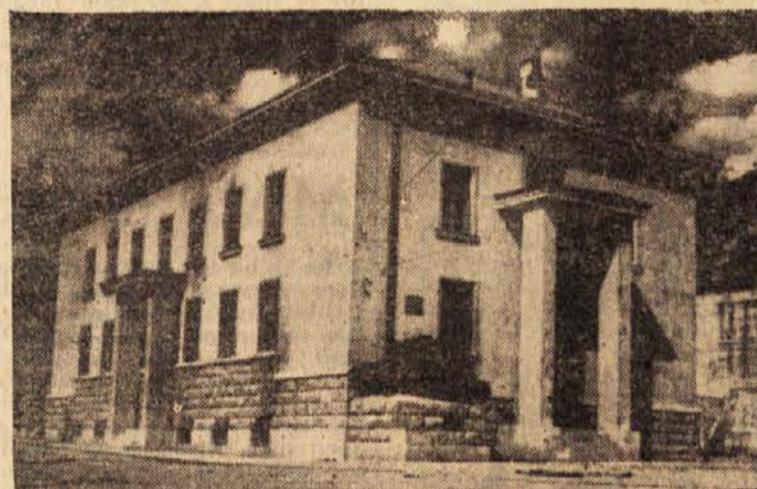
Tone Pavček

TITOVO UŽICE je lahko ponosno na svoje junaštvo

Naše uredništvo je zaprosilo občinski ljudski odbor Titovega Užice, naj nam opiše nekaj pomenabnih dogodkov iz narodnoosvobodilne vojne, zaradi katerih se je raznesla slava tega kraja po vsej domovini in si je zaslužil preimenovanje v Titovo Užice. Tajnik občinskega odbora D. Maksimović nam je pisal naslednje:

Takoj po okupaciji Užice je Komunistična Partija v teh krajih začela organizirati zbiranje

To pa ni omajalo partijske organizacije. Ze 28. julija je bila formirana prva užiška partizan-

V tem poslopju je zdaj Muzej narodnoosvobodilne vojne, leta 1941 pa sta v njem nekaj časa delovala CK KPJ in Vrhovni štab, ko je bil v Užicu tudi tovariš Tito

orožja. V ta namen je bilo konec maja 1941. okrožno partijsko posvetovanje, na katerem so bile določene naloge v zvezi z utrditvijo partijskih organizacij in zbiranjem orožja. V prvi polovici junija je okrožni komite na svojem sestanku obravnaval načrt o ustanovitvi partizanskih odredov na področju Užice.

Nemci in njihovi sodelavci so že konec junija organizirali racijo, da bi aretirali 26 mestnih partijskih voditeljev. Ker pa je bila Partija budna, so ogroženi voditelji pravočasno zapustili mesto. Pač pa so Nemci aretirali 22 ljudi, o katerih so menili, da simpatizirajo s Partijo, in jih kmalu zatem ustrelili.

sko četa. Kmalu nato so bile formirane tudi II. užiška, požeška, ariljska, črnogorska, račanska, zlatiborska in moraviška partizanska četa. V avgustu je bil že formiran užiški partizanski odred.

V neposredni bližini mesta je 18. avgusta prišlo do bojev z Nemci in njihovimi sodelavci. Ubitih je bilo 25 sovražnikov vojakov, 6 partizanov je padlo, trije pa so bili ranjeni. To je bil dejansko prvi boj v okviru akcij za osvoboditev Užice.

Pod pritiskom partizanskih enot, ki jih je podpiralo vse ljudstvo teh krajev, so Nemci izpraznili Užice in 24. septembra 1941. so enote užiškega partizanskega odreda vkorakale v mesto.

Takoj po osvoboditvi je v Užice prispel tov. Tito z vrhovnim štabom. Vrhovni štab na čelu s tov. Titom je iz Užice več ko dva meseca vodil boj jugoslovanskih narodov. V Užicu so bili takrat tudi CK KP Jugoslavije, CK SKOJ, Glavni štab partizanskih odredov Srbije in druge vodilne ustanove.

Užice so postale središče, iz katerega so vodili boj, prav tako pa tudi središče za preskrbo partizanskih enot.

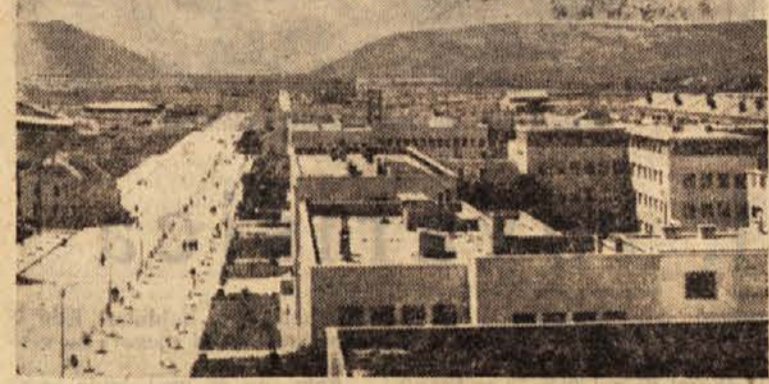
V mestu je takrat delala tovarna streliva, izdelovali so puške »Partizanke«, obrabovala je tekstilna tovarna, pa tudi vrsta delavnic za preskrbo partizanskih enot.

Konec septembra in v začetku novembra sta bila izvoljena najprej mestni narodnoosvobodilni odbor, nato okrožni osvobodilni odbor in kmalu zatem glavni osvobodilni odbor za Srbijo.

V Užicu je 19. oktobra začela izhajati »Borba«. Na njenih straneh so se prvič na osvobojenem ozemlju pojavili sestavki s podpisom tov. Tita.

7. julija 1946 je tov. Tito ponovno prispel v Užice. Na istem mestu, kjer je bil 24. septembra 1941. velik miting v osvobojenem mestu, je tov. Tito rekel med drugim: »Mi smo vzdržali ne glede na vse težave, čeprav smo se morali umakniti iz Užice, kjer smo položili prve temelje tega, kar imamo zdaj. Tu je začela nastajati ljudska oblast. Tu smo začeli sovražniku prve udarce, tu smo začeli razkrinkavati notranjega sovražnika...« In dalje: »Lahko smo ponosni na junaštvo ki je prišlo do izraza tu, v zahodni Srbiji in v Užicu... Užice so lahko ponosne kot središče, od koder je bila vodena vstaja ne samo v vseh ostalih delih Srbije, temveč tudi v vsej Jugoslaviji.«

Na svečani seji 8. julija 1946. je mestni ljudski odbor sklenil preimenovati mesto v Titovo Užice.

Panorama Titograda

Nekdanjega grafičnega delavca je revolucija usposobila kakor mnoge druge, tako politično kakor strokovno, za dobrega voditelja in javnega delavca.

Našel sem ga v zgradbi odbora, edinem večjem poslopju, ki mu je vojna prizanesla. Pravkar je razpravljal z delegacijo gledaliških delavcev o gledaliških problemih, o dotaciji gledališču, o stalnem repertoarju v novozgrajeni moderni in lepi stavbi gledališča. Sprejel me je takoj, brez vsakih ceremonij in že čez hip sva bila v živem pomenku.

Povejte mi, tovariš predsednik, nekaj o naporih prebivalcev Titograda za obnovo in izgradnjo svojega mesta.

»V drugi svetovni vojni je bil velik del bivše Podgorice popolnoma uničen: 80% stanovanjskega fonda, šolska poslopja, kulturni zdravstveni objekti, mostovi komunikacije; mesto je bilo ena sama ruševina. Po končanem obdobju obnove, od 1947. leta se je začela izgradnja gospodarstva. Investicijska sredstva smo začeli vlagati v kapitalno izgradnjo. Od 1948. leta do 1955 smo investirali preko 7 milijard, od tega več kot polovico za kapitalno izgradnjo.

Tako je rastla industrija, kmetijstvo, trgovina, gostinstvo, obrtništvo, promet in gradbena dejavnost. Po vojni smo zgradili: tovarna Radoje Dakić, električno, kanal v Ljeskopolju, tovarno pohištva, avtotransportno podjetje, Narodni magazin, tobačno tovarno, tovarno testenin, parno pekarno, tržnico, hotel Črna gora, progo Nikšić-Titograd, termoelektrarno v Titogradu in hidrocentralo na Zeti, 25 km dolg vodovod, tri mostove preko Morače in Ribnice itd. Če vzamemo za leto 1948 indeks 100, potem je porast narodnega dohodka na posameznih področjih v letu 1954 takde: industrija 301%, gradbeništvo 134%, trgovina 447%, obrt 468%, promet 390%.

V vojni je bilo porušenih preko dve tujini stanovanj. Kako je mestni odbor kljub nenehnemu prilivu prebivalstva mogel kolikor toliko uspešno reševati stanovanjska vprašanja? Kako je s kulturno prosvetnim delom in z zdravstveno socialno službo v Titogradu?

»Ob osvoboditvi je imelo mesto okrog 8500 prebivalcev in le 21.600 kv. metrov stanovanjske površine, se pravi, da je na enega prebivalca prišlo samo 2,5 kv. metra. Ta podatek jasno govori o nenormalnosti in težkih pogojih

mesta, ki je poraslo danes na 20 tisoč se je stanovanjska površina povečala na 6 kv. metrov za prebivalca, kar pa je še vedno izpod vsake normale. Toda vseeno pomeni veliko število novozgrajenih stanovanj pomemben uspeh in možnost za nadaljnji razvoj mesta.

O kulturnoprosvetnem delu velja omeniti zgraditev dveh stavb za osemletni šoli, zgradbi za srednjo tehniško in industrijsko šolo, adaptacijo gimnazije, adaptacijo zgradbe za radio, kino, novo poslopje za gledališče, pionirsko gledališče itd. Pripravljamo otvoritev mestnega muzeja, že dve leti pa trajajo arheološka raziskovanja Duklje.

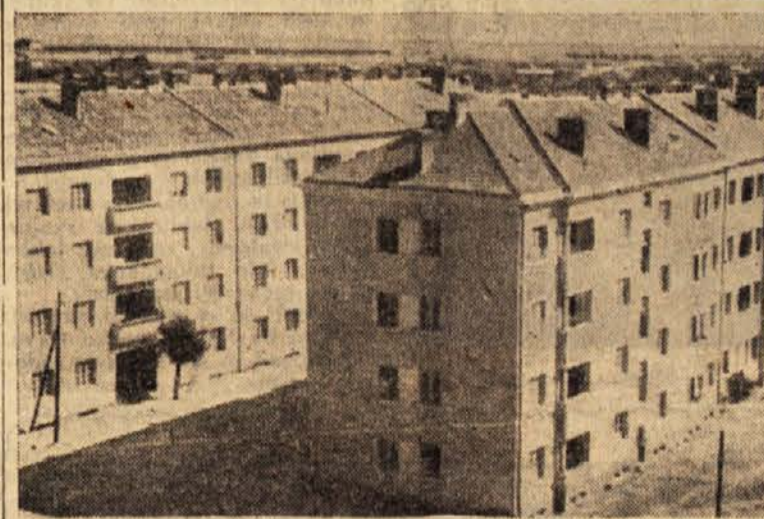
Dobre rezultate smo dosegli tudi v zdravstveni in socialni službi, saj se je povečalo tako število zdravstvenih ustanov v Titogradu kakor njihova kapaciteta in število zdravniškega kadra. Pred vojno je prišlo na enega zdravnika 11.000 prebivalcev, sedaj le 4000. Izpopolnjena je bila z novimi oddelki splošna ljudska bolnišnica, zgrajeni trije novi paviljoni, ambulanta za mesto in okraj, sanitarno-epidemiološka postaja, sedem specialnih ambulant in dispanzerjev, graditi pa smo začeli še otroško kliniko.

Kateri so danes glavni problemi mesta?

»Stanovanjsko vprašanje je še vedno eno najtežjih vprašanj Titograda. Zaradi povečanja stanovanjskega fonda smo začeli tudi z

TITOVA KORENICA kraj bratstva in enotnosti

Tajnik občinskega ljudskega odbora Titova Korenica Miloš Čusić je na prošnjo našega uredništva zbral nekaj podatkov o začetkih partizanskega gibanja v znanem liškem kraju Korenica, ki zaradi neuklonljivosti svojega prebivalstva zdaj s ponosom nosi Titovo ime.

Prve po vojni zgrajene stanovanjske hiše v Titogradu

Tito v okupiranem Beogradu

(Nadaljevanje s 4. strani)

svobodno ozemlje, je za vsak primer imel s seboj tudi legitimacijo na ime drinskega četovodje ing. Petrovića.

ČUDNI SOSEDE

Tito je v okupiranem Beogradu najdlje, kake tri mesece, živel na Dečinju, v vili inž. Vladimira Nenadovića. Nedaleč od te vile, kjer je bil tudi glavni partizanski štab, sta stali nemška vojašnica in poslopje nemške obveščevalne službe. Na nasprotni strani so bile vile nemškega komandanta generala Neuheusera in drugih nemških in kvizlinških poglavarjev.

Neke soparne julijske noči je Tito na podstrešju Nenadovićeve vile dvignil opeko in nestrpno čakal, da bi v mestu nekaj videl. Kmalu je zagledal tisto, kar je želel: velik požar v Grobljanski ulici.

Zjutraj je njegov сосед, vojaški poveljnik Balkana besno bil s pestjo po mizi. Pred njim je bilo strogo zaupno poročilo: »Ponoči, 22. julija je v Beogradu popolnoma pogorela delavnica za popravilo, skladišče rezervnih de-

lov in garaža nemškega avtomobilskega parka 533...«

Taistega dne so na več krajih v mestu goreli okupatorjevi kamioni in časniki, zvečer pa so zažgali tudi garažo v Masarykovi ulici.

NA BEOGRAJSKIH ULICAH

Ceprav so agenti specialne policije prežali po ulicah, da bi našli svoje »stare znance«, je bilo treba kdaj pa kdaj iti na cesto. Tudi Tito je često zapustil hišo, da bi se sestal s sodelavci, ker je moralo njegovo stanovanje ostati strogo tajno.

Kadar je šel v mesto, je Tito običajno hodil po najbolj prometnih ulicah. Vedno je bil elegantno oblečen. Često je zaradi varnosti nosil tudi temna očala.

Nekoč je v glavni ulici opazil, da sta mu za petami dva agenta. Šel je počasi, se ustavljal pred izlozami. Potem je stopil h kiosku in po nemško glasno zahteval: — Dajte mi najnovejšo številko »Donau Zeitung«.

Ustavil se je in jel mirno pregledovati naslove. Potem je počasi vtaknil časnik v žep in brez naglice nadaljeval pot. Agenti sta

se obrnila in izginila — kdo bi zalezoval »Nemca!«

Drugič je v restavraciji nasproti tehniške fakultete opazil, da ga neki človek vztrajno opazuje in riše. Tito je mirno jedel. Sredi obedja je vstal in počasi odšel proti kuhinji, kakor stalni gost, ki hoče naročiti kakšno stvar. Potlej je iz kuhinje, potem ko je za natakarija pustil denar, neopazno odšel skozi stranski izhod.

Tik pred odhodom na osvobodeno ozemlje se je Tito preselil v Kumadraško ulico. Tu je stanoval tudi Lola Ribar.

Hiša je bila majhna, električne luči ni bilo. V sobi so na precej velikem kavču spali Tito, Lola in Ivan Milutinović. Bombe in revolverje so imeli pri roki.

18. septembra je mimo agentov na železniški postaji prišel mož srednjih let v novi sivi obleki in s klobukom iz zajčje dlake na glavi.

Vrhovni komandant, spremljan neopazno od dveh kurirjev, je zapustil Beograd in odšel brez partizanskega poveljstva nad partizanskimi enotami, katerih število je v tistih dneh naglo narasčalo.

A. P.

Titova Korenica leži sredi lepih goratih krajev, polnih gozdnatih hribov, strmih gora, zelenih dolin in visokih planot. Nad njo se vzpenja planina Plješevica, nedaleč od nje pa so znamenita Plitvička jezera.

Konec aprila 1941 je prišla v Korenico italijanska posadka, mesec dni kasneje pa okrog 30 ustašev iz Gospića, ki so v Korenici ustanovili tako imenovani »Ustaški stan«. S prihodom ustašev na to področje se je začelo srdito preganjanje Srbov, ki so v teh krajih bili v veliki večini. V treh mesecih so ustaši zaprli več sto nedolžnih ljudi, jih zverinsko mučili in pobili. Ljudstvo je bežalo pred ustaši v gozdove.

Dne 2. avgusta 1941 so bili v nekaterih večjih vaseh koreniškega okraja ilegalni sestanki pod vodstvom Partije, na katerih so sodelovali malone vsi vaščani. Na sestanku so sklenili, da v prihodu ne bodo dovolili ustašem neovirane nadaljevanji njihove zločinske rabe. Odtlej se je razvnel ogorčen boj med ljudstvom koreniškega okraja na eni strani ter ustaši in okupatorjem na drugi.

Ustaši so 3. avgusta 1941 prišli ropat. Ljudstvo, oboroženo s sekirami in kosami — drugega orožja ni bilo — je po krajšem boju ubilo vseh pet ustašev, ki so prišli ropat. Takoj zatem je ljudstvo še isti dan napadlo »Ustaški stan« v Buniću. Po krajšem boju so ustaši pobegnili in pustili nekaj orožja. To je bilo prvo orožje, odvzeto sovražniku.

Naslednji dan so prišli v Bunić trije kamioni dobro oborože-

nih ustašev. Po boju med ustaši in ljudstvom so prv. zavzeli Bunić, ga izropali in del kraja tudi požgali.

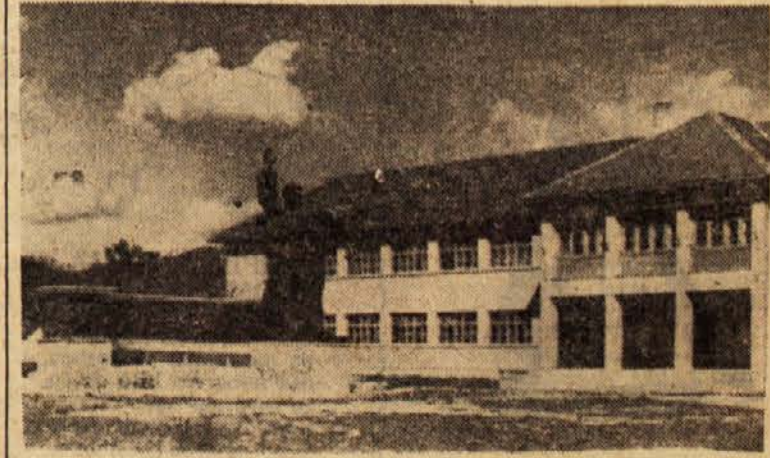
V malone vseh vaseh koreniškega okraja so bile avgusta 1941 formirane skupine ljudi, ki so s kraja imele nalogo varovati vasi in kmetje pred ustaškimi napadi.

Konec avgusta ali v začetku septembra 1941 je bilo formirano prvo poveljstvo partizanskih odredov v tem okraju. Poveljstvo je povezovalo vse skupine po vaseh. V začetku oktobra je bilo ustanovljeno partizansko vodstvo za Liko.

Decembra 1941 je prišla v koreniški okraj na pomoč bratom Srbom skupina hrvatskih partizanov iz Dalmacije. Odtlej so imeli partizani blokirano italijansko posadko v Korenici vse tja do marca 1942. V teh bojih sta prvič v koreniškem okraju prišla do izraza borbeno bratstvo in enotnost hrvatskega in srbskega naroda.

Zadnjega dne marca 1941 se je italijanski posadki posrečilo izmuzniti se iz Korenice in odtlej je to mesto bilo svobodno, z manjšimi prekinitvami vse do konca vojne. Med NOB so okupator in njegovi domači hlapci izvedli na Korenico skupno 48 napadov, toda niso mogli zlomiti v ljudstvu odporne duha. Vse, kar je moglo nositi orožje, se je uvrstilo v bojne vrste.

Po osvoboditvi je ljudstvo koreniškega okraja sklenilo preimenovati Korenico v Titovo Korenico. Ta sklep je bil uveljavljen 5. oktobra 1945.

Spomenik narodnemu heroju in organizatorju upora Marku Oreškoviću v Titovi Korenici

ZAGOREL JE KRES

(NA IZLETU)

Tinčkovi čevlji, visoki, ob straneh malo okovani, so bili tisti večer pred nedeljo lepo očisti. Stali so pod stolom pri postelji. Levemu nikakor ni šlo v glavo, kaj je pičilo Tinčka, da je privlekel na dan prav te okovane in visoke čevlje, ki jih je nosil le pozimi.

»Veš kaj, moj desni bratec, je rekel, »vse to je nekam čudno. Ze zdavnaj naju je Tinček spraval in mislil sem, da bova lahko počivala do druge zime. Zdaj pa...«

Zdaj pa je bila pomlad. Sonce se je ujelo v veje in ptički so peli, da se je razlegalo naokrog. Z igličjem postlana gozdna steza je Tinčka in njegove čevlje kmalu privredla v visoko travo. In vsa kolona drobnih nožic, obuta v visoke in nizke, okovane in neokovane čevlje, se je razigrano razpršila po jasi. Nič niso bile utrjene noge, nič niso čakale. Tu je bila trata, tu je bilo sonce

Iz piščali je izvabljal najlepše melodije.

»Pozdravljen, Zeleni Jurij!« so klicali otroci. »Pozdravljeni! Pridi, pridi, čakamo te!«

Zeleni Jurij se je nasmehnil, vzpodbodel konja in že je bil sredi jase.

Ne, štiri se niso premaknili s svojih mest. Toda otroci in visoki in nizki, v okovanih in neokovanih čevljih, so zlezli s štorov in stekli k Zelenemu Juriju.

»Zeleni Jurij, vidimo, da nisi sam,« so rekli skoraj v en glas.

»Ne, otroci,« jim je Zeleni Jurij odgovoril. »Pripeljal sem vam starko Zimo, da se od nje poslovite. Zdaj bom po poljih in v gozdovih vladal sam.«

Cez nekaj časa je zagorel kres. Zeleni Jurij je povedel kolo okrog kresa. Na kresu je gorela starka Zima.

Ko je potem levi Tinčkov čevljev ob svojem desnem bratcu ves zličen in zglajen čemel v omarici, se je še dolgo dolgo spominjal tistega dne, ko so otroci na jasi sredi gozda pozdravili Zelenega Jurija.

A. Rijavec

PODPIS NA SLIKI MALEGA BURMANCA

Ko je bil leta 1954 v Zagrebu Kongres za zaščito otrok, je bil v nekem hotelu z ostalimi na večerji tudi tovariš Tito. Ko so spoznali tovariša Tita, so mnogi gostje iz drugih dežel želeli, da bi ponesli s seboj kakšen spomin. Nekateri so ga prosili, naj se z njimi slika. Drugi so ga prosili, naj napiše svoje ime in ponujali, kar jim je bilo najprej pri roki. In tovariš Tito se je podpisoval na programih Kongresa, na vstopnicah za gledališče, na vabilih za večerjo in tudi na prevedih svojega govora v angleščini ali francoščini, ki so jih imeli pri sebi nekateri gostje.

Ganljiv je bil prizor z neko ženo iz daljne, prijateljske dežele Burme. Ponudila je tovarišu Titu sliko najdražjega, kar ima, sliko svojega sina. Na tej sliki je želela svojemu sinu prinesiti ime Tita, napisano z njegovim roko.

Takrat, ko se je tovariš Tito mudil v Burmi, ko se je pogovarjal o tem, kako bi s skupnimi močmi pomagali obdržati mir v

svetu, je prav gotovo v množici ljudi in otrok, ki so Tita pozdravljali, bil tudi tisti deček, sin one burmanske žene. Na sliki mu je mama prinesla Titov podpis. Tako se je pred očmi malega burmanskega dečka podpis spremenil v živega človeka, v draga gosta in v prijateljski stisk roke. Ta deček nikoli ne bo pozabil našega tovariša Tita, ker mu je mama že prej pripovedovala o njem. Tako je bil tovariš Tito še pred svojim obiskom v Burmi v hiši malega burmanskega dečka.

Maršal Tito sprejema čestitke pionirjev

Vzemi, tovarišica

Tito je odjahal nekam in ni hotel, da bi ga njegov volčjak Foks spremljal.

Pes se je namrščil, se zavlekel v kot in komaj sem ga pripravil do tega, da je odšel z menoj na sprehod. Hodila sva ob mlinskih p dolini, čez hrib in trato do reke, potem pa skozi vas spet domov. Na poti sva nedadoma srečala črnega kozla, ki se je bil izgubil. Foks se je zdrzil. Videti je bilo, da si je — po dolgem premoru

zaželel igre. Približal se je rogatu z dobrim namenom, toda kozlič se je prestrašil in meketa je zbežal, dvigal roge in se branil. Volčjak se je v začetku začudil, potem pa je vse kazalo, da se je nečesa spomnil. Zaman sem vpil nanj, ga celo udaril, toda to je kar prezrl. Nedolžnega kozlička bi bil prav gotovo raztrgal, če ne bi priskočila dva partizana. Pritekla je neka žena in odnesla žrtev.

»Poglej, no, hajduka! Kdo bi to pričakoval od njega?« so rekli fantje.

Foks pa je imel svoje zadoščenje. Zdaj je prav mirno spal in čakal svojega gospodarja. In vendar, ko se je Tito vrnil, pes ni upal stopiti pred njega.

Tito pa je pozvedel, kdo je tista žena in naročil je, naj pride k njemu.

»Kakšno škodo ti je naredil pes?«

»Nobene.«

»Ne boj se nas, čeprav je tvoj mož pri četnikih. Povej!«

»Nič ni naredil. Meso bom pojedli, iz kože pa bom že kaj naredil.«

»Kaj boste naredili?«

»Kakšno vrečico, da bomo vanjo spravljali hrano... ko jo bom imeli.«

Tito je poklical partizana in mu nekaj naročil. Fant je odšel in prinesel riža, sladkorja in soli.

»Vzemi, tovarišica in pojedli Pa ne boji huda na razbojnika Foksa.«

Zena je odšla, gledala hrano in ni verjela svojim očem. Ko pa je Foks slišal svoje ime, izgovorjeno z znanim glasom, se je privlekel iz kota in skočil na Tita. S prednjimi nogami se je svojemu gospodarju vzpel na prsi, kakor bi ga hotel objeti. Vladimir Nazor

Kdo koga vleče

Po svečani paradi 1. maja leta 1953 v Beogradu, se je tovariš Tito z avtomobilom odpeljal v Zagreb. Druga maja je odšel na sprehod v Samoborski gozd in na Slieme. Kmalu se je okrog njega zbrala skupina mladincev, pionirjev in starejših. Vsi skupaj so odšli naprej, tekli so in se igrali. Tekli so in se držali za roke, dečki in deklice. Nekje sredi med njimi je bil maršal. Vsakdo ga je hotel držati za roko, vsakdo je želel biti prvi. In vsa ta pisana družba se je pomikala po mehkih gričih.

Nekje iz sredine se je smehljaj tovariš Tito. Zaklical je svojim spremljevalcem: »Ali mi lahko poveste, kdo tukaj koga vleče: ali oni mene, ali jaz njih?«

Zasopli so se ustavili na jasi. Sedli so na bujno, mehko travo. Pogovarjali so se. Tedaj je zadonela pesem.

»Tovariš Tito,« so peli otroci.

Druga za drugo so se vrstile pesmi o Titu. Vse, ki so jih otroci znali. Maršal je pazljivo poslušal, na kolenih pa je pestoval majhno deklico.

»No, dovolj. Tudi jaz bi rad kaj zapel...« je prekinil pesem.

»Dajte, zapojte nekaj drugega in ne samo o meni.«

Okoli skupine otrok in Tita se je zbrala zdaj še mnogo večja gruča ljudi.

Zapeli so pesem s Titom:

»Daj mi, mama, iglo, droben nitko, da zašijem zvezdico za ranjenega borca.«

Pionirski odredi tekmujejo

Pionirski odredi so tekmovali. To je veliko tekmovanje v po zdrav pomlad in v počastitev Titovega rojstnega dne.

Tudi odred »Janeza Močilnika« v Zerjavu tekmuje. 6. maja so krenili pionirji na dolg pohod na Kramarico pod Smrekovcem. Na Kramarico so obnovili grob padlih partizanov. Zdaj imajo tudi šahovski turnir. Organizirali so 14-dnevni tečaj za prvo pomoč. 38 pionirjev je v gasilskem društvu. Na enem izmed izletov so tudi že pozdravili pomlad.

Zelo delaven je Kajuhov pionirski odred v Zgornji Ščavnici v Slovenskih goricah. Pionirji so si zastavili obširen tekmovalni načrt in ga vestno izpolnjujejo. Imeli so vrsto proslav za 1. maj. Sodelovali so tudi v domači razglasni postaji. Uredili so šolski vrt. Uredili so partizanske grobove. Imeli so vrsto fizikalnih tekmovalij in šahovski turnir. V počastitev Titovega rojstnega dne so pionirji pomagali pri gradnji ceste do Zdravstvene postaje.

V tekmovanje pionirskih odredov Slovenije so se vključili tudi pionirji nižje gimnazije v Gornji Radgoni. Zdaj delajo igrišče za rokomet. Uredili bodo tudi igrišče za košarko. Dekleta urejajo šolski vrt. Na Borlu so gostovali s pevskim zborom, v Križevcih pri Ljutomeru pa z igrivo »Rdeča kapica«.

Tudi v Kostanjevico je že prišel Zeleni Jurij. Tamkajšnji pionirji so ga lepo sprejeli in praznovanje bo mladim kostanjevcem prineslo velik delež tekmovalij vseh pionirskih odredov Slovenije.

Pionirji v Trebiji v Poljanski dolini so dobri šahisti, strelci, telovadci... V njihovem tekmovalnem načrtu stoji, da bodo opravili najrazličnejša tekmovalja in to pretežno na lastnem telovadišču, ki ga bodo zgradili. Telovadišče je že skoraj dograjeno. Tudi tekmovali so že v streljanju z zračno puško. Zdaj igrajo šahovski turnir.

JURČEK ZNA

Jurček se je igral z žogo na dvorišču. Nenadoma mu je padla v obzidano jamo. Le-ta je bila tako globoka, da ni mogel z roko doseči žoge. Poleg tega pa je bila tudi tako ozka, da ni mogel zlesti vanjo. Kako je prišel znova do svoje ljube žoge? Premislil je in šel iskat vodo. Potem jo je toliko časa nalival v jamo, da je žoga z vodo vred priplavala na vrh.

»Kaj zdaj? Ne sprašuj in ne delaj si nepotrebnih skrbi. Tinček je fant na mestu in ve, kaj dela,« je pribil desni čevljin umolknil.

»No, no, že prav, Ti pač vedno vse veš in hudo si pameten!« Tako je bil zdaj užaljen levi in kar vstran se je obrnil.

Preden je Tinček zlezal v posteljo, je levi čevljin postavil spet ystric k desnemu. Rad je imel svoje stvari v redu in pa tudi ni hotel, da bi mu zgodaj zjutraj čevlji nagajali, ko bo skočil s postelje naravnost vanje.

»Oho, ho, koliko dobrih znancev!« se je razveselil navsezgodaj levi Tinčkov čevljin. Kar pozabil je na nejevoljo. Veselo je sledil desnemu bratcu, ko sta se s Tinčkom vzpenjala v hrib. Pred njimi in za njimi je stopicalo in drobilo še najmanj dvajset parov visokih in nizkih, okovanih in neokovanih čevljev. Dobro so se med seboj poznali iz tistih dni, ko so z otroki hodili po snegu.

in zarajali so otroci, kot že zlepa ne.

Tedaj pa je v gozdu začumelo, kot bi se iz sna prebudilo tisoče čebel. Zavrsalo je po zelenih krošnjah in še kosi so živahneje zapeli.

»Kaj pa je to?« so zaklicali otroci. Nožice so nehale rajati. Gozd pa je še vršal, vedno bolj in vedno bolj in vedno bliže je prihajala lahna pomladna sapa. Otroci so splezali na štore, da bi boljše videli. Levi Tinčkov čevljin, ki je bil od nekdanj hudo radoveden, je bil sila zadovoljen, da si je Tinček izbral najvišji štor. S tega štora je bil odlično razgled. Radovedni čevljin je lahko videl vse, kar je videl Tinček in vsi otroci.

Goste veje ozelenega grmovja so se razgrnile in pripravile pot iskrenu konjiču. Pa ni bil sam ta konjič. V sedlu je sedel Zeleni Jurij. Vsa njegova obleka je bila stkana iz komaj ozelenega listja, na kapi je imel šopek pomladnega cvetja, v rokah pa piščal.

Marjan sredi rož

DAJ MI ROKO

Dedinje je obsijano od blagega majskega sonca. Ljudje iz raznih podjetij in ustanov hitijo po bulvarih proti Belemu dvoru na obisk k predsedniku republike. V imenu svojih delovnih kolektivov mu bodo čestitali k enainšestdesetemu rojstnemu dnevu. Tiho se med seboj pogovarjajo in si dajejo zadnje nasvete.

»Ko ga boš pozdravil, pazi, da boš povedal vse, kar smo se dogovorili.«

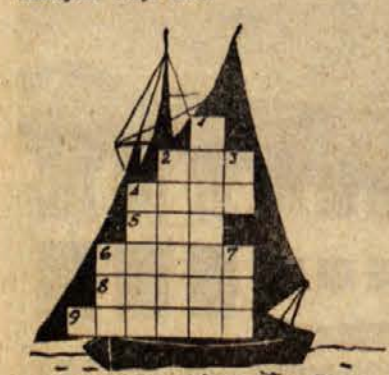
»Ti pa ga ne pozabi vprašati za...«

Malo kasneje so v prostranih sobah Belega dvora stali pri svojih darovih člani delegacij. Tito je hodil od skupine do skupine, sprejemal čestitke in se zahvaljeval.

Mala deklica iz vasi Ripanj je zbegano trla roke in tiho ponavljala pozdravne besede. Tovariša Tita mora pozdraviti v imenu vaških deklet iz Srbije, ki obiskujejo zdravstvene tečaje. Ko je pred seboj zagledala Tita, je sklonila glavo in začela v neznanski zmedji jecljati:

KRIZANKA »JADRNICA«

Vodoravno: 1. kos lesa, 4. nprava za prevažanje po vodi, srbohrvaško ali, 6. prijatelj peči, 8. ladja, 9. nasoljene ribje ikre.

Navpično: 1. prebivalca dolinskih krajev, 2. nalezljiva bolezen (dvojin), 3. soglasnika iz lanu, 6. dva, 7. mlad.

»Tovariš Tito... tovariš... tovariš Tito...«

»Daj mi roko,« ji je iz zadrege pomagal tovariš Tito. Krepko je zmedenemu dekletu stisnil roko, jo pobožal po laseh in poličih, ki so bila rdeča kot žareči tulipani.

ŠOPEK CVETJA BOM POSLALA

Jaz sem mala pionirka, pa me mama je poslala, naj nabeream kito cvetja za tovariša nam Tita. Šopek cvetja bom nabrala, Tita našemu poslala, šopek cvetja naj mu reče, da želim mu mnogo sreče.

Pionirka Marica

TITOVCI CICIBANCKI

Dragi Tito, naš voditelj, dragi Tito, naš učitelj! Čez doline in goré samo ena misel gre, ki se kakor zarja svita: »Cicibančki, vsi za Tita!« V enem smo si vsi gotovi: »Tito naš je, mi njegovile!«

Manica

V Dolu pri Ljubljani so doma pionirji Zasavskega odreda. Odločno so posegli v veliko pionirsko tekmovalje. Doslej so izpolnili že velik del svojega tekmovalnega načrta. Bili so na partizanskem pohodu, pozdravili so pomlad, tekli so v Titovi štafeti in pred rojstnim dnevom maršala Tita so sprejeli v pionirsko organizacijo svoje mlajše tovariše cicibane.

DVE SLIKI

Ni prostrano v moji skromni izbi. Tu ob postelji omara, stol in klop, s knjigo vedno, kot s tovarišem sva skup. a ob vsem tem še imam dve risbi.

Imam sliki, dragi sliki dve: Prva Tito — spremlja me povsod, druga — domovine naše svod. V sreču svojem nosim sliki obe.

N. P.

MOŠA PIJADE OB ZAKLJUČKU OBISKA ČEŠKOSLOVAŠKIH POSLANCEV

Pomen parlamentarnih obiskov

za medsebojno spoznavanje in razumevanje med posameznimi deželami in za razvoj prijateljskih stikov med njimi

Beograd, 23. maja (Tanjug). — Češkoslovaška parlamentarna delegacija, ki se je od 5. do 22. maja mudila v naši državi, je davi odpotovala v Prago. Slovesu na zemunskem letališču sta prisostvovala podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Vladimir Šimić in Lidija Šentjura, član Zveznega izvršnega sveta Slavko Komar, češkoslovaški veleposlanik v Beogradu Viljem Pithart in drugi.

Pred odhodom se je šef delegacije, predsednik Ljudske skupščine CSR Zdenek Fierlinger zahvalil za gostoljubje, ki so ga delegaciji izkazali v vseh krajih naše države, in dejal, da bodo češkoslovaški poslanci seznanili ljudstvo CSR z vsem, kar so videli v naši deželi.

Ob zaključku obiska češkoslovaških parlamentarcev je predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade v razgovoru s sotrudnikom »Borbe« izjavil:

Ta mesec sta obiskali Jugoslavijo parlamentarni delegaciji Češkoslovaške in Brazilske, 26. maja pa prispe v našo deželo še delegacija bolgarskega Narodnega sobranja. Istočasno se mudi delegacija naše Zvezne ljudske skupščine v Izraelu. Na jesen, po počitnicah, bo morala naša Skupščina vrniti obisk zahodnonemški in češkoslovaški delegaciji ter obiskati Poljsko in Romunijo, naši gostje pa bodo predstavniki izraelskega Kneseta in morda še katere dežele. Izmenjava obiskov parlamentarnih delegacij je torej letos izredno živahna.

Po izmenjavi delegacij med Vrhovnim sovjetom in našo Zvezno skupščino se je začela tudi izmenjava delegacij z vzhodnoevropskimi ljud. demokracijami. Takšni stiki so vsekakor koristni, in uspešni. Ne smemo pozabiti, da so ti stiki važni in nujno potrebni za boljše medsebojno spoznavanje. Takšnih stikov dobrih 8 let ni bilo in normalizacija odnošajev z omenjenimi deželami jih je omogočila šele letos. Medtem se skoraj sploh nismo več poznali. Če vzamemo za primer Češkoslovaško, so se začele v njej znatne spremembe prav leta 1948, ko so naši stiki prenehali sprico Kominforma, ki je bil minul mesec likvidiran. V tem obdobju so

nastale tudi globoke spremembe v naši deželi, ki so jih v deželah Vzhodne Evrope prikazovali v popačeni in lažni osvetlitvi Informbiroja. Velik pomen izmenjave parlamentarnih delegacij je zato prav v medsebojnem neposrednem spoznavanju razmer in družbenega gibanja v naših deželah. Ni čudno, da tako malo vemo drug o drugem in da imajo ti obiski malone značaj odkritij.

Seveda od teh obiskov ne moremo pričakovati popolnega in globljega spoznavanja. Za to bo treba v najrazličnejših stikih še mnogo delati, tudi z izmenjavo takšnih skupin, ki bi lahko globlje proučile določena področja življenja ter posamezne važnejše probleme. Stike pa bo treba navezovati tudi prek tiska. Ne gre namreč za to, da bi samo vodstva in posamezne skupine predstavnikov dobile pravičen vpogled v zadeve druge dežele, da bi razumele družbeno gibanje v njej, marveč mora biti vse to jasno

tudi delovnim množicam in vsej javnosti.

Spoznavanje problemov medsebojnih stikov naših dežel, vprašanja, ki nas vežejo ali razdvajajo, stališča in gledišča, ki so nam skupna ali v katerih se razlikujemo, morajo postati lastnina najširših množic, če hočemo, da se bodo medsebojni stiki razvijali tako, kakor se morajo med deželami, ki vsaka po svoji poti grade socializem in teže k istemu končnemu cilju. Jasno nam mora biti, kaj je bilo doslej med nami, nujno potrebno pa je, da lahko stalno spremljajo naš nadaljnji razvoj.

Veseli me, da je tudi češkoslovaška parlamentarna delegacija odnesla iz naše dežele prepričanje, da so potrebni za boljše medsebojno spoznavanje pogostejši stiki v raznih oblikah. To je vsekakor nujno potrebno zato, da se bodo med našima deželama in ljudmi razvili res prijateljski stiki in sodelovanje.

BRAZILSKO - JUGOSLOVANSKO PRIJATELJSTVO

Skupne težnje po miru ki družijo tudi najoddaljenejša ljudstva

Nekoč se nam je zdelo, da smo drug od drugega zelo daleč, zdaj nas pa Brazilci poznajo kot »pais do Tito«, kakor imenujejo našo deželo. Razdalja med nami se je skrčila. Kulturne vezi nekateri previsoko cenijo, drugi pa podcenjujejo, resnica pa je, da ostanejo dolga leta in v viharju dogodkov zmerom neokrnjene. Z Brazilijo jih še nedavno nismo imeli. Iznenada pa so se pojavile na stenah galerij v veliki umetniški brazilske arhitekture »Edificio do ministerio do educacion« grafike iz vseh krajev naše dežele, ki so prinesle Brazilcem prvo vizuelno poročilo o naših ljudeh in njihovi deželi. Potem pa je sledilo več razstav del naših umetnikov in raznih kulturnih prireditelj, ki so obe deželi na kulturnem področju še bolj zbližale.

Vsi naši umetniki, ki so se mudili v Rio in Sao Paulo, so sklenili z brazilskimi umetniki trajno prijateljstvo in odnesli iz Brazilije mnogo prijetnih vtisov. Brazilske naravne lepote in umetnine jim bodo ostale trajno v najlepšem spominu. Brazilci so se seznanili s Titovim in našim življenjem iz knjige »Tito govori« v lastni izdaji v portugalskem jeziku. O naši literaturi so njihovi književniki govorili z Oskarjem Davičem na panlistanskem svetovnem filmskem festivalu, mi pa smo spoznali brazilske prozo iz del Georga Amada ter poezijo iz zbirke stihov Ribeira Couta. Kmalu izide v srbohrvaščini tudi antologija novejših brazilske lirike. Uresničuje se tisto, kar je rekel rektor brazilske univerze Calmon, ko je predlagal, naj bi Njegovšev kip postavili v predverje te univerze. »Nam, tako imenovanim malim, se ni treba več seznanjati prek tretjih.«

Kadar omenjamo trgovinske stike, morda ne bi bilo treba začeti z vinom. Toda veselje je bilo zadnja leta videti, kako se na policah vseh večjih restavracij in trgovin s kolonialnim blagom v Rio in Sao Paulo pojavljajo naša vina, zadrski likerji in bosenska slivovka. Vino se je pojavilo tudi med mnogimi proizvodi, ki so pripomogli k naši večji in raznovrstnejši menjavi z Brazilijo. Ze leta 1950 smo izvozili v Brazilijo za milijon dolarjev blaga, uvozili pa za dva in pol. Lani pa smo prodali Braziliji za blizu 15 milijonov dolarjev blaga, kupili pa smo ga za kakih 13,5 milijonov. S tem pa možnosti še zdaleč niso izčrpane. Brazilija potrebuje še mnogo strojev in naprav, ladij in elektrarn, motorjev in vozil. Razvoj naše industrije nam že omogoča, da čedalje bolj nastopamo na velikem brazilskem trgu, na katerem gre letno v denar približno za poldrugo milijardo tujega blaga.

Naši glasniki v daljni Braziliji pa niso bili samo diplomati, umetniki in trgovci, marveč tudi športniki, zlasti nogometaši, pa tudi šahisti. Politično nas nikoli ni nič ločilo, zdaj nas pa marsikaj združuje. Predvsem nas veže s to veliko deželo želja po miru. Mi in Brazilci žrtvujemo zdaj mnogo naporov za okrepitev miru na svetu in na tej poti nas ne more zadržati nobena sila. V obeh deželah pa se uveljavlja težnja po splošni enakopravnosti. Veliko načelo nevmešavanja Brazilci visoko cenijo.

Zato so postali prijateljski stiki med nami in Brazilijo stalni vzbuja nikakršnih upov«, pravi »Daily Herald«.

Tudi »Manchester Guardian« obsoja politiko britanske vlade na Cipru in pravi: »Naprake Velike Britanije so privedle do tega, da so številni zmerni in miroljubni Ciprčani zdaj na strani ekstremistov.« Casnik meni: »Celo zdaj bi bila pogajanja z Makariosom hitrejši način za vzpostavitev miru in reda, kot pa vladna politika, ki se opira izključno na silo.«

Trgovinska pogajanja z Italijo in Norveško

Beograd, 23. maja (Jugopres). Tu pričakujejo, da bodo pogajanja o zbolšanju trgovinske menjave blaga, ki se razvijajo na zasedanju italijansko-jugoslovanske komisije, zaključena še ta teden ali v začetku prihodnjega tedna.

Danes je prispela v Beograd norveška gospodarska delegacija, ki se bo z jugoslovanskimi predstavniki pogajala o blagovni izmenjavi v prihodnjem letu.

Pogajanja o Cipru med angleško vlado in Makariosom naj bi se obnovila v Londonu

London, 23. maja (AFP). — Grški minister brez listnice Konstantin Kakos je izjavil posebnemu dopisniku londonskega »Daily Telegrapha«, da je Grčija »pripravljena proučiti vse pravične in praktične predloge o Cipru, ki bi jih sprožile ZDA ali katerikoli drug posredovalec.«

»Daily Herald« pa danes zahteva, naj Makariosa izpuste iz pregnanosti in v njim v Londonu obnovijo pogajanja. »Čas je že, da vlada spremeni politiko, ki ne

PISMO IZ PEKINGA

Znamenja pekinške pomladi

(Od našega stalnega dopisnika) Peking, maja

S potonikami je naposled prišla pomlad tudi v Peking. Kot je krizantema cvet jeseni, je potonika simbol pomladi. Potonika je tu znamenje ljubljene in naklonjenosti ter simbol ženske lepote. Ne zamerite dopisniku iz »dežele cvetja« (tako imenujejo Kitajci svojo deželo), če je uporabil simboliko, da bi vam posredoval nekaj informacij. Simbolika je namreč močno zakoreninjena v slehernem tukajšnjem človeku. Bogata in živa domišljija tega naroda, ki je naklonjen lepoti in nedolžnim človeškim užitek, pa nedolžnim človeškim užitek, pa težko našla za to nenavadno in neprijazno pekinško pomlad nežnejšo in občutljivejšo cvetlico od potonike. Ali se je treba potem čuditi, da so je v vsej svoji revščini in tegobah imeli za znamenje bogastva in blaginje, ali da je vaš dopisnik, ko je razmišljal, kako naj bi vam opisal

pekinško spomladansko razpoloženje, kupil na prvem vogalu šopek potonik ...

Ko sem prišel v »Rutung« (ulico »Srečna ptica«, vso objasnjo od sonca, me je kakih ducat otrok prijateljsko pozdravilo: »Zdravstvuj!« Izgovarjava te, zanje težavne besede seveda ni bila ravno najboljša. In tako sem moral spet in spet prepričevati nekega pobiča, ki je kar naprej gonil svojo, da nisem »sulien« (Sovjet), pač pa da sem »nan-slaw« (Jugoslovani), toda on nikakor ni mogel razumeti, da so »dolgonoši« ljudje različne narodnosti.

Običajno postanem na širni pečeni poljani, na kateri fantiči neustrahovano igrajo nogomet. Toda tokrat sem postal pozoren na nekaj večjih skupin otrok in odraslih, ki so z napeto pozornostjo poslušali pripovedke ali pesmi najbolj priljubljenih kitajskih umetnikov o junastvih in vrlinah njihovih slavni prednikov. Na najbolj razburljivih mestih teh pripovedk in

balad si umetnik pomaga s spremeljavo na boben, gong ali kar z navadno ropotaljo. Ni ga vozača rikše ali mimoidočega, ki ne bi dal dveh, treh novičev svojemu umetniku. Njihov repertoar se seveda modernizira. Razen prigod iz slovitih »Treh kraljestev« lahko slišite tu tudi zgodbo ali pesem o junakih vojne proti Japoncem, o junakih dela ali o neosvobojeni Formozi in sovražnikih ljudstva.

Priredili so tudi festival, na katerem je sodelovalo 1400 takšnih pesnikov in pripovednikov, amaterjev in profesionalcev. Od njih so zahtevali, naj obogate vsebino svojega pripovedovanja, da bi »bolje služili socialistični izgradnji«.

Ulica nebeškega miru, glavna in moderna pekinška magistrala kronistu vedno nudi obilico gradiva. Tu so glavna ministrstva in ustanove, v katerih so bile aprila konference najboljših delavcev v premogovnikih, posvetovanja poštarjev, geologov, letalcev, kovi-

Mendès-France odstopil

toda Molletova vlada za sedaj ostane

Pariz, 23. maja (Tanjug). — Radikalni proak Pierre Mendès-France je danes ponudil odstop s položaja državnega ministra v vladi Republikanske fronte. Na vztrajanje predsednika Renéja Cotyja, ministrskega predsednika Guyja Molleta in nekaterih ministrov je Mendès-France odložil dokončno odločitev do večera. Medtem se je ponovno sestal s predsednikom republike in vlade ter s svojo radikalno-socialistično pastansko skupščino.

Na večerni seji vlade, ki je trajala od 18. do 19. ure, je potem Pierre Mendès-France definitivno odstopil.

Odstop radikalnega prvaka Mendès-France je vzbudil danes pozornost francoske javnosti, čeprav za politične kroge ni bil presenečenje. Trenja med Mendès-Franceom in nekaterimi socialističnimi ministri, zlasti generalnim rezidentom v Alžiru Robertom Lacostom o vladni politiki v Alžiru, so trajala že dolgo.

Nastopi Mendès-Francea z zahtevami po natančni opredelitvi skupnega programa v Alžiru so zmeraj napravili vtis, da ima radikalni prvak znatno večjo perspektivo in večji pogum, da se spoprime z zamotanimi in težavnimi vojaškimi, političnimi in socialnimi vidiki alžirskega vpraša-

nja. Socialistični generalni rezident pa je odklanjal te kritike Mendès-Francea, češ da je med pisanim programom in stvarnimi možnostmi v Alžiru velika razlika. Ko so zato na sejah vlade zmerom prevladovala ta gledišča, s katerimi se je strinjal tudi ministrski predsednik Guy Mollet, so začeli mnogi levi in desni krogi napadati Mendès-Francea, češ da je »demagoig in da kaže kritizira vlado le zato, da bi sam postal priljubljen, da pa kljub temu sodeluje v njej. Takšen

sklep pa je napačen, ker so se začele velike personalne spremembe v vrstah kompromitiranih visokih francoskih funkcionarjev v Alžiru prav sprico odločnih nastopov Mendès-Francea. Na drugi strani pa je bilo delno obnavljanje Mendès-Francea glede dokončne odločitve o odstopu predvsem sad njegovih težev, da bi ohranil enotnost radikalov in socialistov.

Mnogi pariški politični krogi pa menijo, da razlogov za Mendès-Franceov umik iz Molletove vlade ne smemo iskati samo v različnih presojah alžirskega vprašanja. Trenja so nastala že ob razdelitvi ministrskih resorov, ko Mendès-Franceu niso dali resora zunanega ministrstva. Mnogi radikali so imeli ta ukrep socialistov za »nedopustno popuščanje« desnim katoliškim ljudskim republikancem, katerih podporo so socialisti takrat potrebovali za zunanjo politiko »evropskega ravnotežja«. Resor državnega ministra (ministra brez listnice) pa nikakor ni mogel omogočiti Mendès-Franceu široke dejavnosti. Njegova osamitev — kakor so mnogi njegovi pristasi ocenili njegovo sodelovanje v vladi — je neogibno vplivala na današnjo odločitev. Naposled ne smemo prezreti tudi znatnega nezadovoljstva v vrstah mendesistov, ker vlada ni hotela kolektivno in avtoritativno nastopiti proti procesuiranju skrivnostnic, ki je bil prav teden dni zaključen z oprostitvijo glavnih udeležencev v tej protidemokratski aferi.

V socialističnih in radikalnih krogih pa je odstop Mendès-Francea povzročil precej skrbi, ker bo neogibno povzročil nova trenja v koalicijski Republikanske fronte.

Eisenhower o stikih z Vzhodom

Washington, 23. maja (AFP).

Eisenhower je danes na sestanku z novinarji izjavil, da bodo ZDA toplo sprejele sovjetski sklep o zmanjšanju števila oboroženih sil, če bo potrjen. Pripomnil je, da ameriška vlada ničesar ne ve o tem sklepu, razen kar je bilo uradno objavljeno, in da pravzaprav ne ve, kaj ta sklep pomeni. Dotlej bo po njegovem mnenju potrebno, da ostanejo ZDA močne. Eisenhower sodi, da bo imela SZ celo po znižanju števila oboroženih sil za 1,2 milijona ljudi še vedno 115 divizij. Po njegovem mnenju ima SZ tudi 375 modernih podmornic in celo, če bi demobilizirala tri letalske divizije, bi pomenilo to samo 200 letal od približno 20.000, kolikor jih po njegovem mnenju ima.

Glede obtega položaja na svetu, je dejal, da je bilo slišati preveč izrazov pesimizma. Res ni vse popolno, toda prepričan je, da je svet le nekoliko napredoval.

Eisenhower je ugotovil, da je nekaj negotovosti med zahodnimi deželami v njihovih stikih z Vzhodom in dejal, da pomeni sovjetska privolitev v gospodarsko tekmovanje z Zahodom nov razvoj. Dokler pa se zahodne dežele ne bodo sporazumele o tem, kaj ta razvoj pravzaprav pomeni, trenj med njimi po njegovem mnenju ne bo moč odpraviti.

Po Eisenhowerjevem mnenju je Egipt napravl napako, da je pripoznal LR Kitajsko. Ta odločitev pa ne bo in tudi ni treba, da bi negativno vplivala na ameriške prijateljske stike z Egiptom. Potem je govoril o nesoglasjih med poveljniki ameriških oboroženih sil glede dirigrantskih izstrelkov in sodbodne vojne sploh ter rekel, da je dobro, da so razlike v glediščih o obrambi dežele. Te razlike bodo odpravili na način, ki ne bo nikogar prizadel.

— Z VSEH STRANI SVETA —

ITALIJA

OBISK INDONEZIJSKEGA PREDSEDNIKA

Rim, 23. maja (Reuter). — Predsednik republike Indonezije Ahmed Sukarno prispel 10. junija v Rim na obisk in bo gost predsednika republike Gronchija. Obisk bo trajal tri dni.

STAVKA CIVILNIH PILOTOV

Rim, 23. maja (Reuter). 175 pilotov zaposlenih na dveh italijanskih letalskih zvezah je sklenilo podaljšati stavko do 4. junija, ker so se pogajanja z delodajalci o novi delovni pogodbi izjavljala. Piloti so prvotno stavkali 5 dni, zdaj stavko nadaljujejo.

Stavka je obromila vse notranji in mednarodni promet na dveh italijanskih letalskih progah.

AVTOBUSNA NESREKA

Rim, 23. maja (AFP). Pri Boznu na južnem Tirolskem je nastala huda prometna nesreča, v kateri je po še nepopolnih podatkih izgubilo življenje 15 avstrijskih turistov, ranjenih pa jih je bilo 15. Avtobus z avstrijskimi turisti je zdrsnil s ceste in se prevrnil v strugo Eisacka. Iz Bozne so na kraj nesreče nemudoma poslali skupno reševalcev.

CIPER

VEDNO NOVI ATENTATI

Nikosia, 23. maja (Reuter). Sinoci je bil v Limasolu ubit nek britanski državljani, drugi pa je bil ranjen, ko so ciprski nacionalisti vrzli bombo v neko odnoto kavarno. V Nikosiji pa sta bila ranjena dva britanska vojaka, ko so vrzli bombo na njuno patrolno vozilo. Včeraj popoldne je eksplodirala bomba

tudi na plaži, na katero hodijo britanski vojniki. Zrtev tam ni bilo.

EGIPT

TRGOVINSKA POGAJANJA S ČSR

Kairo, 23. maja (Radio Kairo). Posebna gospodarska delegacija iz ČSR bo prihodnji ponedeljek prispela v Kairo na pogajanja o dolgoročnem trgovinskem sporazumu. Češkoslovaška si namerava preskrbeti potrebni bombaž v Egiptu in ponuja zanj stroje.

IZRAEL

KREDITI ZA OBOROŽEVANJE

Jeruzalem, 23. maja (AFP). Izraelski parlament je sinoči sprejel dopolnilni kredit 50 milijonov izraelskih fantov za nakup orožja. Sprejel je tudi zakon o ustanovitvi »obrambene sklada«.

INDIJA

EPIDEMIJA KOLERE POPUSKA

Kalkuta, 23. maja (AFP). V zadnjem tednu se je skrčilo število obolelih za kolero, ki že dva meseca in pol razšarja na področju Kalkute. Doslej je obolelo kakih 1100 ljudi. Umrlo jih je 380. Samo v zadnjih 7 dneh je bilo 225 smrtnih primerov.

Adenauer jeseni v Italiji

Rim, 23. maja (Tanjug). Nemški kancler Adenauer bo v septembru v spremstvu zunanjega ministra Brentana obiskal Italijo. Zahodnonemška državnikova bosta tako vrnili nedavni obisk predstavnika italijanske vlade Segniju in zunanjemu ministru Martinu v Bonno. V italijanskih uradnih krogih pripisujejo obisku kanclerja Adenauerja v Rimu velik pomen. Zlasti poudarjajo, da bodo predstavniki nemške in italijanske vlade nadaljevali v Bonno začetke razgovorov o stikih in sodelovanju med obema deželama. Italijanska vlada je zainteresirana na gospodarskem sodelovanju, predvsem pa na zapolnitvi italijanske delovne sile v Zahodni Nemčiji ter na sprostitvi carinskih pregrad v trgovinski menjavi med obema deželama.

Vlado Testić

NAŠI SLAVISTI IN STIKI S SVETOM

RAZGOVOR Z DR. ANTONOM SLODNJAKOM, PREDSEDNIKOM SLAVISTIČNEGA DRUŠTVA IN PREDSTOJNIKOM SLOVANSKEGA INSTITUTA

Prof. dr. Anton Slodnjak

Slavistično društvo ima danes nad 600 članov, problemi samega društva pa so številni in tako raznoliki, da bi že samo njihova registracija preseгла okvir tega zapisa, zato sem se v razgovoru z dr. Antonom Slodnjakom omejil le na dva osnovna problema: stiki Društva s slavističnimi centri v svetu in dejavnost Društva kot stanovske in pedagoško-znanstvene organizacije.

Slavistično društvo dela v tesnem sodelovanju z Inštitutom za slovansko filologijo na ljubljanski Univerzi, njegova dela pravzaprav sploh ni mogoče ocenjevati ločeno, saj so v enem kot v drugem isti ljudje, pa tudi cilji so isti.

Stiki s tujimi slavističnimi centri so bili do nedavna kaj rahli, čisto bolj slučajni kot pa plod neke organizirane povezanosti. Položaj se je v poslednjem času, v zadnjem letu še posebej, korenito spremenil. Osnovna vez je sicer še vedno izmenjava znanstvenega tiska — prve vezi po vojni so vzpostavili prav s Slavističnim revijo — vendar obstajajo danes tudi osebnostne in društvene vezi, ki jih že zdaj lahko označimo kot dober, obetajoč začetek plodnega, široko zasnovanega mednarodnega sodelovanja. Prelomnica v mednarodnih stikih je pomenil lanski slavistični kongres v Beogradu, ki je omogočil boljše stike predvsem z vzhodnoevropskimi, slovanskimi državami.

Ti požoltni mednarodni stiki so doslej omogočili predvsem večjo izmenjavo tiska. Inštitut za

Dejavnost Slavističnega društva je nedvomno dokaj večja, kot bi lahko sklepali po njenem odzivu v javnosti. Slavistično delo, znanstveno in pedagoško, je tiho, skoraj neopazno in največkrat se ga zavemo šele ob sadovih, ki niso majhni, tako ali drugače jih je deležna vsa naša kultura. V povojnih letih se je slavistično življenje pri nas močno razmahnilo in našlo svoje mesto v mednarodnem slavističnem občestvu. 5. junija bo Društvo imelo svoj redni občni zbor na Novem Gorici, v Gorjanskem na Krasu pa bo popoldne istega dne mala svečanost: odkriti bodo spominsko ploščo Karlu Šteklju, ki si je v slovenski kulturi pridobil neprecenljive zasluge s svojo epohalno zbirko Narodnih pesmi. Pred to malo svečanostjo, na kateri se bodo slovenski slavisti zbrali k svojemu rednemu letnemu posvetu, sem obiskal dr. Antona Slodnjaka, predsednika Slovanskega inštituta na ljubljanski Univerzi in predsednika Slavističnega društva, ter ga zaprosil za kratek razgovor o dejavnosti Društva.

slovansko filologijo na ljubljanski univerzi je prav v zadnjem letu precej izpopolnil svojo knjižnico z deli iz ruske, poljske in češke literature, manj iz ukrajinske, bolgarske in slovaške. Sam Inštitut pa je v lanskem letu poslal raznim slavističnim centrom v svetu nad 350 del iz slovenske literature in slovenistične periodike.

Seveda so ti književni stiki le prva stopnja sodelovanja, ki bo priložnost za pravega izraza in polnega razmaha šele v prihodnje, v izmenjavi profesorjev in v omogočanju študija našim absolventom na slavističnih stolicah v inozemstvu — predvsem v slovanskih državah — in v večjem dotoku tujih študentov na slavistično stoličo ljubljanske univerze. V prihodnjem študijskem letu bo šel prvi asistent našega Slovanskega inštituta na leningrajsko univerzo, ki bo v zameno poslala nekoga na študij v Ljubljano. Prav tako je v prihodnjem letu v programu obisk profesorja Lehra — Splawinskega iz Poljske. To so seveda še skromni začetki, začetki pa so le. Znanstvena gostovanja z Zahoda pa so že doslej bila številna in uspešna.

Zanimanje za slovenistiko se je v spetu močno povečalo, ne smemo pa si delati iluzij, posebno na široko svojih korenin to zanimanje ne bo poglajalo: zanimanje za našo literaturo in naš jezik v svetu je še vedno največkrat sad simpatij in prizadevanj posameznikov. Povsem drugačen, dokaj bolj ugoden — iz docela razumljivih razlogov — je položaj ozir-

zanimanje za srbohrvaščino. Razea na Dunaju in v Gradcu, kjer ima slovenistika že svojo tradicijo, jo — vsaj občasno — predavajo tudi v Münchenu in Berlinu. V Berlinu pripravlja asistent dr. Siegmann habilitacijo o Zupančiču. Po izidu Prešernovih poezij v angleščini se tudi tam kaže čedalje večje zanimanje za naš jezik, predvsem pa za našo književnost, kar kaže tudi antologija naše lirike, ki je v rokopisu že pripravljena. Izgledi za lektorat za slovenščino so v Pragi, kjer že deluje stolica za srbohrvaščino, stolica v Krakovu in jeseni jo bodo odprli še v Varšavi. V Sofiji predavajo slovensko književnost v sklopu slovanskih literatur, celo na univerzi v Budimpešti je letos ciklus predavanj o slovenski literaturi.

Problem zase so stolice za slovenščino doma, v jugoslovanskih univerzitetnih centrih. Potreba po takih stolicah je očita, vendar doslej se ni bilo mogoče zadostiti tem potrebam in željam: primanjkuje nam sposobnih mladih slavistov, ki bi te katedre zasedli. Stolice in lektorat za slovenščino imamo samo v Zagrebu, lektorat v Sarajevu, medtem ko v Beogradu, Novem Sadu in Skoplju

nimamo ničesar razen priložnostnih predavanj domačih slavistov, ki posvečajo slovenistiki veliko pozornosti.

Delo v Društvu. Dve smeri, ali boljše, dve veji udejstevovanja: znanstvena in praktično-pedagoška. V kratkem bi to dejavnost lahko označili z nekaj splošnimi podatki. V Slavističnem društvu je vznikla ideja in njegovi člani so tudi pripravili oziroma pripravljajo Zgodovino slovenske književnosti, katere prvi zvezek bo izšel te dni pri Slovenski Matici; M. Rupel, A. Bajec in R. Kolarič so pripravili novo izdajo Slovenske slovnice; Silva Trdinova pa je napisala za srednje šole učbenik Stilistika in poetika. Dobri del članov je pritegnjenih k sodelovanju v Slavistični reviji in jeziku in slovstvu. Poslednja publikacija je namenjena predvsem praktičnim vprašanjem slavistike. Društvo ima letno do 20 znanstvenih in metodičnih predavanj, nekaj tudi izven Ljubljane. Razgibanost Društva se zrcali morda tudi v tem, da je že zdaj izdelalo in poslalo nekatere predloge za teme, ki naj bi prišle na dnevni red prihodnjega svetovnega slavističnega kongresa, ki bo leta 1958 v Moskvi. C. Zlobec

Aleksander Korojanakis (Grčija): Pri asfaltiranju

S PREPOSTIMI SREDSTVI BELEGA IN ČRNEGA

povedati nekaj človeškega

DROBEN VTIS Z RAZSTAVE MEDNARODNEGA LESOREZA »XYLON 1956«

V Moderni galeriji v Ljubljani je od 12. maja odprta mednarodna razstava lesorezov. Na razstavi sodeluje poleg Jugoslavije še 16 dežel (Avstrija, Belgija, Brazilija, Finska, Francija, Grčija, Italija, Japonska, Kitajska, Mehika, Nizozemska, Saarsko ozemlje, Švica, Velika Britanija, Zah. Nemčija in ZDA). 273 eksponatov, 158 razstavljavcev.

Rad bi pripomnil, da večina umetnikov, ki delajo lesoreze, hoče razen želje, ustvariti določeno umetniško s tem tako preprostimi sredstvi belega in črnega, povedati nekaj človeškega. Ali ni sredi v kaosu, ki v glavnem via-

da danes ta dan v umetnosti, to vedno, da se posebej ugotovi? Iz teh uvodnih besed Fransa Masereela k drugi razstavi Xylona v Kunsthausu v Zürichu in z dejstva, da smo prvi, ki smo sprejeli to razstavo, je v nas zrasla

bi bilo za tiste, ki razstave niso videli, morda zanimivih nekaj skopih opisov z vidika, ki ga omejnja Masereel.

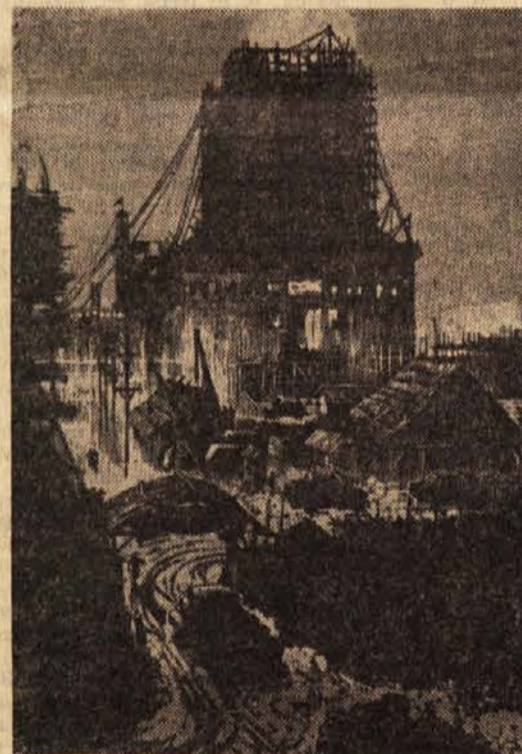
Francosa Španija Mehikanca Franciska Morena Capdevilla v stilu Smrekarjeve obtožujoče gro-

srečo, ki jo same verjetno niso nikoli doživele. Japonec Juničiro Sekino z barvnim lesorezom »Igralec na okarino in njegova hči« baje o bogastvu očetovske sreče in neizrazno tople harmonije med obema bitjema. V »Crnem dečku« išče milino zamišljenega, nezahčitenega otroka. Frank Martin iz Velike Britanije vidi ob reki in ob njej igrajoči se ženi filozofsko poanto izvora in neminljivosti življenja. Italijan Marcello Guasti je ustvaril s »Pleskarje barvno in figurativno prečiščen detalj, ki kljub vsakdanjosti motiva učinkuje nežno impresivno.

Se in še bi lahko »potovali« od lista do lista. Veletok vtisov nas zajame, da pozabimo na čas.

Nesporno je, da ob teh delih mednarodne pomembnosti enakovredno ustvarja naša domača grafika. Razstava XYLON 1956 je pokazala tudi 30 del trinajstih jugoslovanskih umetnikov, od tega 6 Slovencev (Bače, Borčić, Detoni, Glumac, Karanović, Luković, Pajič, Restek, Selan-Gliha, Svečnjak; Debenjak, Jakac, Tone Kralj, Males, Mihelič, Sedelj).

Naj zaključim to poročilce z opisom »Giganta« Lynda Warda iz ZDA: Crnec, ki simbolno pozarja sile svojega naroda, obvladuje moč, vztrajnost in discipliniranost slona in ima sicer pogumna in opreznega panterja. V deželi brez tehničnih pridobitev je našel način bliskovitega razširjanja novice. Prirodno bogostvo, sile erozije in globokega čustva ga dvigajo iz zaostalih vražjeverstva. Nekdo suženj, že trga okove... Plemeniti izraz njegovega obraza nas uverja, da se bo uveljavil in bo njegovo masčevanje v tem, da nas bo priznal za sočloveka. J. Zagorec

Cao Jen Njen (Kitsajka): Pospešimo naše gradnje (tonski lesorez)

ponosna zavest, da tudi umetniško napredna hotenja sveta vidijo v Jugoslaviji sebi doraščega partnerja.

Lahko bi napisali kot motto celotne razstave: umetnost plemenitega človečanstva. Vsi ti umetniki s skopimi sredstvi grafike in zlasti še lesoreza iščejo dekorativne, umetniško vredne, človeško pomembne in socialno eksponirane motive in jih s toplo mislijo posredujejo vsemu svetu. Jasno izrazna govornica jih družijo in dela razumljive vsem, ki niso moralno otopeli. Razstavljena dela so izvečine iz zadnjih let in prikazujejo objektivno stopnjo razvoja te plemenite panoge. Od docela realističnih pa do popolnoma abstraktnih smeri nam odkrivajo ti listi presenetljivo zakonitost stopnje posameznika in njegove interese v okolju, kjer živi in dela. Za nas so zlasti zanimivi eksponati, ki so pri nas prvi razstavljani. Navajati posamezna imena ali dežele, jih kritično motriti in strokovnjaško ocenjevati ni potrebno, saj je posredovala razstava vsakomur tisto, kar je na njej iskal. Vendar

teske prikazuje Franca, ki kot bajeslovni izrodek prodira skozi gomilo smrtnih pošasti... Irving Amen iz ZDA v »Skandalom« biča vulgarno izživljanje zgražanja nad dogodki sočloveka. V »Spanjskih prodajalkah srečk« kaže beženo žen, ki obetajo in prodajajo

Nova baletna premiera

Pred koncem letošnje operne sezone bo ljubljansko operno gledališče uprizorilo že tretjo letošnjo baletno premiero, ki bo v Operi v ponedeljek, 28. maja. Na sporedu bo troje baletnih novitet, ki sta jih z baletnim ansamblom pripravila koreograf Pia in Pino Mlakar, glasbeno vodstvo uprizoritve pa ima dirigent Samo Hubad.

Balet ljubljanske Opere je v poslednjih letih, zlasti odkar bolj in bolj dobiva iz Srednje baletne šole nove mlade plesalce, izvedel že precej širok spored baletnih del in se trudi, da vsako leto vključi tudi kako noviteto. V doseganju letošnjem programu je bil za Ljubljano tako novost Mozartov igrivi balet »Les petits riens«. V težnji po razširjanju stalnega baletnega repertoarja in tudi po razvijanju mladih baletnih moči pa bo Opera v novem baletnem večeru uprizorila troje izvirnih novitet.

Novi baletni večer bo torej imel na sporedu balet: »Ljubzen in pravda«, ki sta ga na glasbo Fr. G. Hindla napisala Nora in John Lavrin iz Londona, izvorno koreografijo zanj pa sta zamislila Pia in Pino Mlakar; druga točka sporeda bo »Plesalec v sponah«, baletna slika brez glasbene spremljave, ki je je koreografsko zasnovala in izdelala Pia Mlakarjeva; zadnjo točko večera pa predstavlja novi slovenski balet »Lepa Vida«, ki je po zamisli Pina Mlakarja zanj napisal glasbo skladatelj Vilko Ukmar, odsko podoba in koreografijo zasnovala pa je prispevala Pino Mlakar.

Za »Ljubzen in pravdo« je oba angleška avtorja, ki sta po prof. dr. Janku Lavrinu povezana tudi s Slovenci, navdihnila glasba tretjega Händlovega »Concerto grosso« in na njeni osnovi sta si zamislila zgodbo, ki se godi v Händlovi časi v značilni londonski pravniški četrti Temple. Mladi par, Anthony in Cleo, sta sva in hči dveh zaredi posvetne

meje sprtih sosedov, ki se s pomočjo dveh advokatov tožarita, ljubezen mlade para pa na koncu premaga vse ovire in s poroko odpravi vzrok spora — mejo med obema posestvom. Dejanje poljvilja značilne podrobnosti iz življenja v zgodovinskem londonskem predelu, ki je še danes v marsikaterem oziru njeto v spono zgodovinskih tradicij. Zanimiv poskus baletnega odraškega upodabljanja je druga točka večera »Plesalec v sponah«, za katero se je avtorica Pia Mlakarjeva zavestno odrekla konkretni glasbeni spremljavi, hoteč tako dati plesalcem možnost večje plesne koncentracije v umetniškem oblikovanju zastavljene plesne naloge. Plesna kompozicija nima določene vsebine in se zato razvija samo na ritmični osnovi: plesalci ponazarjajo Ritem, plesalke Melodijo, ki pa jih v ubrano celoto poveže na koncu nimfa plesa, Terpsihora.

Posebno občudljiv umetniški problem pa je tretja točka večera, novi slovenski balet »Lepa Vida«, ki ga je avtorjema koreografu in skladatelju navdihnila slovenska narodna pesem, ki ji je Prešeren dal tako dovršeno umetniško podobo. Sprito popolnosti besedila avtorja nista tvegala, da bi samo pesem presadila na nepopolnost odra, temveč sta navdahnjena po narodni pesmi, hotela prikazati občutje, iz katerega so je porodila pesem v narodu. V plesni kompoziciji naj bi prišli do izraza moč lepote in hrepenenja, vni slovenske zemlje in morja, dejanje pa naj pri tem pokaže človeško zgodbo o lepi Vidi in boležno njenega razočaranja, iz česar vsega se je porodila narodna pesem.

Spored novega baletnega večera je torej za baletni ansambel Opere sicer bavezna, a hkrati tudi težavna umetniška naloga. V večeru nastopajo v števili solističnih vlogah in v ansambelskih prizorih vsi člani baleta, ki je pomnožena tudi z učenci Srednje baletne šole.

PRED OBISKOM HUDOŽESTVENIKOV V LJUBLJANI

SREČANJE PO 35 LETIH

Moskovski Hudožestveni teater bo v kratkem obiskal Ljubljano. S tem obnavlja slovensko gledališče svoje stike z ruskim gledališčem. Ni tajiti, da so bili prvi stiki med moskovskim Umetniškim gledališčem in slovenskim gledališčem v prvih letih po prvi svetovni vojni tako plodni, da mlado, obnavljajoče se slovensko gledališče v teh stikih ni našlo samo pobude za svoj razvojni napredek, temveč v mnogočem mogoče tudi temelj za razvoj osnovnih igralskih veščin vsakega posameznega igralca.

Prva skupina moskovskega Umetniškega gledališča je obiskala Ljubljano v začetku leta 1921. To je bilo v času, ko se je slovensko gledališče z velikimi napori osvajalo začetnih in do neke mere tudi še diletantskih spon v svojem razvoju iz tiste dobe, ki je segala še v čas daleč izpred prve svetovne vojne. Od različnih strani zbrane igralce je vodila želja, da bi si skupnostnimi napori izvojevali določene poglede na igralsko oblikovanje iger zastavljenega si repertoarja in da bi s teoretičnim študijem zagotovili možni maksimum osnovne za praktično udejstvovanje v svojem poklicu, to je za oblikovanje svojih vlog. V tedanjem času se ni bilo misliti, da bi posamezni igralci mogli s poučnimi potovanji v zamejstvo izpopolnjevati svoje znanje. Zato so bila tembolj dobrodošla gostovanja raznih gledaliških skupin, katerih nastopi so omogočali kritičen pregled lastnega snovanja in dela ter so bili do neke mere dobrodošel razgled v zunanjem svetu že do popolnosti izkoriščenih igralskih sredstev.

Gostovanje Umetniškega gledališča v Ljubljani leta 1921 je zato prišlo prav v času, ko se je v osrednjem slovenskem gledališču začela oblikovati tista dramska ansambelska skupnost, ki je — temelječa na vidnih in izrazitih igralskih vrhkih — imela v naslednjih sezonah izoblikovati slovensko gledališče. Četudi je bil mladi slovenski naraščaj v vseh prvih letih našega stoletja skoraj izključno pod vplivom srednjeevropskega gledališča (vključujoč pri tem tudi češko) in vzgojnih metod njegovih igralskih pedagogov, je kdaj pa kdaj mlade igralce le zanimalo gledališko

vrenje v Rusiji, katerega uspehi so odmevali tudi v naši gledališki provincialnosti tega časovnega obdobja. Pred prvo svetovno vojno so bili sicer redki slovenski razumniki, ki se jim je ponudila priložnost, da so našli ožji stik z igralsko stvarnostjo Umetniškega gledališča v Moskvi, četudi je le-to leta 1906 na svojem gostovanju po Srednji Evropi pokazalo uspehe svoje odrske revolucije pod vodstvom svojih ustanoviteljev Stanislavskega in Nemirovič-Dančenka. Prva svetovna vojna je nudila za boljše stike med slovenskim in ruskim gledališčem večje možnosti, četudi to zveni paradoksalno. Prisilna oblika vojnega ujetništva jih je posepeševala in bila je za slovensko gledališče nedvomno koristna, ko se je n. pr. bodiči dramski ravnatelj osrednjega slovenskega gledališča v Ljubljani Pavel Golia že v Moskvi odločil, da po zgledu delovnih metod Hudožestvenega teatra preobzari slovensko gledališče, če bi mu izid vojne to omogočil. Ko se je to 1919 uresničilo, si je v tem smislu tudi izbral svoje sodelavce, v prvi vrsti poznejšega višjega režiserja Osipa Sesta, ki se je v Moskvi prav tako imel priložnost do podrobnosti sezna-

niti z delom prvega ruskega dramskega gledališča.

Gostovalni nastopi Umetniškega gledališča v Ljubljani v mesecih januar, februar in marec 1921 so zato imeli svoj poseben pomen, ker so z odličnim ruskim gledališčem seznanjali široko slovensko gledališko občinstvo, po drugi strani pa posredovali slovenskim igralcem seznanitev z delovnimi metodami umetniškega vodstva gledališča in umetniško preizkušeni igralcev gledališča. Mnogo načel, ki so pomenila motor in gonilno silo Hudožestvenega teatra, je našlo svoje mesto tudi v slovenskem gledališču, spodbujalo njegovo rast in pomagalo pri njegovih poznejših uspehih.

Če se po tolikih letih Hudožestveni teater vrača v Ljubljano, se ne vrača v istem osebnostnem sestavu, kakor jo je obiskal nekoč. Gostovanje nam bo zato pokazalo prvo rusko dramsko gledališče, kakršno je zraslo iz prvotnih načel svojih ustanoviteljev, prekašeno po vplivih živlega življenja, kakršno se je gledališču odkrivalo v času med obema vojnoma, ko ga Slovenci več nismo imeli priložnosti videti. Veno.

Lado Najmović: Ohrid

25. MAJ — PRAZNIK »PARTIZANA«

MITJA RIBIČIČ, predsednik »Partizana« Slovenije:

Za množičnost, zdravje, razvedrilo

Povedati bi hotel nekaj misli, kako naj bi se po mojem mišljenju uspešneje razvijalo delo »Partizana«, te tako važne telesnovzgojne organizacije, kateri moramo »posvetiti največjo pozornost, zagotoviti materialna sredstva, pomagati, da si čimprej utre pot v vasi, med delavsko in šolsko mladino, da bo postala vseljudska organizacija, obdana od pozornosti in vsakodnevnih skrbi vseh odločilnih činiteljev, kar zaradi svojega pomena in vloge tudi zasluži (Colakovič, Komunist 1955). V tem članku pa ne bi obravnaval činiteljev izven »Partizana«, čeprav bi bilo tudi to potrebno zaradi močnih ostankov konservativnosti, ki zanemarjajo hitrejši proces formiranja in dejstevovanja družbeno upravnih organov, svetov za telesno vzgojo v komunah in okrajih, komisij, družbenih skladov, kar bi ustvarilo lahko boljše pogoje za hiter razcvet telesne vzgoje in njenih organizacij, pač pa bi skušal osvetliti ovire znotraj »Partizana«. Čeprav nam je prišlo že v kri in meso, da navadno iščemo vzroke in odgovornost za neuspehe izven nas, v nerazumevanju, premalo moralni in še bolj mali materialni pomoči, moramo na koncu le priznati, da največ zavisi od naše lastne dejavnosti, lastnih sil in sposobnosti.

Društvo se ne sme zapirati vase

Ko ocenjujemo delo partizanskih društev, lahko ugotovimo, da so rezultati najbolj pozitivni

išče v gasilskem društvu, čeprav danes skupaj »junaksko« posejata verske obrede in skupaj pri »Knedlu« v Kranju ali pa v »Vinariji« v Ptujju med vinskih brati razširjata nezaupanje do vsega, kar delovni ljudje in socialistična družba ustvarja mimo njih. To ni vredno besede in bi bilo napačno iz takih posameznih pojavov napraviti zaključek, da v »Partizanu« zato prevladuje »sokolska« miselnost. Toda kakor bi bilo nepravilno tej miselnosti dati prevelik pomen, tudi ne moremo reči, da ne predstavlja danes nek zavirajoč faktor. Kar je bilo pozitivnega v tradiciji sokolstva, in tradiciji telesne vzgoje in telesne kulture stare Jugoslavije, smo že vse do kraja prevzeli in prekrpali, kar hočemo napraviti po starih zgledih več, je samo še škodljivo.

O »Partizanu« se tu in tam govori in misli, kakor da je zakoniti dedič Sokola, da izhajata organizaciji druga iz druge ali pa, da gre za nadaljevanje starih tradicij v novi obleki, za prilagajanje Sokola spremenjenim družbenim odnosom, za nekako »cirilmetodiziranje« Sokola. V skladu s takim mišljenjem se potem tu in tam pojavljajo tudi želja po neki »ideologiji« »Partizana«, ki naj bi prevladala njegove člane. Najti je treba nekaj, kar je navduševalo stare Sokole, da so žrtvovali ure za delo v telovadnici, za župne zlete, tabore itd. Vedno bi morali jasno povedati, da »Partizan« v tem smislu nima nobene zveze s Sokolom, ker so bile družbenopolitične sile, katerim je isti bolj ali manj zvesto služil, razbite v ljudski vstaji in revoluciji.

Mnogo širše izhodišče

Izhodišče »Partizana« je mnogo širše kot je moglo biti izhodišče katerekoli telesnovzgojne organizacije, ki je živela in delovala v političnem sistemu in strankarstvu stare Jugoslavije. Telesnovzgojna organizacija v socialistični stvarnosti ne more biti predstavnik samo enega razreda, ne more biti transmisija politične stranke, pač pa je samo neločljivi del splošne socialistične vzgoje, samo sestavni del ustvarjalnega in kulturnega poleta delovnega človeka in vse družbe. Telesna vzgoja pomeni torej enoten napor in načrt, po katerem vsa družba gradi celovito osebnost — obraz in telo mladega človeka, telesna kultura je lahko le del enotnega gibanja, enotnega procesa razvijanja socialističnih odnosov. Ideologija »Partizana« je socialistična. To pa je tisto, kar daje dejavnosti poštvalnih Partizanovih vzgo-

Ne gre za dediščino Sokola

Pri tem seveda ne gre za to, da tudi danes še najdemo okorelega liberalnega prvaka in purgarja, ki hoče v »Partizanu« najti poslednjo barikado propalnih idealov meščanstva, kakor tudi še najdemo župana — mežnarja, ki isto

jiteljev in amaterjev pravo družbeno vrednost, priznanje in perspektivo. To je tudi tisto, kar daje Partizanovemu vodniku široke možnosti povezovanja telesnovzgojnega dela z vzgojo socialističnih, naprednih in moralnih principov, ki izhajajo iz svetle tradicije ljudske vstaje in socialistične revolucije.

Prevladajo naj napredne teorije

V »Partizanu« si močno prizadevamo, da bi tudi na telesnovzgojnem področju prevladale napredne, znanstveno utemeljene teorije, gledanja in nazori. Na tem področju še vedno mrgoli vse polno zastarelih, zlasti idealističnih teorij, v smislu katerih se telesna vzgoja obravnava kot nekaj, kar je večno bilo in bo in se v zgodovini človeške družbe ni spremenilo od starih Grkov do danes. Delo v telesni vzgoji in kulturi pomeni sodelovanje v gibanju, ki se spreminja z ozirni na družbene spremembe, ki menja svojo obliko in metode z razvojem znanosti in izkušenj v tem delu. Ne moremo živeti in delati, kakor da se ni nič spremenilo v zadnjih letih, kot da smo še vedno v stari Jugoslaviji, ekonomsko in kulturno zaostali deželi s političnim sistemom, v katerem so se interesi delovnega ljudstva in zlasti delavskega razreda lahko uveljavljali le v težki borbi. Vsebinska in oblika našega dela so pogojene sedanjih stopni družbenega razvoja, socialističnemu razvoju dežele, velikemu napredku gospodarstva, ki je docela spremenil socialno strukturo in miselnost delovnega človeka, družbenemu upravljanju, komunam in velikemu napredku znanosti. Tudi če bi vzeli kot vzorec najbolj napredno

Ne z vsiljevanjem — s kvalitetnim delom pridobiti članstvo

Danes se v vrstah »Partizana« jasno zavedamo škodljivosti monopolističnih tendenc, ki se odražajo v miselnosti, da je samo »Partizan« poklican razvijati telesno vzgojo in da je treba za telesno zgojno delo ustvariti enotno, uniformirano »državno« organizacijo, primerno socialistično obličeno. Ni ni bolj škodljivega razvoja telesne vzgoje pri nas kot podzaviljanje (n. pr. Sokola) ali administrativno-birokratsko vodstvo organizacij. Zavedamo se, da z nekimi naprej zagotovljenimi privilegiji »Partizana« ne bo uspel izvršiti svoje naloge — dejstevati sredi telesnovzgojnega gibanja, biti sredi teka, postati po svoji družbeni vlogi in strokovni izkušnji žarišče in središče tega gibanja. Te vloge si ne sme priboriti z vsiljevanjem svojega programa, pač pa s kvalitetnim delom. Zato ne sme »Partizan« ničesar odklanjati, ampak povsod pomagati utrditi elemente zdrave telesne vzgoje, pomagati šoli, sodelovati v predvojski vzgoji, krepiti izvenredno vzgojo v družini, podpirati telesnovzgojno delo, kjer se pojavi — v tovarni, na vasi, v zadrugi, »svobodni«, v gasilskih društvih in drugod, usmerjati te delo v čim večjo množičnost, ljudskost, spoštovanje človekove osebnosti, v korist zdravja, delovne stornosti, zdrave zabave in razvedrila.

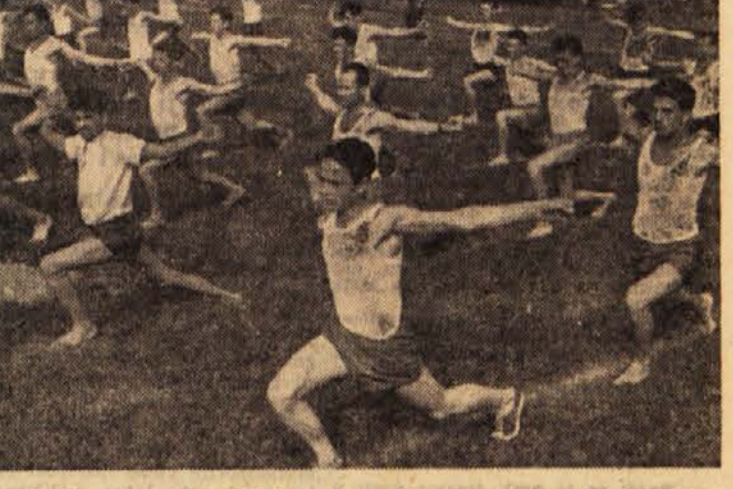
Mladino je treba vzgajati vsestrano

V gornjem smislu tudi med delom »Partizana« in delom drugih športnih organizacij ne sme biti nasprotja. Nemogoče je govoriti o nekem načelnem odporu

Ritmična vaja s kijem

»Partizana« do športa sploh ali določene panoge športa. Posamezni tovariši s svojimi izjavami pa tudi v praktičnem delu kažejo odpor do posameznih panog športne dejavnosti, n. pr. zlasti do nogometu. Tak odpor nam nič ne koristi, čeprav je na drugi strani jasno, da bomo v svojem partizanskem programu dali prednost tistim igram in športnim veštam, ki največ koristijo množičnosti, vsestranski telesni vzgoji in zdravju našega članstva. V sistem

dela društev je treba vključevati vse igre, če hoče biti resnično žarišče splošne telesne vzgoje in kulture. Mladino je treba vzgajati čim bolj vsestrano. Postati mora naravno in samo po sebi umevno, da se mlad človek, ko v »Partizanu« doseže določeno stopnjo znanja, lahko vključi v športno društvo in uveljavlja ne samo v splošni telesni kulturi, ampak tudi v tekmovalni areni. Odklanjati tekmovalne splohe (kot nekaj preživelega, kapitalističnega) pomeni odreči se sleherni stimulaciji, moralnemu vzgonu mladega človeka, kontroli njegove usposobljenosti in merilu vzgojnega učinka. Prav »Partizan« lahko veliko pomaga, da v tekmovalnem sistemu in praksi prevladajo elementi zdrave telesne vzgoje na škodo profesionalizmu, klubštvu in nemoralu. V tem pogledu bi morala biti v vrstah »Partizana« večja strpnost, pa tudi večje razumevanje in spoštovanje do društev in organizacij, ki goje telesno kulturo na ta ali oni način. »Partizan« ne sme odklanjati nobene panoge športa, ampak nasprotno s celotnim svojim sistemom in delom razvijati smisel in sposobnost posameznikov in članstva za čim širše udeleževanje v dejavnosti »Partizana« in v drugih športnih društvih. Tako bodo odpadale vse ovire za sodelovanje med društvi, odpadlo bo pridobivanje članstva za hrbtno organizacij, moralni in materialni pritisk na članstvo, klubštvu in neiskrenost. Strokovni delavci tako v »Partizanu« kakor tudi v drugih športnih društvih bodo razširili svoje obzorje in obogatili svoje izkušnje, športne igre in tekme bodo razširile dejavnost »Partizana«, posamezne športne veje pa bodo dobile v tej dejavnosti množično podlago in stalen normalen dotok mladine. Športni delavci, trenerji, strokovnjaki za posamezne športne veje lahko veliko prispevajo s svojimi pobudami in predlogi izpopolniti kvaliteto telovadnih ur »Partizana«, na drugi strani pa se bodo pri tem sami vzgajali in izpopolnjevali. Tako sodelovanje je najboljšo sredstvo proti ozkosti v delu tako »Partizana« kakor drugih športnih društev, je najboljšo orožje proti slabemu delu, ki se usmerja samo na hitre rezultate v škodo zdravja, skladnega razvoja telesa in množičnosti.

proste ure v telovadnici in igrišču vzgoji pionirjev, mladincev in članov. Vsi ti predstavljajo tisto zdravo jedro »Partizana«, kateremu moramo dati vse priznanje in vse možnosti za nadaljnje delo. Osoboditi jih je treba preživelih vplivov preteklosti, vzpodbuditi za delo v sedanjih razmerah in jim pokazati tudi perspektivo »vzgoje bodočnosti, ki bo združevala za vse otroke od določene starosti dalje produktivno delo s poukom in gimnastiko, in sicer ne le kot metode za povečanje družbene proizvodnje, temveč kot edino sredstvo za oblikovanje vsestransko razvitih ljudi« (Marx, Kapital I. kon. 13. pogl.). Rezultati so odvisni od našega lastnega dela. Množično telesnovzgojno gibanje postaja eden nujnih elementov socialistične preobrazbe, to gibanje je vključeno v napore za dvig življenjskih pogojev, delovne sposobnosti in osebnosti delovnega človeka

Akademija Višje šole za telesno vzgojo
Danes ob 17.30 bo na letnem telovadšču na Taboru akademija Višje šole za telesno vzgojo.

»Ho-ruk, ho-ruk«

Na tisoče poštvalnih telesnovzgojnih delavcev

V vrstah »Partizana« danes deluje na tisoče poštvalnih, poštenih, iskrenih telesnovzgojnih delavcev, ki poleg svojega rednega dela žrtvujejo nesebično vse

sokolsko društvo in ga primerjali s partizanskim, bi videli velike spremembe.

Ce tako gledamo na telesno vzgojo, potem ne smemo biti nikoli zadovoljni z doseženim stanjem. Tudi v vodstvu »Partizana« ne moremo biti zadovoljni s tem razvojem, ker nismo uspeli še najti najprimernejših oblik, ki bi utrije pot velikim možnostim telesne vzgoje v socializmu. Naši prijemi so mnogokrat še zelo togi, delo naših organizacij smo vkalupili v okviru predpisov, ki so postali pretni. Enotnost in povezanost organizacij »Partizana« dosežamo bolj s predpisi, statutom, krepko vertikalo zvezo v državnem merilu in zelo podrobnim planiranjem dela in nastopov, kakor pa z razvijanjem pravih telesne vzgoje v društvih. Zivljenje je preraslo tak sistem, družbeno upravljanje zahteva razgibanost, polno iniciativno povezanost med društvi, teritorializiranje organizacij in njih popolno spojitje v družbeno politični mehanizem komun.

Za borbo proti birokratsko-administrativnemu vodenju organizacij

V »Partizanu« se moramo boriti proti nezdravim tendencam birokratsko-administrativnega vodenja organizacij, ker se te tendence nedemokratske, telesnovzgojno delo temelji na demokratskem principu prostovoljnega organiziranja vseh, ki stojijo v vrste »Partizana« zaradi lastnega interesa, veselja in volje do udeleževanja. Principi demokracije in samoupravljanja zahtevajo, da vse članstvo aktivno soustvarja, usmerja družbeno življenje. Okrajna, republiška in zvezno vodstvo »Partizana« ne smejo zavirati te iniciative z nekimi togimi predpisi, pač pa lahko mnogo pomagajo v obliki okvirnih smernic, priporočil, z dobro izdelanimi tipskimi programi, s propagandnim delom in principialno kritiko.

Zmotno mišljenje — drill v »Partizanu«

Največkrat je predmet kritike dela v »Partizanu« togost, enostranost vodenega programa ali kakor pravimo — drill. Čeprav je večina društev v zadnjih letih močno razširila področje svojega udeleževanja, obogatila pestrost svojega programa, nas vendarle ta neprestano ponavljajoča kritika opozarja, da moramo v tej smeri še bolj pogumno naprej. Telesna vzgoja ni samo nujen pogoj za zdravje in vsestransko razvitost človeka, ampak tudi razvedrilo, odlična, zdrava zabava, skratka prav tak prijatelji delovnega človeka kot knjiga. Seveda raje sezemo po dobri knjigi kakor stabi in tudi najboljše ne moremo neprestano predbrati.

Skromno — toda uspešno

- Druga slika**
Tekmovanje v krosu v Tolminu. Od Kobarida kar lepa razdalja.
● Bojni posveti kobariškega »Partizana«
Fantja, dobro bi bilo, če bi se udeležili nedeljskega tekmovalja v Tolminu.
● Samo kako? Dobro zvezo nimamo, pa tudi denarja ni za avtobuse.
● Napeto premišljevanje.
● Našel sem!
● Vsedli se bomo na kolesa in odpeljali v Tolmin. Ste za to, fantje?
● Smol! Smol!
In tako je v ravnem nedoljsem jurtu startala iz Kobarida skupina kolesarjev proti Tolminu.
● Kljub kilometrom na kolesu, ki so jih imeli v nogah, so dosegli na tekmovalju v krosu lepo uspehe.
● Mar je še treba potem govoriti o poštvalnosti?
- Četrta slika**
● Nekaj let nazaj.
Stara kasarna, zanemarjena.
Z udarnim delom je po naših domačih študentov je v kratkem času dobila drugo lice. Sicer zunaj še ne, pač pa znotraj. Ni kakšna moderna športna dvorana. Preprosta telovadnica, v kateri stoji bradlja (žal slaba), koza, kos, nekaj blazin (starih) in najnovejša pridobitev — krogli. Veliko sicer ni, vendar so Kobaričani tudi s tem zadovoljni. Pomagajo pa si tudi na drug način: za poslopjem je travnik — nogometno igrišče — in ob lepem vremenu se vsi preselijo na svež zrak. Ob hladnih in deževnih dnevih pa je telovadnica vsako dopoldne in popoldne zasedena. Dopoldne gostujeta v njej osnovna šola in nižja gimnazija, popoldne pa vadi štiri aktivnih članov »Partizana«, med katerimi je največ dece in pionirjev.
- Slika bodočnosti**
● Telovadnica s potrebnimi orodjem. Zraven prhe (so že v delu). Za poslopjem: nogometno (in rokometno) igrišče, okrog atletska steza, zraven igrišča za odbojko in košarko, ter izpopolnjene naprave za deco.
● Vodnikov na pretek.
● Številni nastopi — doma in zunaj.
● Ugodnejše prometne zveze.
● Zboljšanje finančnega položaja.
● Mar je to možo ustvariti? Kajpak. Kako? Če bo društvo še naprej tako marljivo in če bo še naprej tesno sodelovalo z občinskimi svetom za telesno vzgojo in z vsemi Kobaričani.
V. ŠLAMBERGER
- Prva slika**
● Kobariž zvečer. Na glavnem trgu je zbranih okrog 500 ljudi. Na tleh so z belim apnom označene črte — košarkarsko igrišče. Tudi koši so že postavljeni. Na igrišču pritečata moštvi: študenti se bodo pomerili z vrsto »Partizana«.
● Sodnikov živje.
● Številni gledalci so kmalu dojeli bistvo igre in se razdelili na dva tabora navijačev. Tako kot igralce je tudi njih igra razveljala.
● Konec igre. Zadovoljstvo na obeh straneh. Kobaričani so videli nekaj novega, igralci obeh vrst pa so bili tudi zadovoljni, saj je bila igra lepa in zanimiva.
- Tretja slika**
● Kraj: Družnica (Ljvek).
● Čas: nedeljsko popoldne.
● Režiserji: vodniki »Partizana« Kobarid
● Igralci: pripadniki »Partizana« Kobarid.
● Namen: vzbuditi zanimanje za telesno vzgojo tudi na vasi.
● Učinek: tudi na Livku in v Družnici se je razmahnilo telesnovzgojno življenje. Seveda si Kobaričani ne lastijo sami zaslug za to, vendar svoj delež so dali ...

Uspel posnetek telovadca na bradlji

Epidemija meningitisa skoraj povsem zatrta

Koper, 23. maja. Zaradi strogih varnostnih ukrepov je manjša epidemija meningitisa, ki se je pojavila pred 10 dnevi v koprskem okraju, skoraj povsem zatrta. V zadnjih starih dneh so zabeležili le 4 lažje primere, od tega 2 v Piranu in 2 v Kopru. V Portorožu ni bilo od začetka epidemije nobenega primera te bolezni. Da bi popolnoma zatrl pojav epidemičnega meningitisa, bodo poostrejeni varnostni ukrepi in v glavnem se nadalje v veljavni Občinski ljudski odbor v Kopru in Izoli sta uredila obvezno profilaktično akcijo na svojih področjih. Vse prebivalstvo občine Kopra in Izole bo moralo 25. in 26. maja zaužiti zdravila v obliki tablet. Uspeh te akcije je seveda odvisen od popolne in disciplinirane udeležbe prebivalstva.

Glade na razne govore, ki se širijo v zvezi s pojavom epidemičnega meningitisa v koprskem okraju, naj omenimo, da gre izključno za lažje primere.

Svetozar Vukmanović na poti skozi Ljubljano

Snoči se je prek Jesenic vrnil v domovino podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, ki se je mudil na uradnem obisku v Nemčiji. Na postaji so tovariša Vukmanovića pozdravili član izvršnega sveta Slovenije Viktor Avbelj, državni sekretar sekretariata za notranje zadeve Mijta Ribičič in predsednik OLO Ljubljana dr. Marjan Dermast. Po krajšem postanku je podpredsednik Vukmanović nadaljeval pot proti Beogradu.

BRALCI NAM PIŠEJO

Zakaj tako?

Prebivalci domačjske komune so bili neprijetno presenečeni, ko so preteklega tedna izvedeli, da pekarna v Domačah in okolici ne bodo več prodajale enotnega kruha po 47 din kg, temveč da bo odslej na prodaj vrsta boljšega kruha po 55 din. Vsi smo pričakovali, da bo ta kruh res kvalitetnejši, saj se je podražil kar za 8 din pri kg. Toda kruh je še ravno tak. Sam ga večkrat kupujem v Pekarni na Viru in moram priznati, da je bil včasih kruh po 47 din za kg mnogo boljše, enak pa prav gotovo. Kruh sem po novi ceni kupil v petek dne 18. 5. m. in v ponedeljek 21. 5. m. pa je bil okraj enak prejšnjemu po 47 din za kg. Razlika je torej samo v ceni.

Okoliš kupovati kruh po 55 din za kg. To dejanje pristojnih oblasti je vse več kot pohvalno. Če ima Mlinska industrija v Domačah res preveč bele moke, naj jo enakomerno porazdeli po celi Sloveniji, ne pa samo v kamniški okoliš. Domačko-kamniški okoliš je izrazito delavski kraj in kako je s to podražitvijo prizadet delavec, si pa lahko sami mislite.

Zelim, da tisti, ki so izdali odlok o podražitvi kruha, pojasnijo, kakšni vzroki so jih do tega privedli. J. T.

Posebno pa nas ta ukrep čudi, ker v Ljubljani še vedno prodajajo kruh po 47 din za kg. Pravi, da je do tega ukrepa prišlo zato, da bo Mlinska industrija Domače izpraznila zaloge bele moke in zaradi tega mora sedaj ves kamniški okoliš kupovati kruh po 55 din za kg.

MEDNARODNI MOSTVENI SAHOVSKI TURNIR NA BLEDU

Mladost zmagovalca

Bled, 23. maja. — Danes je bil zaključen I. mednarodni mostveni sahovski turnir. SKUPINA A — II. KOLO: LUSK: PTT 3:1, LSK: Mladost 1,5:2,5, III. KOLO: Mladost: LUSK 2,5:1,5, PTT: LSK 2:2. Končni vrstni red: Mladost 8, LUSK 7, LSK 5, PTT 4. II. SKUPINA B — III. KOLO: Kranj: Reprezentanca Gorenjske 1:3, Zagreb: Maribor 2:2, III. KOLO: Reprezentanca Gorenjske: Zagreb 2,5:1,5, Maribor: Kranj 2:2. Vrstni red: Reprezentanca Gorenjske 8, Zagreb 5,5, Maribor 5,5, Kranj 4. III. SKUPINA C — III. KOLO: Torpedo: Elektrotroj 1:3, Akademikar: CSK 2:2. Končni vrstni red: Akademikar 8,5, CSK 7,5, Torpedo 4, Elektrotroj 4. IV. SKUPINA D — III. KOLO: Radovljica: Bremen I 2:2, Essen: Jesenice 3:1. Končni vrstni red: Essen 10,5, Bremen I 5,5, Jesenice 4,5, Radovljica 3,5. SKUPINA E — III. KOLO: I. SKUPINA: Zelezničar: Saarbrücken I 3:1, Industrogradnja: Zelezarna Jesenice 2:2. Vrstni red: Zelezničar 10, Zelezarna Jesenice 6, Industrogradnja 5, Saarbrücken I 4. II. SKUPINA: Bled: Dravograd 9:4, Bremen II: Tržič 1,5:2,5. Vrstni red: Dravograd 11, Tržič 7, Bremen II 5,5, Bled 6,5. III. SKUPINA: Tekstil: Prebold: Apatin 1,5:2,5, Muzej: Ljubljana: Crnomelj 0,5:3,5. Vrstni red: Tekstilna Prebold 8, Crnomelj 7, Apatin 7, Ljubljana 2. IV. SKUPINA: Lesce: Progar (Jesenice) 4:0, Saarbrücken II: Postaja Jesenice 1,5:2,5. Vrstni red: Saarbrücken II 6,5, Lesce 6,5, Postaja Jesenice 6,5, Progar (Jesenice) 2,5.

Mednarodni mostveni sahovski turnir na Bledu. Mladost zmagovalca. I. mednarodni mostveni sahovski turnir na Bledu. Danes je bil zaključen I. mednarodni mostveni sahovski turnir. Skupina A — II. kolo: Lusk: PTT 3:1, LSK: Mladost 1,5:2,5, III. kolo: Mladost: Lusk 2,5:1,5, PTT: LSK 2:2. Končni vrstni red: Mladost 8, Lusk 7, LSK 5, PTT 4. II. skupina B — III. kolo: Kranj: Reprezentanca Gorenjske 1:3, Zagreb: Maribor 2:2, III. kolo: Reprezentanca Gorenjske: Zagreb 2,5:1,5, Maribor: Kranj 2:2. Vrstni red: Reprezentanca Gorenjske 8, Zagreb 5,5, Maribor 5,5, Kranj 4. III. skupina C — III. kolo: Torpedo: Elektrotroj 1:3, Akademikar: CSK 2:2. Končni vrstni red: Akademikar 8,5, CSK 7,5, Torpedo 4, Elektrotroj 4. IV. skupina D — III. kolo: Radovljica: Bremen I 2:2, Essen: Jesenice 3:1. Končni vrstni red: Essen 10,5, Bremen I 5,5, Jesenice 4,5, Radovljica 3,5. Skupina E — III. kolo: I. skupina: Zelezničar: Saarbrücken I 3:1, Industrogradnja: Zelezarna Jesenice 2:2. Vrstni red: Zelezničar 10, Zelezarna Jesenice 6, Industrogradnja 5, Saarbrücken I 4. II. skupina: Bled: Dravograd 9:4, Bremen II: Tržič 1,5:2,5. Vrstni red: Dravograd 11, Tržič 7, Bremen II 5,5, Bled 6,5. III. skupina: Tekstil: Prebold: Apatin 1,5:2,5, Muzej: Ljubljana: Crnomelj 0,5:3,5. Vrstni red: Tekstilna Prebold 8, Crnomelj 7, Apatin 7, Ljubljana 2. IV. skupina: Lesce: Progar (Jesenice) 4:0, Saarbrücken II: Postaja Jesenice 1,5:2,5. Vrstni red: Saarbrücken II 6,5, Lesce 6,5, Postaja Jesenice 6,5, Progar (Jesenice) 2,5.

Enota med mitingom in desno njen poveljnik polkovnik Trgovčević

Doživetie

na Mauriciusu

»Vozni listek prvega razreda za vožnjo z ladjo do Ria de Janeira. Eno zadnjih stvari, ki jo je storil de Montreuil, preden so ga ubili. Kupil je vozna listka za vas in za svojo ženo, da bi odpotovala v Južno Ameriko. Če je vaš potni list v redu, se lahko odpravite do Cape Towna z ladjo 'Umpati'. Neke potnik je tu izstopil, tako da je na ladji eno mesto prosto. Ladja odpluje jutri s popoldanskim plimo. V Cape Townu lahko dobite zvezo z Južno Ameriko, brazilsko zvezo pa boste lahko dobili v Južni Afriki.«

MANNING O'BRINE
»To bo storil v vsakem primeru, če ostane v Beiri, ker je to edini način, da bi bil popolnoma varen, da ga nikoli ne boste izdali. Zakaj ne izkoristite te možnosti, ki se vam ponuja?«
»Ne, ne!« je vzklilnik prestrašeno, »ne... Krebs!«
»Ze prav,« sem rekel in razprostri roke. »Poskusimo torej kako drugače... Saj lahko tudi sam vse opravi. Potrebno je samo, da mi daste njegov naslov.«
Gledal me je, ko da mu je težko.
Temu se nisem čudil, ker sem mu bil natresel v konjak uspavalnega praška. S težavo se je pogladil z roko po obrazu in odkimal z glavo.
»Ne... ne smem...« je zamrmral. »To je preveč nevarno...«
Ukrepati moram hitro. S tem pogovorom ne pridem nikamor. Naglo sem vstal in pobral ovitek z mize. Chagasse je dvignil pogled. Iz žepa sem potegnili vžigalnik in pritaknil plamenček k ovitku. En vogaček je že gorel.
»Skoda vašega lepega potovanja v Rio de Janeiro,« sem rekel tiho. »Saj bom tudi sam našel Krebsovo skrivališče. Povem mu, da sem vas obiskal, in Krebs bo prepričan, da ste ga izdali. To mu gotovo ne bo po volji. Vi pa izgubite priložnost za pobeg.«
To ga je stregnilo.
»Ne... J —« je vzklilnik hripavo... »Krebs stanuje... stanuje pri Makutiju, kakih petnajst kilometrov od tod. Pojdite po cesti proti svetilniku. Hiša stoji na obali čisto blizu in desno od svetilnika. Vila se imenuje 'San Gaetano', po stari trdnjavi...«
Glas mu je odpovedal.
Vrgel sem ovitek nazaj na mizo in spravil vžigalnik v žep.
»Ali stanuje sam?«

»S Krebsom nočem imeti nobenih opravkov,« je rekel Chagasse prestrašeno. »Ta človek je nevaren. Ubil bi me!«

DRUŽBENI PLAN GORIŠKEGA OKRAJA

Zboljšati organizacijo dela in povečati storilnost

Porast proizvodnje v vseh panogah, razen v rudarstvu, proizvodnji električne energije in v gradbeništvu — Družbeni proizvodni zbirni dohodek okraja se bo v primerjavi z letom 1953 povečal za 20 odstotkov

Okrajna Sveta za gospodarstvo in kmetijstvo ter gozdarstvo sta na včerajšnji skupni seji razpravljala in z nekaterimi spremembami in dopolnitvami sprejela družbeni plan za tekoče leto. Družbeni plan bo skupaj s proračunom dokončno sprejel okrajni ljudski odbor prihodnji ponedeljek.

Spričo novih gospodarskih naporov in vedno bolj siromašne živorebrne rude (idrijski rudnik bo imel zato letos približno 600 milijonov dinarjev manj dohodka), predvidevajo letos zmanjšanje družbenega proizvoda v rudarstvu (za 5%), gozdarstvu (za en odstotek), gradbeništvu (za 24,4%) in zunanji trgovini (za 24,1%), vsem ko bo v vseh drugih panogah porastel za od enega do okrog 23 odstotkov. Seveda to ne pomeni fizičnega nazadovanja

proizvodnje in ne zastoja gospodarstva v celoti. Vrednost celotnega družbenega proizvoda vseh sektorjev naj bi po družbenem planu znašala 11 milijard 566 milijonov 783 tisoč dinarjev, kar je v primerjavi z letom 1953 povečanje za 20 odstotkov.

NAJVEČJA SKRIB KMETIJSTVU

Kmetijstvo je v goriškem okraju še vedno poglavitna gospodarska panoga, ki preživlja okrog polovice prebivalstva in mu zato tudi letošnji družbeni plan posveča posebno pozornost. Proizvodnja v tej panogi naj bi se z različnimiboljšavami in večjimi investicijami povečala za okrog 23 odstotkov. Posebno skrb bodo posvetili ugotovitvi in razširitvi organizacije semenske službe na tolminskem področju, kjer so zelo ugodni pogoji za pridelovanje semenskega krompirja. Pridelek le-tega naj bi od lanskega 25 vagonov povečali na 50 vagonov. Hkrati bodo v spodnji Vipavski dolini začeli v večjem obsegu gojiti semena za poljedelstvo in vrtnarstvo.

Iz okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva bodo porabili del sredstev za ustanovitev postaje za umetno osemenje govedi v Renčah, za vzrejo in nabavo kakovostne plemenske živine, dalje za zatiranje različnih živinskih bolezni ter za uvedbo selekcije ovac na Tolminkem. Občine pa bodo namenska sredstva porabile za melioracije vaskih in planinskih pašnikov ter za razne manjše in dodatne investicije v kmetijstvu.

Lani je industrija v goriškem okraju zaznamovala nadaljnji napredek zlasti v lesni in živilski industriji ter v industriji usnja in obutve, kjer se je proizvodnja občutno povečala zaradi večjih zmogljivosti nekaterih podjetij. Proizvodno bodo dvignili tudi letos, toda izključno z boljšo organizacijo dela in povečanjem storilnosti.

Opekarnarje bodo letos izdelale 15 odstotkov več zidakov in 49 odstotkov več strešnikov kakor lani. Večino svoje proizvodnje izvažajo v Trst, Gorico in druge italijanske obmejne kraje. Lesna industrija bo povečala proizvodnjo sobnega in pisarniškega pohištva, vsem ko bodo iz znanih razlogov še naprej omejevali žagarsko industrijo.

V največje težave bo, kot kaže, zašlo gradbeništvu, ki je v goriškem okraju zelo razširjena tradicionalna dejavnost. Sodeč po omejenih sredstvih bo dela v okraju le za nekaj mesecev ter se bodo morala zato podjetja usmeriti v druge kraje. Seveda bodo na licitacijah lahko uspela samo z nizkimi cenami. Da je cene gradbenih storitev mogoče znižati, kaže primer SGP »Primorje« v Ajdovščini, ki je za potrebe občine pripravljeno zgraditi 6-stanovanjsko zgradbo za 14 milijonov dinarjev, vtem ko bi prej enaka zgradba stala 24 milijonov dinarjev.

POMEMBNOST NOVIH SKLADOV V LETOŠNJEM DRUŽBENEM PLANU

Novost v letošnjem družbenem planu pomenijo nekateri novi skladi, ki bodo lahko neposredno precej vplivali na večjo zainteresiranost ljudi za nadaljnji vsestranski razvoj na vseh področjih. Zaradi njihove pomembnosti naj omenimo predvsem sklade za gradnjo stanovanjskih hiš, ki se bodo letos formirali pri vseh občinskih ljudskih odborih.

Okrajni investicijski sklad bo znašal več ko 154 milijonov dinarjev ter bo spričo novih gospodarskih smernic nekoliko manjši kakor lani. Menjala se bo tudi struktura investicij. Sredstva bo okraj vlagal predvsem v gospodarske investicije iz okrajnega proračuna bo na razpolago le okrog 9 milijonov dinarjev. Z razmero-ma velikimi sredstvi — nad 248 milijonov dinarjev — bodo razpolagali občinski stanovanjski skladi, kar bo nedvomno ugod-

ZREBANJE SREČK JUGOSLOVANSKE LOTERJE

BO JUTRI, 25. MAJA, V MARIBORU

no vplivalo na povečanje stanovanjske gradnje, posebno v Novi Gorici, kjer je pomanjkanje stanovanj najbolj občutno.

Okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva bo znašal okrog 16 milijonov dinarjev, cestni sklad 12 milijonov in tako dalje. Ljudski odbori okraja in občin bodo imeli za kritje vseh svojih proračunskih, investicijskih in drugih potreb na razpolago preko namenjenih skladov in iz drugih fondov eno milijardo 547 milijonov 970 tisoč dinarjev. Skladi za samostojno razpolaganje zadržaj in različnih podjetij pa bodo znašali več ko 221 milijonov dinarjev. M. D.

NOVICE IZ POLJA

O družbenem planu komune

Z veseljem moremo ugotoviti, da je nova komuna na skrajnem vzhodnem področju Ljubljane že kar krepko zadihala, čeprav jo tarejo še mnoge skrbi.

Ze na predzadnji seji občinskega LO smo sledili izvajanjem direktorja papirnice Vevče, ki je občinski odbor pred ogle-dom tovarne številčno prikazal produkcijo te naše najstarejše papirnice v Jugoslaviji, ki kljub zastarelemu strojnemu parku proizvaja odlične papirje, ki jih v večjih količinah tudi izvažamo. Lani je produkcija dosegla vrednost 3156 milijonov dinarjev. Od te ogromne vsote je skupnost prejela 120 milijonov dinarjev.

Na zadnji seji je občinski LO obravnaval osnutek komunalnega družbenega plana, ki predvideva 66 milijonov rednih proračunskih sredstev in 23 milijonov investicij, v to postavka pa ne sodi gradnja novega gimnazijskega poslopja, ki je sicer že pod streho; nadaljnjo gradnjo bodo finansirali iz sredstev Mestnega sveta. V rednem proračunu zavzema največjo postavko prosveta s kar 25 milijoni izdatkov. Zal pa v investicijah ne bo mogoče letos dobiti sredstev za prepotrebno gradnjo zaloškega mostu.

Za sedaj še dokaj skromna sredstva bo treba pač razdeliti po najnujnejših potrebah, ki jih izkazujejo dokaj pasivne hribovske vasi, ki so bile nedavno priključene komuni Polje. Ob smotnem gospodarstvu bo tem hribovitim vsem gotovo nudila nova tovarna konzerv, hladilnica in klavnica

v Zalogu možnost stalnega zasluzka, če bodo kmetje gojili razno grozdje in vrtno jagode, za kar so v hribovitih krajih podani vsi pogoji. KZ bodo imele z odkupom teh in raznih gozdnih sadežev ter sadja obilo dela in naj bi se zanimale tudi za ustanovitev tržnice v Polju, Zalogu in Vevčah, kjer bi posebno sadje in zelenjava našla obilo odjemalcev. Vsi se veselimo nove prehrabne ne industrije v Zalogu, ki bo nudila komuni novo možnost razvoja in zaposlitve delovne moči samo lastniki zemljišč, na katerih stoji objekti, se jeze, ker še do sedaj Republiška zveza kmetičkih zadržaj ni uredila zemljkrajnega prenosa in plačala primerne odkupnine.

Take in podobne stvari bomo obravnavali podrobno na zbornih volitvah, ki bodo ta teden. Seveda bo treba volitvencem prikazati, kaj je mogoče in kaj ne.

Skromna, toda prisrčna slovesnost

V soboto je bila v sejni dvorani občine Polje skromna slovesnost, ko je predsednik tov. Leopold Maček izročil visoko odlikovanje za uspešno in požrtvovalno delo trem odlikovancem in to: zdravniku psihiatra tov. Lovu Milčinskemu, ki je za nadvse vestno in požrtvovalno delo v psihiatrični ambulanti pri bolnišnici za duševne bolnike na Studencu prejel visoko odlikovanje red dela II. stopnje; Mihi Trtniku, vodji delavnice v papirnici Vevče, ki je tudi prejel red dela II. stopnje; Božidarju Rožarju, šefa postaje Zalag, ki je prejel medaljo dela. F. T.

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

»Korist« kolektivu - na račun skupnosti

Predpisi o gospodarskem upravljanju podjetij veljajo za vse enako. S temi predpisi so zaščiteni interesi delovnih kolektivov, kakor tudi skupnosti. J. Z. in M. L., direktor ter računovodja podjetja »Opekarna« v Radomljah pa sta bila prepričana, da bosta te predpise lahko obšla. Dornila sta se v začetku leta 1953, da bosta ustanovila posebni »črni fond« za »tekoče potrebe«. Seveda je že beseda »črni« dovolj zgovorna, ker se je denar za ta fond stekal od prodaje opeke zasebnikom. Tudi ti plačujejo blago kot vsako drugo podjetje, toda njihov denar je bil namenjen za te posebne »namen«. V letih 1953, 1954 in 30. junija 1955 se je v tem fondu zbralo 1.030.489 dinarjev.

V tem času bi moralo to podjetje, na račun tega na črno pridržanega izkupčka od zasebnikov, izplačati skupnosti za 606.307 din davkov in drugih obveznosti.

Oba obtožena sta dobro vedela, da kršita predpise. Zaradi tega sta ustila vse dobavne, blagajniške te-meljnice in račune, ki so izpravevali prodajo opeke zasebnikom za leti 1953 in 1954. Kljub temu pa se nista mogla izmakniti kazenski odgovornosti. Za vsa ta dejanja ju je sodišče spoznalo kriva. Zaradi posebnih okoliščin je bila J. Z. izvršitev kazni devetih let 24. L. desetih mesecev zapora odlo-žena za dobo dveh let.

Na nedovoljen način pridobil denar pa sta J. Z. in M. L. potem delila po lastnem preudarku. Tako sta v tem času porabila 567.374 din za izplačilo razlik med dovoljenimi in stvarnimi obračunskimi plačili, 472 tisoč 900 din pa za nakup vina, žganih, jstevin in drv za delavsko kuhinjo. Zaradi te navedene koristi, ki so jo imeli delavci in uslužbenci tega podjetja zaradi kršenja predpisov, pa je bila visoko oškodovana skupnost.

Odgovor na članek »Ovire, ki jih je težko razumeti«

Dne 10. maja t. l. je izšel v »Ljudski pravici« članek z naslovom »Ovire, ki jih je težko razumeti in ki razpravlja o poslovanju in razmerah v podjetju »Sana« v Hočah. Med težavami, ki jih ima podjetje v svoji proizvodnji oziroma pri prodaji svojih proizvodov, navaja pisec članka pečalne praške, češ da so pečalni praški dražji kot bi sicer bili, samo zato, ker morajo po predpisu CHZ Slovenije biti polnjeni v dvojnih vrečkah.

Nesreča kolesarke in motorista

V terek popoldne se je na Industrijski cesti v Mostah pripetila nesreča. Po teli cesti, ki je zaprta za vsa vozila, je po levi strani vozila dvo-kolo Vera Ligorova iz Ljubljane. Nasprom ji je pripeljal z motornim kolesom Jože Škrinjcar, ki je zaposlen v

Na ljubo ravnatelj priložimo, da Centralni higienski zavod od podjetja »Sana« ni zahteval dvojnih vrečk, pač pa je podjetje samo opozorilo na osnutke izvršilnih določb zakona o zdrav. nadzorstvu nad živilji, v katerih je predvideno pakiranje pečalnih praškov v dvojnih vrečkah. Za pečalni prašek je značilno, da rad vpliva vlago in je zato izpostavljen hitremu kvarjenju, če ga pakiramo v eni vrečki, ki ni iz pergamentnega papirja. Zato bi zgoraj omenjeno opozorilo CHZ podjetju samo koristilo, saj je samo v njegovo škodo, če mora pakirati, neustrezni produkti zaradi nezadovoljive embalaže v določenem času vzeti iz prometa, nič manjša pa ni v takšnem primeru škoda, ki jo utrpiti potrošnik, kadar dobi v roke oziroma v porabo neprimerno, okvarjeno živilo. Centralni higienski zavod

SREČKE ZA ZREBANJE V MARIBORU

SO V PRODAJI SAMO SE DANES, V CETRTEK, 24. MAJA

isto imenovani ulici v podjetju »Miral«. Ko je kolesarka zagledala motorista, je zavila čez cesto na desno stran, motorist pa ji je bil že tako blizu, da vozila ni mogel zavreti, temveč je kolesarico podrl na tla. Pri trčenju je bilo dvo-kolo zelo poškodovano, motorno kolo nekoliko manj, kolesarka in motorist pa sta bila laže ranjena.

SREČKE JUGOSLOVANSKE LOTERJE

DOBITE PRI PRODAJALCIH SREČK NA POŠTAH IN PRI SVOJEM PISMONOSI

DNEVNE NOVICE

Potovanje s skupinskim izletom Putnika ali Turist biroja v Ljubljani je ena izmed nagrad, ki jih je razpisal »Turistični vestnik«.

FLEX je samo prvovrsten. FLEX štiri čisto zmanjka na trgu, ker pri produkciji ni nobenih nadomestkov. FLEX je vedno prvovrsten.

Kar ni bilo mogoče večer, je danes. Za Trst in BEOZNO MLEKO so surovine zagotovljene. Odlični izdelki za naše žene.

PREDAVANJA

Občinski odbor rezervnih oficirjev občine Vič vabi člane na predavanje, ki bo 25. maja ob 20 v Lutkovni dvorani Partizana Vič. Predavanje bo združeno s filmom.

Slovensko kemijsko društvo obvešča kemike in fizike, da bo imel prof. Jules Dushesne z univerze v Liègeu, predavanje »O spektroskopiji na področju radio-frekvenc«. Predavanje bo 25. maja ob 20 v sejni dvorani Kemijskega inštituta »Borisa Kidriča« SAZU, Ljubljana, Hajdrihova ulica 19.

Slovenska akademijska znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim zainteresiranim krogom. Dne 24. maja ob 18 bo predaval v dvorani SAZU doc. ing. Ladislav Jenček, predstojnik Fizikalnega inštituta Medicinske fakultete v Ljubljani. Tema: K teoriji valov.

Dr. med. et phil. prof. Paul Vonderwiler (Reihenau, Švica) bo imel na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v petek, dne 25. maja 1956 ob 18 javno predavanje. Tema: »Vitalna mikroskopija in nova živčna barvanja«. Vstop prost.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Cetrtek, 24. maja ob 20: Smole: »Potovanje v Koromandijo«. Abonma F.

Petek, 25. maja: Zaprt.

Sobota, 26. maja ob 20: Cehov: »Tri sestere«. Abonma B.

Nedelja, 27. maja ob 20: Giraudoux: »Norica iz Chaillota«. Premiera.

Izven. 40-letnica umetniškega delovanja Mirka Nablocke in njena poslovnina predstava.

Priljubljena igralka Marija Nablocka bo slavila 40-letnico svojega umetniškega dela v nedeljo, dne 27. maja, v Drami in naslovni vlogi Giraudouxove igre »Norica iz Chaillota«. Delo je režiral dr. Bratko Kreft s sodelovanjem Mirka Nablocke, scenografa sta Vladimir Rijavec in ing. arh. Viktor Molka, kostumograf Mija Jarčeva, glasbo je komponiral Marjan Vodopivec.

OPERA

Cetrtek, 24. maja ob 20: Martinu: »Zenit«; Puccini: »Gianni Schicchi«. Abonma C.

Petek, 25. maja: Zaprt.

Sobota, 26. maja ob 20.30: Baletni večer. Izven. v Križankah. (V primeru slabega vremena bo predstava v Opernem gledališču.)

Nedelja, 27. maja ob 20: Puccini: »Tosca«. Izven in za podelitve.

Baletni ansambel Opere bo uprizoril v ponedeljek, dne 23. maja, že tretjo premiero v letošnji sezoni, ki bo imela na sporedu »troje baletnih noviet: »Ljubezen in pravda«, balet Nora in Johna Lavrina iz Londona na glasbo Johna Lavrina, »Plesalec v spahn«, baletna kompozicija Pie Mlakarjeve brez glasbene spremljave; »Lepa Vida«, balet Pina Mlakarja na glasbo skladatelja Vilka Ukmarja. Koreografijo novega baletnega večera sta pripravila Pia in Pina Mlakar, glasbeno vodstvo bo imel dirigent Samo Hubad, v vseh treh točkah pa bo nastopil ves baletni ansambel. Premiera bo izven abonmaja.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Cetrtek, 24. maja ob 19: Toti teater iz Maribora. Izven.

ob 21: Toti teater iz Maribora. Abonma red Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 25. maja ob 19: Toti teater iz Maribora. Izven.

ob 21: Toti teater iz Maribora. Abonma red Petek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Sobota, 26. maja ob 20: A. Salacrou: »Zivljenje ni resno«. Izven.

Nedelja, 27. maja ob 20: C. Odets: »Premiera v New Yorku«. Izven. Zadržite.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Cetrtek, 24. maja ob 20: Senec: »Logaritmi in ljubezen«, veseloigra, gostovanje v Zadobrovi.

Sobota, 26. maja ob 20: Wilde: »Idealni soprog«, igra, izven.

Opozarjamo na četrtkovo gostovanje Sentjakobskega gledališča v Zadobrovi s Senec: »veseloigro iz studentovskega življenja »Logaritmi in ljubezen«. Prodaja vstopnic v Zadružnem domu v Zadobrovi, rezerviranje telefon št. 32-860.

MLADINSKO GLEDALIŠČE

(Križanke)

Trg francoske revolucije 1

Cetrtek, 24. maja ob 17: Djokić-Moder: »Carja Trojana kozja ušesa«.

Sobota, 26. maja ob 17: Djokić-Moder: »Carja Trojana kozja ušesa«.

Vstopnice lahko kupite vsak dan od 8-12 v Pionirski knjižnici. Trg revolucije 7 ali eno uro pred predstavo pri gledališki blagajni v Križankah.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg

Sobota, 26. maja ob 17: Kuret: »Obuti mačke«;

ob 20.30: Pengov-Simončić: »Zlata ribica«, za odrasle.

Nedelja, 27. maja ob 11: F. Milčinski: »Zvezdica Zaspanka«.

Prodaja vstopnic za vse predstave od danes dalje od 10 do 12 v Upravi Mesnega lutkovnega gledališča, Resljeva cesta 29, telefon 32-020 in pol ure pred posamezno predstavo pri gledališki blagajni.

VESTI IZ KRANJA

PRESERNOVO GLEDALIŠČE

Petek, 25. maja ob 20: Garcia Lorca: »Mariana Pineda«. Gostovanje »Svobode iz Strazišča«. Režija: Malec kot gost.

Nedelja, 27. maja ob 18 in 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini Sentforjanjski«. Gostovanje v Zireh.

KINO

»STORŽIČ: Premiera ameriškega barvnega filma: »Poslednji Apač«.

Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje. V glavni vlogi Burt Lancaster in Jean Peters.

LETNI KINO »PARTIZAN«

Premiera ameriškega filma: »Tarzan in njegova prijateljica«. Predstava ob 20.15. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. V glavni vlogi Johnny Weismüller.

IZ DOMŽAL

Ameriški barvni film: »Bledolilnikov sin«. Predstava ob 20.

Z BLEDA

Ameriški film: »Nasilje«. Predstavi ob 18 in 20.30.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Stanko Rosenstein, Javorniška pot 24.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Petek, 25. maja ob 19.30: Patrick: »Vroč kri« (Sent prijatelj). Premiera.

Nedelja, 27. maja ob 19.30: Patrick: »Vroč kri« (Sent prijatelj).

Režija Košak — Stare. Vstopnice v predprodaji. Zveze z vlaki ugodne.

KINO

»RADIO: Ameriški barvni film: »Rapsodija«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ: Francoski barvni film: »Rdeče in črno: II. del. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»SVOBODA-CENTER: Jugoslovan. film: »Voilja noč«.

»SVOBODA-DOBENA: Ameriški barvni film: »Najboljši med slabimi«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO

Ameriški barvni film: »Dvoboj v džungli«. Predstava ob 19.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

»PARK: Švedski film: »Tat ljubeznik«.

MARIBORSKE VESTI

KINO

PARTIZAN: Ameriški film: »Kraljica Kristina«.

UDARNIK: Brazilski film: »Sinha Moca«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 24. maja ob 20: Puccini: »Madame Butterfly«. Red A.

Gostovanje Otte Ondine.

Petek, 25. maja ob 20: Puccini: »Madame Butterfly«. Red C.

Gostovanje Otte Ondine.

Umetnostna galerija. Razstava del indijskega kiparja Ritendre Mozumdarja. Razstava bo odprta dnevno od 10-18 do 27. maja 1956.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Cetrtek, 24. maja ob 15: T. S. Eliot: »Osebn tajnik«. III. srednješolski abonma;

ob 20: T. S. Eliot: »Osebn tajnik«. Cetrkov abonma in izven.

Petek, 25. maja ob 15: T. S. Eliot: »Osebn tajnik«. L. srednješolski abonma.

Sobota, 26. maja ob 20: T. S. Eliot: »Osebn tajnik«. Sobotni abonma in izven.

Nedelja, 27. maja ob 15.30: T. S. Eliot: »Osebn tajnik«. Nedeljski abonma in izven.

KINO

»UNION: Ital. film: »V vrtincu greha«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM: Indijski film: »Dva oralna zemlja«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

Rojenih: 57 dečkov in 53 deklic.

Poročili so sei Branislav Vede, mehanik-pomočnik iz Pečovnika, in Ingrid Marija Span, šivilja iz Celja, Bernard Cator, ključavničar iz Pečovnika, in Alojzija Meščar, bolničarka iz Celja, Franc Knez, ključavničar iz Lave pri Celju, in Marija Mirnik, šivilska pomočnica iz Medloga. Alojziji Rode, upokojenec in Zofija Žepak, delavka, oba iz Celja.

Umrli so: Antoa Korez, otrok iz Donške gore, star 1 dan, Ivan Zimšek, upokojenec iz Kresnic, star 73 let, Kristina Krajnc, poljedelka iz Banega pri Celju, stara 46 let, Jožef Cirar, soc. vzdrževanec iz Celja, star 43 let, Franc Krušič, upokojenec iz Celja, star 77 let, Jernej Čelošija, oskrbovavec iz Domžal, star 63 let, Stefanija Regorček, gospodinja iz Žepine, stara 47 let, Ana Zimori, soc. podpravnica iz Celja, stara 64 let.

IZ ŽALČA

KINO

Ameriški film: »Pot v Cariboo«. Predstava ob 20.

Iz Soštanja

KINO

»KAJUH: Ameriški barvni film: »Sneg na Killmandžaru«. Predstava ob 20.

Industrija čevljev

»BOR«

DOLENJSKE TOPLICE

IZDELUJE vse vrste obuvice po konkurenčnih cenah.

DOBAVLJAMO prvovrstno in solidno.

Delovni kolektiv čestita za krajevni praznik Dolenjskih Toplic — 24. maj!

»TOPLICE«

Dolenjske Toplice

● nudi potrošnikom tekstilno blago, specerijo in železnilno. Se priporoča.

● Delovni kolektiv želi veliko nadaljnjih uspehov ob praznovanju krajevnega praznika Dol. Toplic — 24. maja.

Trgovsko podjetje

»TOPLICE«

Dolenjske Toplice

● nudi potrošnikom tekstilno blago, specerijo in železnilno. Se priporoča.

● Delovni kolektiv želi veliko nadaljnjih uspehov ob praznovanju krajevnega praznika Dol. Toplic — 24. maja.

Protiperonosopna služba

Poročilo za dne 23. maja 1956

Srednja dnevna temperatura se je večer gibala med 14,2 do 17,1 stopinj Celzija. Minimalna temperatura z izjemo primorskega sektorja nikjer ni dosegla 10 stopinj Celzija. Padavin na Štajerskem ni bilo, na Dolenjskem so bile neznatne (do 3mm), na Primorskem pa so se gibale med 5 in 10 mm.

Napoved: Obilno deževje in ugodna temperatura dne 19. ter 20., 21. in 22. maja so povsod na Primorskem povzročile prve okužbe vinske trte po peronospori. Prav tako so bile prve okužbe ponekod v Beli krajini, Dolenjskem in Štajerskem.

Vinogradniki Primorske, pripravite vse, kar je potrebno za prvo škropljenje trsnic in enoletnih vinogradov. Čas škropljenja trsnic in mladih vinogradov bo pravočasno objavljen.

S škropljenjem ostalih vinogradov se ne hitite.

Vinogradniki, zasledujte prve vidne znake peronospore v vinogradih in nam jih takoj sporočite.

Kmetijski inštitut LRS

RADIO LJUBLJANA

Sporod za četrtek, 24. maja

5.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (prester glasbeni spored) — 6.10 do 6.30 Reklame — 6.30-6.35 Naš jedilnik — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Popularne popevke — 11.45 Slovenski skladatelji — mladini (glasbena oddaja za pionirje) — 12.00 Opoldanski operni koncert — 12.30 Kmetijski nasveti: Alojz Rihteršič: Katero vrsto gozdnega drevja bi še lahko gojili — 13.40 Koncertni valčki — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Popularne orkestralne skladbe — 14.30 Novi filmi — 14.40 Narodne pesmi poje Ljubljanski komorni zbor — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Utrinki iz literature: Slobodan Lazič: Seljem igrač — 15.00 Glasbene uganke — 17.15 Zeleni ste — poslušajte! — 18.00 Domače aktualnosti: Dr. Marijan Dermataš: Pred letno skupščino staine konferencie mest — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovor — 18.40 Pojeta Mario Lanza in Doris Day — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 S Titom v vojni in mira — 22.15 do 23.00 Po svetu jazz — 23.15-23.00 UKV program: Nočni koncert

Kuhinja je ogledalo gospodinjstva vsake hiše. Ko naročati pri trgovcu.

ČISTILNI PRAŠEK VERA

naj zapiše!

DROBNI OGLASI

KNJIGOVODJO ali knjigovodkinjo, stalnega, samostojnega, išče ustanova s samostojnim financiranjem v Ljubljani. Ponudbe v upravo LP pod št. junij.

ENOSOBNO STANOVANJE v Spodnji Siki zamenjam za garsoniero ali grem kot sostanovalec v večje stanovanje. Ponudbe v upravo LP pod »Garsoniera«.

KOMPLETNI AVTO »DODGE«, 3-tonski, v odličnem stanju, prodamo. Nastav v upravi LP.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«

Ameriški film

»JAJCE IN JAZ«

Predstave ob 17, 19 in 21. — Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Claudette Colbert in Fred Mac Murray. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »VIČ«

Ameriški film

»Čudežni otrok«

Tednik: »Gospodarsko razstavišče«. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi June Allyson in Van Johnson. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »UNION: Ameriški barvni film: »Miri človek«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18, 20 in 21. — V glavni vlogi John Wayne in Maureen O'Hara.

KINO »KOMUNA: Jugosl. film: »Lazni car«. Tednik: Filmske novosti 20. Predstave ob 16, 18 in 20.30.

Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova št. Zaprt.

KINO »SOČA: Ameriški barvni film: »Miri človek«. Predstavi ob 17 in 19.30. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD: Ameriški film: »Jajce in jaz«. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ: Mehški film: »Ukradena sreča«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«

Italijanski film

»Pesem pomladi«

Tednik. V glavni vlogi Leopardo Cortese, Della Scala in Laura Gore. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Italijanski film

»Pesem pomladi«

V glavni vlogi: Della Scala in Leonardo Cortese. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KUPIMO

leseno montažno barako

v velikosti oca 12 m x 20 m

Ponudbe pošljite upravi TOVARNE POLJEDELJSKIH STROJEV — MARIBOR z navedbo prodajnih pogojev do 15. junija 1956.

M 183

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR STRAŽA-TOPLICE

čestita ob tretjem praznovanju krajevnega praznika Dolenjskih Toplic — 24. maju — vsem delovnim ljudem te občine in jim želi še veliko uspehov pri nadaljnji gradnji socializma.

Rezultati natečaja ZA IME TOVARNE V IZOLI

Na razpis natečaja za ime in zaščitni znak tovarne živil v Izoli je komisija pri podjetju »DELAMARIS« pregledala vse predloge. Ker predloženi osnutki niso niti v enem primeru popolnoma zadovoljili, ni bila podeljena prva nagrada. Upravni odbor tovarne konzerv »ARRIGONI« je osvojil predlog za novo ime

»ARGO«

in so nagrade podeljene kot sledi:

1. Pod šifro »Ex Arrigoni«, za ime »ARGO« in zaščitni znak, 15.000 din; predlagateljica: Stana Kavčič-Saksida, Izola, ul. Mateotti, Novi blok/II.

2. Pod šifro »2633/II«, za enako ime in formalno enako rešitev zaščitnega znaka, 15.000 din; predlagatelj: Štemphar Miloš, Kranj, Prešernova 6/I.

3. Nagrajen je tudi predlog za ime »MARGEA« s 15.000 din; predlagatelj: Martelanc Miro, Izola, ul. Mateotti 1/A.

4. Odkupljen je predlog zaščitnega znaka s 15.000 din; pod šifro »I E«, po predlogu Franca Ermana, Maribor, Jecova ul. 10.

2057

VABIMO

vse poverjenike PREŠERNOVE DRUŽBE

● da nam pošljejo najkasneje do 10. junija 1956 poimenski spisek tistih članov PREŠERNOVE DRUŽBE, ki so kmečki proizvajalci in nimajo rednih dohodkov izven kmetijstva. Na osnovi tega spiska bomo

Scenarij:
Tihomir Stanojević
Režija:
Boško Vučinić
Tihomir Stanojević

Iz filma o življenju in delu JOSIPA BROZA-TITA

6

Dokumenti življenja

Druga velika vojna se je začela širiti po svetu. Dogodki so se razvijali naglo. Države so padale druga za drugo.

Vključitev Madžarske, Bolgarije in Romunije v trojno zvezo je še bolj ogrožala Jugoslavijo.

Komunistična partija, pomlajena in enotna, se je naglo pripravljala na usodne dneve. Zadnji pregled pred velikim bojem je bila Peta partijska konferenca v Zagrebu.

»Prihodnjo konferenco,« je rekel takrat Tito, »moramo sklicati v deželi, osvobojeni izpod okupatorje in kapitalistov!«

V nasprotju s temi besedami pa je bilo slišati iz ust na izdajstvo mislečih predstavnikov režima, iz ust vladarja Cvetkovića in Mačka še zmerom besede prevare in cenene demagogije. Obetali so boljše življenje, boljše dneve...

Na kakšne boljše dneve so mislili, sta Cvetković in njegova vlada najbolj nazorno izpričala 25. marca.

Toda 27. marec je bil ponosen odgovor ljudstva in Partije.

Hitler je bil ogorčen. Njegov načrt za napad na Sovjetsko zvezo so morali odgoditi.

Mračni april leta 1941.

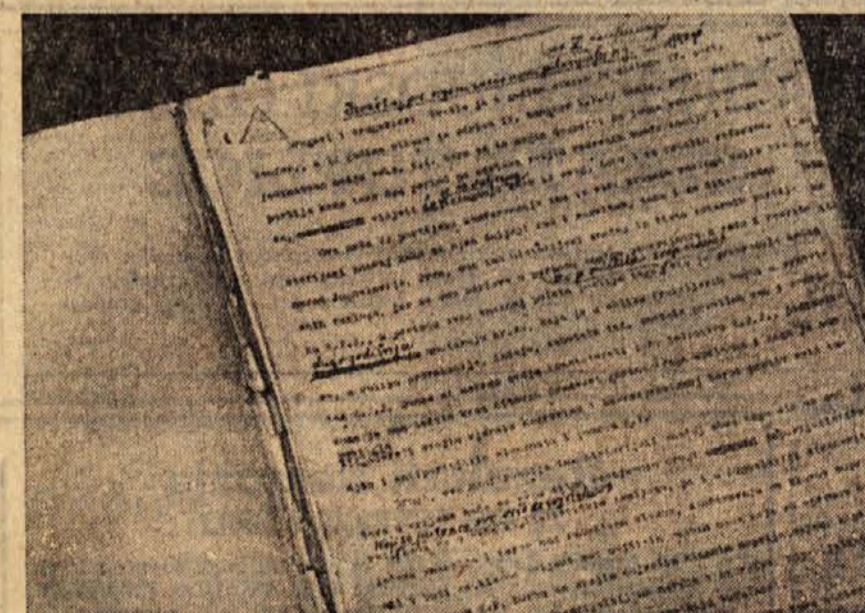
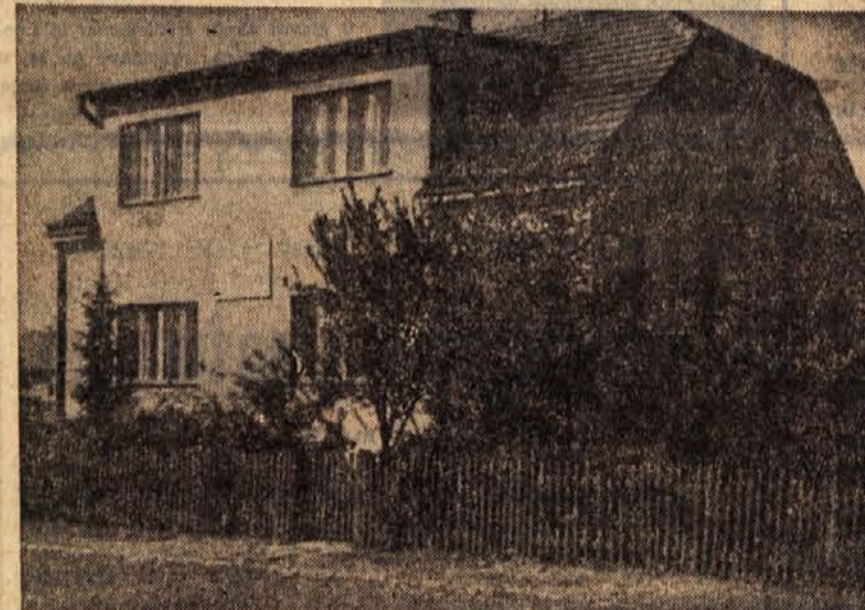
Pustošenje, požari, ropanje.

Kralj in vlada sta pobegnili.

Na tisoče ujetih vojakov, ki jim niso omogočili, da bi se borili.

Versajska Jugoslavija, razjedena od pete kolone in izdajstva, je kapitulirala v dvanajstih dneh.

Okupatorjev »novi red« je delil svoje surove dobrate. Ljudstvu je grozilo iztrebljenje.

Legenda: Objavljene slike prikazujejo začetek druge svetovne vojne septembra 1939 — srečanje Hitlerja s Horthyjem — hiša v zagrebškem predmestju Dubravi, v kateri je bila oktobra 1940 Peta konferenca KPJ — stran poročila o organizacijskih vprašanjih z izvirnimi popravki tovariša Tita. Peta slika prikazuje Dragišo Cvetkovića, takratnega predsednika jugoslovanske vlade ob poklonilnem obisku pri Hitlerju 1941 tik pred sklenitvijo izdajalske zveze 25. marca.

»Bolje rat nego pakt« je bil ponosen vzklik, ki se je razlegal po ulicah Beograda in širom po Jugoslaviji. Odgovor Hitlerja in nacistov na množične demonstracije v Beogradu in drugih naših mestih 27. marca 1941 je bil surov aprilski napad in razkosanje te male dežele, upostavitve »novega reda«. Ilustracije iz filma, odhod ujetih vojakov, razkosanje Jugoslavije in slika obešenih, ki jih cinično ogledujejo nacistični vojaki, govore v splošnih potezah o dogodkih krvavih aprilskih dni leta 1941.

